192A/2074

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian National Library Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VIŅČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 1066, U.S.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630,
U.S.A.
WEDNESDAY, MARCH 26, 1969

NATIONAL LIBRARY
MAY 5 1969
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

LATVIJA AMERIKĀ

25. N-RS. TRESDIENA, 1969. GADA 26. MARTS 19. GADS

AUTHORISED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENTS OF POSTAGE IN CASH

Atsevišķa numura cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VIŅČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 8, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630,
U.S.A., tālrunis 774—5744

TORONTO SV. ANDREJA DRAUDZES 20. GADASVĒTKOS

Augšā: Draudzes pārvaldes darbinieki un viesi; priekšā kreisajā malā — A. Leja un K. Ozols, labajā malā — J. Petzalis, J. Zalcmanis un J. Pētersons; aizmugurē no kreisās — Z. Epneris, J. Bārdiņš, E. Millers, E. Klepers, draudzes ērģelniece E. Timermane-Ozola, V. Zariņš, prāv. V. Šēfers, E. Melli, draudzes mācītājs A. Cops, A. Sproģis, archibīskaps A. Lūsis, J. Grīnbergs, draudzes priekšnieks R. Roze, A. Kalns, prāv. A. Skrodelis, draudzes kora diriģents A. Purvs, M. Vāgners, A. Briedis, A. Liepiņš, R. Ģimis un J. Liberis. — Apakšā pa kreisi: Pirmo reizi klausītāju priekšā stājās no draudzes kora izveidotais viru dubultkvartets; no kreisās — Jānis Cerps, Arnolds Saulīte, Kārlis Pavasars, Kārlis Skuja, Artūrs Bērziņš, Edmunds Barānovs, Alfons Kalns, Vilis Kuzs, Valdis Freimanis un diriģents Arvīds Purvs. — Apakšā pa labi: Ilggadējo draudzes priekšnieku Rūdolfu Rozi (pa labi), kas draudzes vadībā darbojies visus 20 gadus, ar ziediem apsveic dāmu komitejas priekšniece A. Ķikule; pa kreisi draudzes priekšnieka vietnieks A. Liepiņš. (Skat. rakstu 4. lpp.) Foto: J. Līgers

„Lai varoņu gars kopigā darbā sauc!"

KANADAS VANADŽU 15. SALIDOJUMS TORONTO (1)

Salidzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, Kanadas vanadžu 15. salidojums 15. martā DV namā Toronto pulcināja vislielāko dalībnieču skaitu — 59, kuras darba sēdē un paneldiskusijās trīs piektdaļas laika veltīja jaunatnes jautājumu risināšanai. Vanadzes, sapulcējušās latviešu karavīru gada zīmē, paņēma turpmākajam darbam līdz Kanadas vanadžu pr-ces mudi: Lai varoņu gars mūs vieno un kopigā darbā sauc!

Piedalījušās DV nodaļu delegātu sapulces atklāšanas aktā, Kanadas vanadžu saime ar viesņām pulcējās DV nama augšējā zālē savai darba sēdei. Kopskaitā 59 vanadzes, no tām 28 delegātes, pārstāvot 12 vanadžu kopu, bija saradušās no Toronto, Hamiltonas, Sv. Katrīnām, Niagaras, Bramptonas, Orandžvilles, Londonas, Kičeneras, Ošavas, Sadberijas, Otavas un Montrealas. Arī kaimiņvalsts vanadžu pārstāves bija ieradušās jo kuplā skaitā: ASV vanadžu pr-ce V. Freija, Detroitas kopas pr-ce A. Tidemane, Ročestras pr-ce N. Krēsliņa ar vanadzēm A. Ižaku un B. Dzeni, bij. Ziemeļkalifornijas kopas pr-ce I. Blāķe un režisore un sabiedriskā darbiniece M. Valtere-Einberga no Milvokiem.

Salidojuma dalībnieces pirmā apsveica mājasmāte — Toronto kopas pr-ce R. Zamlovska, aicinot būt aktīvām jaunu ideju meklēšanā un iedzīvināšanā. Pateicoties par veikumiem aizvadītajā gadā, viņa pasniedza grāmatu un ziedu veltes Kanadas vanadžu valdei un DV mēnešraksta vanadžu nodaļas redaktrisei T. Krūkai. Salidojumu atklāja jaunais ASV DV valdes pr-sēdis A. Valters, cildinot vanadžu devumu organizācijai un novēlot nekad nepagurt jaunos meklējumos, jo „pastāvēs, kas pārvērtīsies!".

Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne, apsveicot salidojuma dalībnieces, nodeva grāmatu veltes ASV viesņām. Viņa pateicībā izcēla vanadžu lielo aktīvitāti aizvadītajā Latvijas jubilejas gadā, aicinot šogad, latviešu karavīru gadā, būt vēl vienotākām daudzo jauno nodomu īstenošanā. ASV vanadžu pr-ce V. Freija, priecādamās par plašo salidojumu, salidzināja DV organizācijas darbu ar amerikāņu atstronautu misiju: „Viņi devās izplatījumā upurēšanās gatavībā, uzņemoties pārcilvēka pienākumus, lai valsts atjaunotu ticību savām spējām. Tāda ir arī mūsu sūtība savas tautas labā! Lielais, varenais darbs ir daudzo mazo roku devums, tādēļ būsim lepnas un stipras!" Detroitas kopas pr-ce A. Tidemane, kura Kanadas vanadžu salidojumā piedalījās pirmo reizi, kopā ar sveicieniem nodeva ciema kukulim kristalla vāzi mājasmātei, jo vanadžu darbam piemērotākais vainagojums esot rozes, bet rozes iederoties tikai kristalla traukā. Vēl sveica Ročestras kopas pr-ce N. Krēsliņa. Milvoku vanadžu vārdā M. Valtere-Einberga un kādreizējā Ziemeļkalifornijas kopas pr-ce I. Blāķe, kura tagad dzīvo Bafalo, kur uzsākusi vanadžu apzināšanu jaunas kopas izveidošanai. Jaundibinātās Ošavas kopas pr-ce A. Stārasta pateicās ar ziediem M. Jonānei, T. Krūkai un Toronto vanadzēm par palīdzību kopas izveidošanā.

Rakstveidā bija sveikuši Latvijas konsuls Montrealā V. Tomsons, globālā vanadžu pr-ce M. Ķeņģe no Anglijas. Austrālijas vanadžu pr-ce I. Dance, Minesotas kopas pr-ce Z. Bulāte un LPB Kanadas kopas pr-ce B. Senkēviča. Ar klusuma brīdi piemin̄ēja mūžībā aizsaukto Bramptonas vanadzi Ellu Ujuku.

Darba sēdes ievadījumā Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne ziņoja par vanadžu valdes darbību aizvadītajā gadā, kura mūsu laikrakstā jau apskatīta. ASV vanadžu pr-ce V. Freija īsumā raksturoja darbību ASV: 20 kopās darbojas 747 vanadzes; lielākā kopa ir Minesotā ar 84, bet mazākā Vašingtonā ar 16 dalībniecēm; rīkoti bērnu svētki jauniešu pēcpusdienas, bērnu eglītes, loterijas; dziesmu ansambļi kuplinājuši daudzus sarīkojumus; Detroitas kopas pr-ce A. Tidemane ar vanadzi M. Vilcāni dāvinājušas kādai loterijai pašdarinātu Abrenes novada tautas tērpu; aktīvitātes ziņā pirmā vietā izvirzījusies Ročestras vanadžu kopa; visas kopas piedalījušās Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres svinību organizēšanā, bet pastāvīgu sarīkojumu jubilejas gada zīmē „Latvija vārdos, skaņās un krāsās" izkārtojusi tikai Ņujorkas vanadžu kopa.

Pārrunās par atsevišķo Kanadas vanadžu kopu darbību (skat. LA 15. marta numurā) M. Jonāne uzsvēra jaundibinātās Ošavas kopas darbību, kurā gada laikā vanadžu skaits divkāršojies no 5 uz 13. Tāpat ar aplausiem apsveica vanadžu organizētā darba atsākumu Bramptonā. M. Vītola informēja par vanadžu iespējamo sadarbošanos ar kanadiešu organizācijām Sv. Katrīnās.

Šogad notiekošajām globālās vanadžu priekšnieces vēlēšanām par kandidātēm nominēja līdzšinējo M. Ķeņģi un T. Krūku, bet pēdējā darba slodzes dēļ savu kandidatūru atsauca.

Turpmākās darbības ievaros nolēma turpināt rosmes dienu rīkošanu, T. Krūkas ierosinājumā tās pārvēršot par tradiciju. Arī šāgada rosmes dienu plānošanu uzņēmās T. Krūka, kura saziņā ar kopu vadībām izvēlēsies pa matelementu sarīkojumam, kurā paredzēts demonstrēt latviešu tautas tradicijas un kultūru skatēs un priekšnesumos. Priekšdarbu veikšanā iesaistīsies Toronto vanadžu kopa. Par sarīkojuma vietu izraudzījās Sv. Katrīnas, kur DV nodaļai ir cieši kontakts ar kanadiešu sabiedrību, bet to varētu atkārtot arī citos latviešu centros. Rosmes dienas Sv. Katrīnās notiks jūlijā.

M. Jonāne informēja, ka Kanadas vanadžu izdotās apsveikumu kartītes dažādiem gadījumiem izmaksājušas 757,85 dol. No 9230 kartītēm jau pārdotas 7964, ieņemot 1134,34 dol. Tā krājumā palicis maz kartīšu. Pārrunās par papildinājumu pieņēma E. Dāboliņas ierosinājumu, ka līdzšinējās kartītes ar DV emblēmu paturamas DV nodaļu un vanadžu kopu rīcībā, bet jaunas izdodamas latviskā darinājumā, lai būtu piemērotas visiem latviešiem visos apsveikumu gadījumos, uzdodot valdei šo lēmumu īstenot.

T. Gallīte ierosināja DV organizācijas 25 gadu jubilejas zīmē radīt īpašu „draudzības fondu", kurš dotu iespēju salidojumos piedalīties arī vistālāko kopu vanadzēm. Pieņēma M. Vītolas priekšlikumu pievienoties Kanadas DV valdes lēmumam un materiāli atbalstīt Eiropas jauniešu ciemošanos Kanadā organizācijas jubilejas gadījumā. M. Jonāne šai sakarā aicināja vanadzes iesūtīt aprakstus un uzņēmumus no kopu dzīves grāmatai par DV organizāciju, kura iznāks 1971. gadā globālo svētku ietvaros. T. G.

(Nobeigums sekos)

Jaunā valde uzsākusi darbu

KANADAS DV ZEMES VALDES SĒDE TORONTO

Pirmajā sēdē pēc nodaļu delegātu sapulces Kanadas DV zemes valde 23. martā Toronto konstruējās šādi: priekšsēdis E. Krūka, viņa vietnieks un kultūras daļas vaditājs Jānis Galītis, sekretāri Eduards Jaunzars un Teodors Zandersons un saimniecības daļas vaditājs Dzintars Melbārdis (pēdējie trīs valdē ievēlēti no jauna); pārējos amatos paliek līdzšinējie valdes locekļi — kasieris R. Britāls, biedrzinis A. Taube, kas turpmāk vadīs arī sporta daļu, aprūpes daļas vaditājs A. Kvēps, ārējās informācijas daļas vaditājs O. Ieviņš, iekšējās informācijas daļas vaditājs R. Norītis un jaunatnes daļas vaditājs E. Ozols. Par zemes valdes pārstāvjiem DV nama pārvaldē apstiprināja M. Tožu un J. Klekeri, par jaunatnes lietu referenti Toniju Krūku un par šaušanas sekcijas vaditāju K. Deklavu. Revizijas komisijā darbosies priekšsēdis V. Veidemanis, sekretārs V. Braslinš un A. Kopštāls, bet goda tiesā priekšsēdis K. Bencons, sekretārs V. Grāvelis un E. Robežgruntnieks.

Apspriežot nodaļu iesniegtos ierosinājumus apbalvojumiem, zemes valdes atzinības rakstu piešķīra Britu Kolumbijas nodaļas biedriem Vilnim Kajakam un Emmai Kinstlerei. Valde piekrita un atbalstīs piecus ierosinājumus apbalvošanai ar DV centrālās valdes atzinības rakstu, bet no 10 ierosinājumiem apbalvošanai ar organizācijas zelta nozīmi valde atzina 7 par atbalstāmiem, pārējos pagaidām atliekot.

Pakavējoties pie delegātu sapulces lēmumiem un atzinumiem, valde kā pirmos apsprieda tos, kas attiecas uz jaunatnes darba sekmēšanu un jauniešu iesaistīšanu organizācijā. Vienojās, ka 2. Kanadas DV jaunatnes dienas šogad organizēs izbraukuma veidā 13. un 14. septembrī, par ko jau delegātu sapulcē plašāku informāciju sniedza jaunatnes lietu referente Tonija Krūka. Viņa kopīgi ar jaunatnes daļas vaditāju E. Ozolu izstrādās konkrētu nodarbību programmu, kuru jau savlaicīgi piesūtīs visām nodaļām. Nodaļām savukārt jārūpējas par līdzekļu sagādi, lai visi ieinteresētie jaunieši, sākot ar 13 gadu vecumu, varētu piedalīties šai sarīkojumā, kas paredzēts kādā vispārējā jaunatnes nometnē Boltonā.

Gadskārtējos DV jaunatnes un sporta svētkus šogad rīkos 7. un 8. jūnijā Sidrabenē. Nepieciešamos priekšdarbus veikt un rīcības komiteju izraudzīt uzdeva jaunatnes daļas vaditājam E. Ozolam saziņā ar Latviešu sporta apvienību Kanadā, Latviešu nacionālās jaunatnes apvienību Kanadā un gaidu organizācijām, vajadzības gadījumā pieaicinot arī citus jaunatnes pārstāvjus.

(Nobeigums 4. lpp.)

Eriks Dunduru

Pašreizējās Rietumu - Austrumu attieksmes un mūsu iespējas

REFERĀTS ASV DV INFORMĀCIJAS DARBINIEKU SANĀKSMĒ 8. FEBRUĀRĪ ČIKĀGĀ

I

Pagājušā gada notikumi Čechoslovakijā pēkšņi saviļņoja brīvās pasaules sabiedrisko domu, kā rezultātā, vismaz uz zināmu laiku, apstājās ASV prezidenta Džonsona tiltu būvēšanas process uz Pad. savienību. Padomju rīcība pasaulei no jauna apliecināja, ka agresija vēl joprojām ir viens no tās galvenajiem cinas ieročiem komūnisma nostiprināšanā un izplatīšanā, un ka tie brīvas pasaules „apustuļi", kuri nemitīgi sludināja Pad. savienības ievirzīsanos jaunā un miermīlīga politiskā kursā, bijuši un ir tikai tuksu saimu kuļēji. Vēl vairāk, Pad. savienība visas pasaules priekšā parādīja savu nespēju ar miermīlīgiem līdzekļiem noārdīt krievu komūnisma tālaku eksistenci savas sabiedrotas valsts territorija, atzīstot, ka pat vismazākas reformas var vainot komūnismu ne tikai Austrumeiropa, bet arī pasā Pad. savienība, tādeļ tās jāapspiež un jāiznīcina ar kaŭu un nežēlīgu mūtaru varu.

Sevišķi nepatikama šī jaunā Pad. savienības agresijas izpausme bija prezidentam Džonsonam, jo tā pārvilka strīpu viņa iecerei vēl pirms Baltā nama atstāšanas tikties ar Kosiginu un Brežņevu, lai ieietu vēsturē kā viens no galvenajiem Pad. savienības — ASV draudzības tilta arhitektiem. Lai kaut cik attaisnotu savu „miera baloža" misiju ar Pad. savienību, Džonsons vēl līdz pašam pēdējam bridim centās panākt vismaz kodolieroču tālākas izplatīšanas noliegšanas līguma ratificēšanu ASV senātā. Arī šie centieni cieta neveiksmi, jo jaunais ASV prezidents Niksons bija pret līguma pāragru ratificēšanu. (Starplaikā Niksons tomēr pārdomājis un ratificēšanu ieteicis, ko senāts arī izdarījis! — red.). Tā Džonsonam bija jāatstāj Baltais nams bez sarokošanās ar Kremļa dižvīriem. (Arī Atturoties no sīkākas analizes, Džonsona laiku Rietumu un Austrumu attieksmju zīmē gribētos apzīmēt par pilnu paradoksiem. Tā, piemēram, Dienvidaustrumāzijā militārajai konfrontācijai ar komūnismu pretim stāvēja viņa pārcenšanās šai konfrontācijā neiesaistīt Pad. savienību, tādējādi militāru uzvaru karā ar Ziemeļvietnamu padarot neiespējamu. Attieksmē uz Austrumeiropu un nekrievu apspiestajām tautām Pad. savienības robežās Džonsons atkārtoja jau katru gadu dzirdētās deklarācijas par tautu tiesībām uz pašnoteikšanos, bet atturējās no jebkāda veida mērķtiecīgas rīcības, kura tuvinātu to dienu, kad šīs tiesības varētu sākt īstenoties. Nav šaubu, ka darīja tikai visnepieciešamāko, lai attaisnotu status quo politiku, pie kuras attieksmē uz Austrumeiropu turējušās visas ASV pēckara valdības.

Vislabāk šo politiku raksturoja ASV gļēva stāja pēc Pad. savienības agresijas Čechoslovakijā, atturoties no jebkāda veida rīcības, kura vēl vairāk sašaurinātu „tilta" buvi no Vašingtonas uz Maskavu. Jo zīmīgi Džonsona centieni uzturēt labas attieksmes ar Pad. savienību izpaudās arī viņa vidējo austrumu politikā. Skaidri apzīmējamies, ka pats galvenais šķērsnis pretrunīgam sarunam starp izraēlu un arabu valstīm ir Pad. savienība, viņš tomēr atturējas no tiešām sarunām ar Maskavu, kuras būtu bijis atrodams kontinenta loģiskais un vismaz daļējais atrisinājums. Tā vietā Džonsons atbalstīja izraēlu materiāli un muitari, ar to pagaidām novēršot ASV un Pad. savienības tiešu konfrontāciju.

Iztirzājot pašreizējās Rietumu un Austrumu attieksmes, ir neiespējami nepieskarties Džonsona laikam, jo sarunzes maiņa Baltaja nāma neout nenozīmē, ka krasi mainīsies ASV ārpolitika. Savu apgalvojumu dikte pagātnes pieredze un prezidenta Niksona nesenas deklaracijas. Niksona vēlēšanās, lai ASV senāts bez liekas kavēšanās ratificē kodolieroču tālakas izplatīšanas aizlieguma līgumu, jo skaidri nezina, ka viņš iecerējis sagatavot augstu zemi ASV un Pad. savienības nākotnes kontaktiem un apspriedēm sarunām.

Pēc Niksona pagātnes stājas un formulējumu izvērtēšanas varētu gaidīt, ka viņa ārpolitiskais kurss iepretim Pad. savienībai raksturosies kā konfrontācijas politika. Visas pašreizējās pazīmes tomēr liecina, ka konfrontācija izpaliks, bet tās vietā domines sarunas. Būtu muļķīgi apgalvot, ka bijušais prezidents Džonsons bijis draudzīgs komūnistiem un ka prezidents Niksons par tādu varētu izveidoties, ja krasi nemainīs ASV nostaju pret Pad. savienību. Ir jāsaprot, ka ASV ārpolitiku noteic ne tikai amerikāņu un pasaules sabiedriskā doma, bet arī šī komplekšā laikmeta prasības un reālitātes, par cik tās attiecas uz visas pasaules nākotni lielvalstu sadzīves vai konfrontācijas rezultātā. Šī iemesla dēļ mēs diendienā piedzīvojam divkāršu mērauklu lietošanu, atkāpšanos no pieņemtajiem principiem un nevēlēšanos radīt „zemes trīci" netaisnības novēršanai.

Šādos apstākļos un šādā dzīves reālitātē mums jāizvērtē mūsu iespējas un jāformulē mūsu nākotnes plāni mērķtiecīgam darbam mūsu nacionālpolitiskajā laukā.

(Nobeigums sekos)

Mazās dzīves lielie notikumi

KANADAS LATVIEŠU VĒSTURES FRAGMENTI (5)

Ir visi interesanti, kā tevis, pirms pirmā pasaules kara, Medicīnisteles (Medicine Hat) latvieši pavadīja savu brīvo laiku un kādas bija viņu garīgās intereses. Nav dzirdēts, ka kāi ļaudīgā būtu notikumus tālāk krākus, bet tomēr kādai latviešu lai laikā tik tālu tiesa uz priekšu, ka varēja servizēvēt gūm mūju. Ja nemaldos, tad Burgeviča kgs še iecelnja tikai 1906. g. vasarā."

Tē pašā gada 15. janvāra numurā ziņojumā no Josefsburgas sarakstā lasāms: „Šis gads sākās mums priecīgi, jo rakstvedis I. janv. svinēja kāzas. Sapulcējāmies Dreimaņa kunga mājā un jautri pavadījām laiku līdz ierašās māc. J. Sillaka kungs. Pēc ieņēmām mūsu mācītājam bija dzied Sanu zēlastību un svētību arī šim jaunajam pārim priekš viņu mākslās dzīves. Arī mācītāja kgm cauri šo laj ir uzaicīna sirsnīga pateicība par viņa jaukiem pamudinājumiem vārdiem, ko viņš runāja uz laulājamiem un arī priekš mums visiem. —Kad laulājamie tapa no kāra visiem vesti mācītāja priekšā, tad mīlīgi un jautri šogajā pavadīšā aizskaņā mums pasniedza dzirkstīja. „Jēm, pavadi, ceļā zaļā!" Par pamācības tekstu mācītājs bija ņēmis Dieva vārdus, ko tas Kungs Pats uz Savu balsi Mozu ūij sacīja: Mans vaigs zev ies līdz un Es tevi vedīšu pie dusēšanas. Tie bij jauki pamudinoši vārdi, ko mācītājs runāja uz laulājamiem, aizrādīdams uz viņiem kā uz celiniekiem, kuri ir tā, nav jābrīnās, ka tē ātrāk sākuši arī Zīverga mājotājā kārtalā. Rakstā „Kāds kāzu vizbulis" ziņoja:

„Iz Medicine Hates. — Cien. tautiešiem varbūt nebūs nākas preti, kad grāmatu pavēstīt, ka arī mūsu pilsētā mums Latviešiem dažreiz pierāk patīkami būtu, kur mēs varam pavadīt priecīgas stundiņas, kā to piedzīvojām svētdien 10. oktobrī. Mīļētā dienā pēc pusd. sākām pulcēties mūsu tautieša A. Lekter kgs dzīvoklī, kur bijām uzlīgti kā kāzu viesi. Kad jau kādas 20 personas, ne-ieskaitot Angļu un Vācu viesus, bijām sapulcējušies, tad arī ierašās mūsu vietējais mācītājs J. Sillaka kgs. Apm. pulksten 5 iesāka lauliņas ceremoniju, kur mācītājs salaulāja A. Lekter kgu ar J. Šmidte jkdzi, un iesvētīja viņus svētā laulības kārtā. — Dievs tas Kungs lai dod Sava žēlastība un svētību arī šim jaunajam pārim priekš viņu mākslās dzīves. Arī mācītāja kgm cauri šo laj ir uzaicīna sirsnīga pateicība par viņa jaukiem pamudinošiem vārdiem, ko viņš runāja uz laulājamiem un arī priekš mums visiem. —Kad laulājamie tapa no kāra visiem vesti mācītāja priekšā, tad mīlīgi un jautri šogajā pavadīšā aizskaņā mums pasniedza dzirkstīja. „Jēm, pavadi, ceļā zaļā!" Par pamācības tekstu mācītājs bija ņēmis Dieva vārdus, ko tas Kungs Pats uz Savu balsi Mozu ūij sacīja: Mans vaigs zev ies līdz un Es tevi vedīšu pie dusēšanas. Tie bij jauki pamudinoši vārdi, ko mācītājs runāja uz laulājamiem, aizrādīdams uz viņiem kā uz celiniekiem, kuri ir tā, nav jābrīnās, ka tē ātrāk sākuši arī Zīverga mājotājā kārtalā. Rakstā „Kāds kāzu vizbulis" ziņoja:

„Iz Medicine Hates. — Cien. tautiešiem varbūt nebūs nākas preti, kad grāmatu pavēstīt, ka arī mūsu pilsētā mums Latviešiem dažreiz pierāk patīkami būtu, kur mēs varam pavadīt priecīgas stundiņas, kā to piedzīvojām svētdien 10. oktobrī. Mīļētā dienā pēc pusd. sākām pulcēties mūsu tautieša A. Lekter kgs dzīvoklī, kur bijām uzlīgti kā kāzu viesi. Kad jau kādas 20 personas, ne-ieskaitot Angļu un Vācu viesus, bijām sapulcējušies, tad arī ierašās mūsu vietējais mācītājs J. Sillaka kgs. Apm. pulksten 5 iesāka lauliņas ceremoniju, kur mācītājs salaulāja A. Lekter kgu ar J. Šmidte jkdzi, un iesvētīja viņus svētā laulības kārtā. — Dievs tas Kungs lai dod Sava žēlastība un svētību arī šim jaunajam pārim priekš viņu mākslās dzīves. Arī mācītāja kgm cauri šo laj ir uzaicīna sirsnīga pateicība par viņa jaukiem pamudinošiem vārdiem, ko viņš runāja uz laulājamiem un arī priekš mums visiem. —Kad laulājamie tapa no kāra visiem vesti mācītāja priekšā, tad mīlīgi un jautri šogajā pavadīšā aizskaņā mums pasniedza dzirkstīja. „Jēm, pavadi, ceļā zaļā!" Par pamācības tekstu mācītājs bija ņēmis Dieva vārdus, ko tas Kungs Pats uz Savu balsi Mozu ūij sacīja: Mans vaigs zev ies līdz un Es tevi vedīšu pie dusēšanas. Tie bij jauki pamudinoši vārdi, ko mācītājs runāja uz laulājamiem, aizrādīdams uz viņiem kā uz celiniekiem, kuri ir tā, nav jābrīnās, ka tē ātrāk sākuši arī Zīverga mājotājā kārtalā. Rakstā „Kāds kāzu vizbulis" ziņoja:

„Iz Medicine Hates. — Cien. tautiešiem varbūt nebūs nākas preti, kad grāmatu pavēstīt, ka arī mūsu pilsētā mums Latviešiem dažreiz pierāk patīkami būtu, kur mēs varam pavadīt priecīgas stundiņas, kā to piedzīvojām svētdien 10. oktobrī. Mīļētā dienā pēc pusd. sākām pulcēties mūsu tautieša A. Lekter kgs dzīvoklī, kur bijām uzlīgti kā kāzu viesi. Kad jau kādas 20 personas, ne-ieskaitot Angļu un Vācu viesus, bijām sapulcējušies, tad arī ierašās mūsu vietējais mācītājs J. Sillaka kgs. Apm. pulksten 5 iesāka lauliņas ceremoniju, kur mācītājs salaulāja A. Lekter kgu ar J. Šmidte jkdzi, un iesvētīja viņus svētā laulības kārtā. — Dievs tas Kungs lai

Turpat tālāk tas pats rakstītājs pastāsta par Ziemsvētkiem senākam 1908. gadā: „Pagājušos ziemsvētkus pavadīšu nosvinējām svinīgi un kā mūsu mācītājam biedrainām Ārvaldi un Emmai daudz sirsnīgus sveicienus dzimtenē aizsūtīt: Juris, Vilis Jāņis un Anna ar Ruti Vimpegā." Vai tā bija viena ģimene? Jēo vai vairāki radinieki? Varbūt tikai draugi vai paziņas? Šie sludinājumi ļauj zināt tikai to, ka no Latvijas izvēlēgušajiem vai labprātīgi izceļojušajiem bija nezina par to, kas notiek dzimtenē ar viņu tuvākiem un draugiem, kādēļ meklēja saiknes.

Bija arī skumji brīži un pat traģēdijas. Tāda 1912. gadā notika arī Medicinhatā, ezera nosīkstot kādam sabiedriskajam darbiniekam. Par šo notikumu laikraksts lasīms: „Cik bēdīgi kādreiz var beigties jautri iesāktā diena, to rāda šis notikums, kura līdzdalībnieks es biju. No agra rīta mēs vairāki tautieši izbraucām pīlu medībās. Visi bijām priecīgi un jautri un piešķīrām tik dažu pīles, ka vai visiem tautiešiem ietaktu. Jau grīdām mājas brokti, kad Draudzes kungs ar savu brāli vēl ieceļa latviņā iet vēl nemitēt pamodīti. Drīz pēc tam iebrāzām pēdējā savienoma un braucējām, ka latviņa apģērbnieks un skrējām. Silākā kunga cēlāja mājas no savas mājas vajāsēsa, tad F. G. kgs vaļēja vietējo ceremoniju nemanāmā priekšvakarā pie jauki puiņiem egļītes. Tiņet arī otrā vakarā, pie kam koris zem J. K. kga vadības nodziedāja vairāk - balsīgu dziesmas, kuru jaukās skaņas beināja, ka mūsu kora radiņa pīles nav bijušas velgas, bet ar plīngiem pamāmiem apskrūzas. Mīļētā jaunkundze savā rakstā zīņo par kāzu zēlaku plēsaru, un tas nemaz nav nāvaļa, jo tāda zēlaku plēsaru (runāta dejošana, — O. A.) varam redzēja mūsējo ...."

Latvietis „Kanadietis" parādījās šāds sludinājums: „Taupmaņu Jānim, agrāk skolotājs Rudbārzos un Kandavā. — Ja šis sludinājums Jūs nesaliegtu, tad jūsu lūdzu piesūtīt adresi Kanadiešu redaktoja priekš Jāņa'. Agrākais skolotājs un audzinātājs." Varbūt šis sludinātājs bija pats redaktors Jānis Šmits? Cits sludinājums „Mīļi mūļam biedrenēm Ārvaldi un Emmai daudz sirsnīgus sveicienus dzimtenē aizsūtīt: Juris, Vilis Jāņis un Anna ar Ruti Vimpegā." Vai tā bija viena ģimene? Jēo vai vairāki radinieki? Varbūt tikai draugi vai paziņas? Šie sludinājumi ļauj zināt tikai to, ka no Latvijas izvēlēgušajiem vai labprātīgi izceļojušajiem bija nezina par to, kas notiek dzimtenē ar viņu tuvākiem un draugiem, kādēļ meklēja saiknes.

Bija arī skumji brīži un pat traģēdijas. Tāda 1912. gadā notika arī Medicinhatā, ezera nosīkstot kādam sabiedriskajam darbiniekam. Par šo notikumu laikraksts lasīms: „Cik bēdīgi kādreiz var beigties jautri iesāktā diena, to rāda šis notikums, kura līdzdalībnieks es biju. No agra rīta mēs vairāki tautieši izbraucām pīlu medībās. Visi bijām priecīgi un jautri un piešķīrām tik dažu pīles, ka vai visiem tautiešiem ietaktu. Jau grīdām mājas brokti, kad Draudzes kungs ar savu brāli vēl ieceļa latviņā iet vēl nemitēt pamodīti. Drīz pēc tam iebrāzām pēdējā savienoma un braucējām, ka latviņa apģērbnieks un skrējām. Silākā kunga cēlāja mājas no savas mājas vajāsēsa, tad F. G. kgs vaļēja vietējo ceremoniju nemanāmā priekšvakarā pie jauki puiņiem egļītes. Tiņet arī otrā vakarā, pie kam koris zem J. K. kga vadības nodziedāja vairāk - balsīgu dziesmas, kuru jaukās skaņas beināja, ka mūsu kora radiņa pīles nav bijušas velgas, bet ar plīngiem pamāmiem apskrūzas. Mīļētā jaunkundze savā rakstā zīņo par kāzu zēlaku plēsaru, un tas nemaz nav nāvaļa, jo tāda zēlaku plēsaru (runāta dejošana, — O. A.) varam redzēja mūsējo ...."

Latvietis „Kanadietis" parādījās šāds sludinājums: „Taupmaņu Jānim, agrāk skolotājs Rudbārzos un Kandavā. — Ja šis sludinājums Jūs nesaliegtu, tad jūsu lūdzu piesūtīt adresi Kanadiešu redaktoja priekš Jāņa'. Agrākais skolotājs un audzinātājs." Varbūt šis sludinātājs bija pats redaktors Jānis Šmits? Cits sludinājums „Mīļi mūļam biedrenēm Ārvaldi un Emmai daudz sirsnīgus sveicienus dzimtenē aizsūtīt: Juris, Vilis Jāņis un Anna ar Ruti Vimpegā." Vai tā bija viena ģimene? Jēo vai vairāki radinieki? Varbūt tikai draugi vai paziņas? Šie sludinājumi ļauj zināt tikai to, ka no Latvijas izvēlēgušajiem vai labprātīgi izceļojušajiem bija nezina par to, kas notiek dzimtenē ar viņu tuvākiem un draugiem, kādēļ meklēja saiknes.

Bija arī skumji brīži un pat traģēdijas. Tāda 1912. gadā notika arī Medicinhatā, ezera nosīkstot kādam sabiedriskajam darbiniekam. Par šo notikumu laikraksts lasīms: „Cik bēdīgi kādreiz var beigties jautri iesāktā diena, to rāda šis notikums, kura līdzdalībnieks es biju. No agra rīta mēs vairāki tautieši izbraucām pīlu medībās. Visi bijām priecīgi un jautri un piešķīrām tik dažu pīles, ka vai visiem tautiešiem ietaktu. Jau grīdām mājas brokti, kad Draudzes kungs ar savu brāli vēl ieceļa latviņā iet vēl nemitēt pamodīti. Drīz pēc tam iebrāzām pēdējā savienoma un braucējām, ka latviņa apģērbnieks un skrējām. Silākā kunga cēlāja mājas no savas mājas vajāsēsa, tad F. G. kgs vaļēja vietējo ceremoniju nemanāmā priekšvakarā pie jauki puiņiem egļītes. Tiņet arī otrā vakarā, pie kam koris zem J. K. kga vadības nodziedāja vairāk - balsīgu dziesmas, kuru jaukās skaņas beināja, ka mūsu kora radiņa pīles nav bijušas velgas, bet ar plīngiem pamāmiem apskrūzas. Mīļētā jaunkundze savā rakstā zīņo par kāzu zēlaku plēsaru, un tas nemaz nav nāvaļa, jo tāda zēlaku plēsaru (runāta dejošana, — O. A.) varam redzēja mūsējo ...."

Laikraksts „Kanadietis" parādījās šāds sludinājums: „Taupmaņu Jānim, agrāk skolotājs Rudbārzos un Kandavā. — Ja šis sludinājums Jūs nesaliegtu, tad jūsu lūdzu piesūtīt adresi Kanadiešu redaktoja priekš Jāņa'. Agrākais skolotājs un audzinātājs." Varbūt šis sludinātājs bija pats redaktors Jānis Šmits? Cits sludinājums „Mīļi mūļam biedrenēm Ārvaldi un Emmai daudz sirsnīgus sveicienus dzimtenē aizsūtīt: Juris, Vilis Jāņis un Anna ar Ruti Vimpegā." Vai tā bija viena ģimene? Jēo vai vairāki radinieki? Varbūt tikai draugi vai paziņas? Šie sludinājumi ļauj zināt tikai to, ka no Latvijas izvēlēgušajiem vai labprātīgi izceļojušajiem bija nezina par to, kas notiek dzimtenē ar viņu tuvākiem un draugiem, kādēļ meklēja saiknes.

Bija arī skumji brīži un pat traģēdijas. Tāda 1912. gadā notika arī Medicinhatā, ezera nosīkstot kādam sabiedriskajam darbiniekam. Par šo notikumu laikraksts lasīms: „Cik bēdīgi kādreiz var beigties jautri iesāktā diena, to rāda šis notikums, kura līdzdalībnieks es biju. No agra rīta mēs vairāki tautieši izbraucām pīlu medībās. Visi bijām priecīgi un jautri un piešķīrām tik dažu pīles, ka vai visiem tautiešiem ietaktu. Jau grīdām mājas brokti, kad Draudzes kungs ar savu brāli vēl ieceļa latviņā iet vēl nemitēt pamodīti. Drīz pēc tam iebrāzām pēdējā savienoma un braucējām, ka latviņa apģērbnieks un skrējām. Silākā kunga cēlāja mājas no savas mājas vajāsēsa, tad F. G. kgs vaļēja vietējo ceremoniju nemanāmā priekšvakarā pie jauki puiņiem egļītes. Tiņet arī otrā vakarā, pie kam koris zem J. K. kga vadības nodziedāja vairāk - balsīgu dziesmas, kuru jaukās skaņas beināja, ka mūsu kora radiņa pīles nav bijušas velgas, bet ar plīngiem pamāmiem apskrūzas. Mīļētā jaunkundze savā rakstā zīņo par kāzu zēlaku plēsaru, un tas nemaz nav nāvaļa, jo tāda zēlaku plēsaru (runāta dejošana, — O. A.) varam redzēja mūsējo ...."

Baltiešu delegāciju sekmes

Zemnīcas misiju pie Apvienotajām nācijām apmeklēja BATUN pārsāvji Reinas Virimā un Mari Linamā. Viņus ļoti pretimnākoši pieņēma Jošua Simasiku Sijolve, apsolot atbalstu baltiešu centienem pēc pašnoteikšanās atzināšanas, pats norādīdams uz paralēlēm starp Baltijas valstu pašreizējo apspiešanu un kolonializma problēmu vispār pasaulē. Zemnīcu diplomāts nosodīja kolonializmu visos tā veidos, kā arī ironizēja par Pad. savienības aizkārtotajiem apvainojumiem imperiālismā, kuru tā vērš pret rietumu valstīm, kaut tiešā pati vainīga šādā grēkā attiecībā uz Baltijas valstīm.

Ligija Babarska, Andre Jiriado un Dr. Ants Pallops apmeklēja nacionālās Ķīnas misiju pie Apvienotajām nācijām. Viņus pieņēma padomnieks C. M. Veijs, paskaidrojot, ka nacionālā Ķīna nostājas baltiešu pusē, ja šis jautājums parādītos Apvienoto nāciju darba kārtā. Viņš tomēr domāja, ka iniciatīvu šai gadījumā nacionālās Ķīnas sūtniecība nevar uzņemties, jo komunistu valstis jau tagad tur Formozas valdību krustugunīs. Vairākas reizes apmeklējuma laikā Ķīnas pārsāvis piemināja cīņšanos par kopīgu mērķi, izrādīja sadarbības gribu, kā arī centās informēt baltiešu delegāciju par Ķīnas jautājumiem.

Taizemes misijā baltiešu delegāciju — Aldonu Marijošu un Heino Ainso — pieņēma sūtniecības pirmais sekretārs Kloss Visesurakarns, kurš izteicās, ka principā viņa valdība atbalsta mazo tautu centienus pēc brīvības.Baltiešu gadījumā iniciatīvai tomēr vajadzētu nākt no lielvalstu puses, jo tās noteic Apvienoto nāciju nostāju un darbības virzienu. Stāvokli apgrūtinot daudzās neitrālās valstis, kuras grib izvairīties no lielvalstu kaitināšanas. Viņš šķirī orientējās baltiešu situācijā un saskatīja pa-

(Nobeigums 6. lpp.)

LATVIJA

25. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 26. MARTS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 58 Pearson Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531-4533.

Izdevēju redaktors — Rūdolfs Noritis, 25 Grandville Ave., Toronto 9, Ont.; tālr. 769-9902.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strauts, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiešības nosūtāmos rakstus pēc vajadzības labot. Neizlasītos manuskriptus neatgādā, bet uz vēlēšanos sūta arpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir raksītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — pusgadam $2.90, 3 mēn. $1.50, 6 mēn. $3.00, 1 gadu $5.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas lielas telpu.

Kad lācim svila abās pusēs

FRAGMENTS NO BRIVAS LATVIEŠU BALSS 5. MARTA RAIDIJUMA UZ LATVIJU

Sniedzam mūsu lasītāju ieskatam daļu no Brīvās Latviešu Balss 5. marta raidraidījuma programmas. Tās lielākā daļa bija veltīta nākošajā dienā atzīmējamai pulkveža Oskara Kalpaka nāves dienas 50 gadu atcerei. Taču bija jāatzīmē arī svarīgākais pasaules notikums tai pašā laikā un tā paša ienaidnieka rindās, pret kuru cīnoties, savu dzīvību pirms 50 gadiem pie Airītēm atdeva jaundibinātās Latvijas nacionālās armijas pirmais pavēlnieks. Par Pad. savienības un sarkanās Ķīnas robežincidentu Brīvā Latviešu Balss tautiešiem dzimtenē ziņoja:

Kā no boļševiku avīžu un radiofonu skaļajām klaigām, vaimanām un lamām būsit dzirdējuši, Tālajos austrumos notikusi sadursme starp Ķīniešu un padomju armiju. Tajā abās pusēs bija krituši un ievainoti. Sarkanarmija, pēc pašas Maskavas neoficiāla atzinuma, zaudējusi 35 karavīrus un vairākus ducus ievainoto. Militārā sadursme notika aizsalušās robežupes Usuri salā. Cenpao. Šo salu ķinieši uzskata par tādu, kas ietelp viņu suverēnitātē.

Vairāk nekā zīmīgs ir fakts, ka šis Maskavai tik ļoti nepatīkamais incidents Tālajos Austrumos notīcis Berlīnes krīzes priekšvakarā, notīcis tādi, kad Kremļa varasvīri ar dirnduļiem un izspiešanu mēģināja panākt, lai Rietumvācija piekāpjas un atsakās no federālās sapulces sasaukšanas 5. martā jaunā republikas prezidenta ievēlēšanai. Spiedīens notika tādēļ, ka Maskava negrib uzskatīt Rietumberlīni par Rietumvācijas sastāvdaļu, kas tā faktiski ir un arī grib palikt.

Rietumberlīne — šis uz priekšu izvirzītais brīvības cietoksnis — ir sāpīga skabarga krieviņa ķepā. Bet izķērigajā brīdī lācim sācis degt arī astes gals! Vai tas notīcis saziņā ar Rietumvāciju vai ne, nav šobrīd svarīgi. Taču nav izslēgts, ka jau tuvākajās dienās Maskava laidīs rajā visēlabaināko propagandas kaukšanu par Bonnas un Pekingas sadarbību un kopīgām „provokācijām". Jau pirms šāda gada Maskavas prese, piemēram, smagi apsūdzēja un strosīēja vācu profesoru Klausu Mēnertu, kurš esot vairākas reizes rietumvācu valdības uzdevumā apmeklējis sarkano Ķīnu, lai kaldinātu kopīgus plānus pret boļševiskiem padomijā.

Lai kādas grimases tagad rāda padomju propaganda, vienu lietu tā nespēj noslēpt — Maskavas bailes sākt konfliktu reizē pie savām austrumu un rietumu robežām. Ja nepieķāpība, drošā valoda un aktīva rīcība ir abās pusēs — Rietumeiropā un Tālajos austrumos, tad Maskavas dūša saplok un izklīst. Maskava ir daudz bailīgāka, nevarīgāka un nožēlojamāka nekā mēs to iedomājamies!

Atcerēsimies mēs, vecās un vidējās paaudzes ļaudis, kas notika nakti uz 15. jūniju 1940. gadā ar Latvijas robežsargu posteni Masļenku cietsa turumā pie padomijas robežas! Nogalinājuši vienu sievieti un bērnu un nodedzinājuši postenja ēku, padomju iebrucēji aizveda līdz uz nekad neatgriešanos vēl 12 cilvēku. Tas notika dīras dienas pirms Latvijas galīgās okupācijas. Ja padomju propaganda tagad runā par savu pretinieku provokācijām, tad mums labi jāatceras šis Masļenku gadījums. Un ne tikai jāatceras vien! Bet arī jānovērš lai tādi starpgadījumi pie Usuri upes notiktu pēc iespējas biežī — vislabāk katru dienu!

Miljoni ķīniešu pēc robežincidenta Pekingā un citās pilsētās saņēma „Pakāri Kosiginu!", „Uzcept Brežņevu!" Šim ķīniešu vēlmēm mēs varam pievienoties pilnā apjomā. Ja arī nekas cits, tad šis Maocetunga vēlmes mums ir pieņemamas.

Tiktāl 5. marta Latvijai adresētās radioraidījuma programmas fragments. Brīvā Latviešu Balss uz Latviju raida katru vakaru no plkst. 9 — 9.30 pēc Latvijas laika. Viļņu garums — 26 un 46.9 metri. Brīvajai Latviešu Balsij ir cieša kontakts ar dalībniekiem Latvijā.

Atmodinātās atbalsis

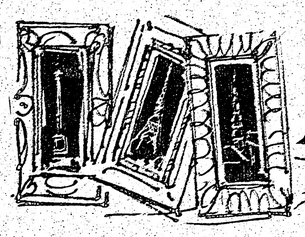

HUGO VĪTOLS

(26. turpinājums)

Bet kas te apbrīnojams? — Vai tad oriģinālitātes izpaudumi mākslas degradēšanā nav nesalīdzināmi vieglāki par oriģinālitātes izpaudumiem mākslas celšanā? Cik ir oriģinālo iespēju uzlabot grieķu skaistuma kanonu, cik oriģinālo iespēju pārspēt franču impresionistu krāsu zaigu? Un cik lēti būt oriģinālam dabisko formu un krāsu kropļotājam! Tur pat skolas nevajaga. Harmonijai ir ierobežotāji likumi, kakafonijai nav nekādu likumu, nekādu ierobežojumu. Būt kropļīgi oriģinālam ir nesalīdzināmi vieglāk nekā būt aistētiski oriģinālam. Tas ir tāpat kā ar Tolstoja vērojumu, ko tās izteicis Annas Karēņinas divi pirmajās sākuma rindās: „Visas laimīgās ģimenes ir līdzīgas cita citai, katra nelaimīga ģimene nelaimīga savā veidā."

Bet vai mākslinieks vien vainīgs? Vai liela tiesa vainas nav arī „sabiedrībai" un pirmajā vietā mākslas tirgu veikalniekiem un spekulantiem?

Lai tikai atveram amerikāņu populārā nedēļas laikraksta Life 1968. gada 27. decembra dubultnumuru, kas viss, no vāka līdz vākam, veltīts Pikaso. Atvērsim šī laikraksta pēdējo, 134. lappusi, un lasīsim cik vien uzmanīgi un vērīgi spējam. Viņš par sevi rakstīja:

„Kad esmu viens ar sevi, man nav drosmes par sevi domāt kā par mākslinieku lielajā un senajā šī vārda nozīmē. Džoto, Ticiāns, Rembrants un Goja bija lieli gleznotāji; es esmu tikai publikas izklaidētājs, kas sapratis savu laiku un izsmēlis pēc labākās saprašanas savu laika biedru plānprātību, vīzdegunību un mantrausību. Šī mana atzīšanās ir rūgta, sāpīgāka nekā tas var izlikties, bet tās nopelns vismaz ir, ka tā ir atklāta."

Kāda grēksūdze! Cepuri nost! Ar to viņš nostājies savu drosmīgāko tautiešu pašās pirmajās rindās. Un kāda pamācība!

Bija laiki, kad mākslinieks iemiesoja cilvēces tieksmi pārspēt sevi. Tas bija sumeriešu ziguratu, grieķisko templju un gotisko katedrāļu laiks. Bet vai mūsdienu mākslinieks no savām rokām nav jau izlaidis cilvēces progresa zizli? Vai to nav pārņēmis patiesību meklētājs, mikro- un makrokosma likumus atklājējs zinātnieks un viņa sabiedrotais, drosmīgais astronauts, kurš met svaru kausos dārgāko, kas viņam ir — savu dzīvību? Šis jaunais cēliens cilvēces attīstībā risinās atkal reiz rietumos, tais pašos rietumos, kuriem Spenglers bija paredzējis jo ašu un nožēlojamu galu.

Franču rakstnieks Žils Benda 1927. gadā laidis klajā grāmatu ar zīmīgu virsrakstu — La trahison des clercs (Rakstos mācīto jeb intelligences nodevība), kurā aizrādīja uz to, ka intellektuāli nodevuši cilvēces ideālus. Un vai mākslinieki nebija pirmie, kas savu ego pacēla augstāk par saderību ar tautu un cilvēci?

Raugoties šai sakarā uz Vlamenka atceļu no fovisma uz reālismu, var teikt, ka viņa pūles bijušas cilvēciskākas nekā tās, kuras rādīja pretēja virziena gājēji. Šim cilvēcīgam Vlamenka mākslas virzienam bija daudz vairāk kopīga ar latviešu mākslu, kā tā izpaudās Parīzē un Londonā, nekā ar mākslas kropļotājiem. Bet vai latviešu māksliniekiem vajadzīgs Vlamenka mudinājums? To apgalvot būtu pagalam aplam. Latviešu mākslinieks nebija Bendas „klerks". Viņš bija persona, kas nebija atteikusies no vienjūtības ar savu tautu, kamēr Vlamenka saites ar savu senču zemi Flandriju bija pagaisušas, viņš bija viens ar savu personu... Vlamenks nevienā no saviem posmiem nebija latviešu mākslas iedvēsmotājs vai paraugs.

Nobeigumā lai vēl pieminam East Kent Gazette 12. maijā ievietoto mondēno rakstu „Brokastis latviešu māksliniekiem", ko bija rīkojis sērs Mētlends (Maitland*) parlamenta namā. Tajās piedalījušies Latvijas sūtnis Kārlis Zariņš, jaunais sūtniecības padomnieks Teodots Ozoliņš**), profesors Vilhelms Purvītis, Lūdolfs Liberts, Erasts Šveics, sērs Ričards Mellers un A. C. Bosoms, abi pēdējie parlamenta locekļi; Ernests Brauns, darba ministrs, Antonijs Īdens un citi prominenti parlamenta pārstāvji. „Sērs Ādams Mētlends teica, ka ļoti priecājas apsveikt sūtni un izcilos Latvijas pārstāvjus vienā no vecākajiem angļu iestādījumiem — parlamenta namā. Angļu tautā, tāpat kā latvju tautā, brīvības mīlestība ir iedzimta kaislība. Apakšnamā visnecilākais pilsonis var pacelt savu balsi, lai izteiktu likumīgu sūdzību, un brīvības tradīcijas, kas tik ilgi saistītas ar angļu parlamentāro sistēmu, tiek dziļi cienītas. Šai sakarā pastāv cieša radniecība Anglijas un Latvijas starpā."

Tie bija vēliņi un tēviški vārdi, bet runātājs, kā jaušams, bija labāk iesvaidīts Lielbritanijas satversmes vēsturē nekā jaunākajos politiskos notikumos Latvijā.

Cildinājis Latvijas sūtni un latviešu māksliniekus, sērs Mētlends teicās tiem uzdāvināt kādu akmeni no parlamenta ēkas... novietošanai kādā Rīgas mūzejā. „Es ceru," pabeidza laipnais sērs Ādams, „ka to pieņems un uzlūkos kā simbolu iedzimtajai brīvības mīlestībai, ko tik dziļi vērtē abas tautas". Profesors pateicās augstsirdīgajam saimniekam, pasaules vecākā parlamenta pārstāvim jo sirsnīgiem vārdiem „šarmantā runā" un Latvijas mākslas izstāde Londonā iegāja vēsturē

IZSTĀDES DALĪBNIEKI

Pievērsīsimies, beigās, pašiem māksliniekiem, kas ar saviem darbiem piedalījušies Parīzes un Londonas izstādēs, mēģinot tos katēgorizēt pēc dzimšanas vietām un izglītības.

No 39 māksliniekiem 12 dzimuši Rīgā, 1 dzimis Liepājā, 1 — Rēzeknē, 1 — Kuldīgā, 2 dzimuši Jekabpilī, 1 dzimis Rūjienā, 1 — Pļaviņās; 2 dzimuši Krievijā, 1 — Polijā; visi pārējie 17 dzimuši Latvijas laukos. No Latvijā dzimušajiem 19 dzimuši pilsētās, 17 — laukos; pieskaitot vēl ārpus Latvijas dzimušos, dabūjam 22 pilsētniekus un 17 lauciniekus.

Ja izdalām Rīgu kā Latvijas galvaspilsētu, saņemam šādu ainu: rīdzinieku bijis 12, vidzemnieku — 14, kurzemnieku — 5, zemgaliešu — 4, latgalietis — 1. Kā redzam, vidzemnieki vieni paši pārspēja visus pārējos Latvijas novadus aktīvajā nosliekšmē uz vizuālajām mākslām.

(Turpinājums sekos)

*) Sērs Adams Mētlends (1885—1949) bija no vien House of Commons komitejas priekšsēdis, bet arī Pall Mall Gazette and Globe direktoru priekšsēdis.

**) Tagad Latvijas lietvedis Londonā.

Fr. Jansons plauj kviešus savā īrmā Kanadā
Foto: O. Akmentiņa archīvs

Jāņa Cielavas piemiņas izstāde Ņujorkā

Gandrīz 100 apmeklētāju 8. martā bija pulcējušies DV namā Kvinsā, kur DV apvienības Ņujorkā izkārtojumā notika nesen mūžībā aizsauktā gleznotāja Jāņa Cielavas piemiņas izstāde. Nama abās telpās varēja skatīt 41 apklusušā mākslinieka darbu — dažādos laika posmos radītas gleznas, sākot ar 1914. gadā darināto pašportretu un beidzot ar viņa pēdējo — 1968. gadā gleznoto „Gulošo". Jau ieejot izstādes telpā, skatītāju apņēma meistara tik pazīstamā un viņam raksturīgā krāsu gamma — zili - zaļo vēso toņu salieçējums ar sārtajiem, zeltainajiem, oranžajiem un sunīgi brūnajiem. Izstādīto darbu vidū pārsvarā bija aktu, figurālie gleznojumi, žanri un portreti, mazāk kluso dabu un ainavu. Tematikas bagātība neļāva atslābt skatītāju interesei, mākslinieka dzīvīgo krāsu palete un meistarīgā apdare runāja gaišu un saprotamu valodu uz skatītāju. Tā valdzināja.

Izstādi atklājot, mākslas vēsturnieks prof. Jānis Siliņš, izceļot mirušā mākslinieka vienreizējo, spilgto personību tā darbos, izsekojot viņa tapšanas, veidošanās un brieduma laikiem, vērtējot viņa paliekamo veikumu mākslā, pieskārās arī mākslas uzdevumu, būtības un jēgas vērtējumam, salidzinājumā ar to, kāds tas bija J. Cielavas veidošanās sākumā un kāds tagad, mūsu dienās. Pieejot šim tematam, prof. J. Siliņš konstatēja, ka katrs mākslinieks ir pakļauts divām situācijām — iekšējai un ārējai. Iekšējā ir viņa tapšana, izaugšana un veidošanās, ārējā — vides ātrašana, iekļaušanās sabiedrībā.

Agri vai vēlu katrā radītājā mākslinieka izaug prasība pēc savas izteiksmes brīvības, kas noved sadursmē ar akadēmiskajām tradicijām. Ja agrāk šī brīvība mākslinieka nozīmēja cīņu — izšķiršanos par savu īpatoçeļu un reizē ar to atbildību par savu veikumu, tad pašreizējā laikā šī brīvība ieguvusi citādu jēgu, un piesliešanās kādam virzienam ir visa atrisinājums. Ja agrāk, meklējot kaut ko jaunu, mākslinieka devums bija auglības pilnestība, tad tagadējā laika „jaunumu alcēju" radītie darbi kā spožas raķetes mirkli apžilbina skatītāju un izplēn kā tukši vēja ziedi, jo māksla nav tikai techniska varēšana, bet dzīva garīga augšana. Māksla nav iemācāma, to skola neiedod; tā nav tikai amata prasme, bet mākslinieka veidošanās un augšana.

Bet kā ir pašreiz ar mākslinieka situāciju — ar viņa ārējo situāciju? — jautāja runātājs un konstatēja, ka tagad šai situācijā ir radikāla pārmaiņa. Pašreizējā masu dzīves un technoloģijas laikmetā mākslinieka situācija un uzdevumi ir krasi mainījušies: masu produkcija, „jaunumu" dzenāšana un tirgus pieprasījums ir noteicošie faktori. Ja agrāk jauni virzieni sadūrās ar pretestību, tad tagad tie ātri mainās: nāk jauni saukļi, jauni pārsteigumi... Ja agrāk runājām par „mākslas svētnīcu", tad tagad — par „mākslas biržu", kurā prese, kritika, reklāma un mākslas tirgotāji iet roku rokā. Mūsdienu mākslas iezīme nav vienreizība, bet produkcija, kuras nolūks ražot priekšmetus izpriecai, laika kavēklim.

Runas, pareizāk sakot, referāta nobeigumā prof. J. Siliņš klausītājus noveda pie atziņas, ka māksla ir viena savā būtībā. „Mūsu vērtējumi var mainities, bet mākslas darbu iekšējā vērtība nemainās, un tā nav mainījusies arī Jāņa Cielavas darbos un mākslā," pabeidzot uzsvēra referents.

Ar ilgiem aplausiem klausītāji pateicās prof. J. Siliņam par vērtīgo referātu un, vanadžu pasniegto vīnu un cepumus garšodami, pakavējās atmiņās un pārrunās par apklusušo mākslinieku un viņa darbu. Jāņa Ciruļa dzīvesbiedre Lukrēcija, arī gleznotāja, saņēma cienītāju līdzjūtības apliecinājumus un ziedus. Apmeklētāju, draugu un tuviniekus, vidū redzēja arī daudzus gleznotājus, literātus, aktieŗus, reliģiskās un sabiedriskās dzīves vadītājus un,protams, gleznu izstādēs „neiztrūkstošos" — DV apvienības priekšnieku J. Lāci un kultūras daļas vadītāju A. Valteru.

Ko aizejot varēja sacīt skatītājs? — Vērtīga izstāde un vērtīgi brīži — saskarē ar apklusušā mākslinieka radošā gara elpu.

A. B-de

JĀNIS RUDZĪTIS
60-GADNIEKS

Pazīstamais literātūras kritiķis un Vācijas latviešu laikraksta „Latvija" Zviedrijas redaktors Jānis Rudzītis 24. martā atskatīsies uz 60 mūža gadiem. Jubilārs 1950. gadā no Vācijas pārcēlās uz Zviedriju, kur visu laiku dzīvo Upsalā.

Jānis Rudzītis ir bērzaunietis. Laikā no 1929. — 1936. gadam viņš Latvijas universitātē studēja baltu filoloģiju un pēc tam strādāja Rīgas radiofonā, līdztekus nodarbojoties ar literātūras kritiku un grāmatu recenzēšanu. Vācu okupācijas laikā viņš bija „Latvju Mēnešraksta" redakcijas sekretārs.

Trimdas dzīves Vācijas posmā Jānis Rudzītis darbojās par skolotāju Libekas un Neištates latviešu ģimnazijās, sarakstīja un rediģēja arī vairākas grāmatas. Zviedrijā viņš līdztekus redaktora pienākumiem aktīvi piedalās arī latviešu sabiedriskajā dzīvē. Viņš bija īslaicīgās Zviedrijas latviešu nacionālās padomes ģenerālsekretārs, kādu laiku arī Latviešu nacionālā fonda padomes loceklis, daudzus gadus Latvijas Penkļuba valdes loceklis un pašreiz ir šīs organizācijas vicepriekšsēdis.

Latvijas Penklubs Jāņa Rudzīša 60 mūža gadu atzīmēja 23. martā ar īpašu sarīkojumu Stokholmā, latviešu jauniešu Pagrabā, ar jauno rakstnieku piedalīšanos.

—s.

Pēteris Aigars

SUNS TVĒRA ASTI

Es redzēju — suns tvēra asti,
Un tverot nemitējās riet.
Tas izlikās tik neparasti
Un vientiesīgi mazuliet.

Kā pelēks virpulis to nesa,
Viņš griezās vēja neapsteigts,
Līdz mēli izkāra un dvesa
Pats savas ietiepības veikts.

Grāmatas latviešu skolām

„Īstā cīņa par latvietības un mūsu kultūras saglabāšanu risinās latviešu skolās," šāda doma dominēja LNAK valdes sēdē 26. februārī Toronto. Tādēļ mūsu skolām pienākas viss iespējamais atbalsts. Bet — ko gan kāda skola var iesākt bez latviešu grāmatām? „Latviešu grāmata ir mūsu vienīgā brīvā territorija, no kuras neviens mūs nevar izdzīt," saka mūsu iecienītais rakstnieks Jānis Klidzējs.

Ievērojot šo faktu un Draudzīgā Aicinājuma ideju, Jāņa Šķirmanta apgāds šogad apdāvināja 14 latviešu skolu, pāris Latviešu biedrību bibliotēku un trīs skolu visus audzēkņus, kopā aizdāvinot 922 dažādas apgāda grāmatas. To vidū bija K. Stalšāna „Latviešu un lietuviešu austrumu apgabalu likteņi" un „Krievu ekspansija un rusifikācija Baltijā laikmetu tecējumā", kā arī B. Senkēvičas „Latviešu ģimenes godi", par kuŗu Dr. N. Vīksniņš savā recenzijā rakstīja: „Tā ir grāmata, kas liekama blakus bībelei." Grāmatu vidū bija arī bērniem sevišķi piemērotais A. Sprūdža stāstu un noveļu krājums „Asaru liekņa", kuŗu godalgojis Kultūras fonds. Še piebilstams, ka A. Sprūdža stāsti savā laikā bija uzņemti Latvijas skolu mācību grāmatās. Tāpat apgāds aizdāvināja K. Raudives grāmatu „Sapņi un īstenība" un E. Lūkina „Meditācijas par Mendelsonu - Bertoldu". Katrs skolotājs saņēma pa eksemplāram „Ļevs Tolstojs un kristīgā baznīca", kuŗā autors mēģina attīrīt Kristus mācību no viltojumiem, jaunprātīgiem sagrozījumiem un gadsimtos sakrājušamies puteklīem.

Apgāds skolām dāvināja arī A. Rubuļa sakārtoto dzejoļu antoloģiju „Latgaļu dziesmnieki", par kuŗu Dr. Zenta Mauriņa recenzijā šī laikraksta slejās rakstīja: „Īsi pirms melnā un sarkanā nakts piemeklēja mūsu zemi, es apceļoju Latgali un pārdomas par šo Latvijas novadu, tā jaudīm un mākslu sīki pierakstīju. Manuskripts palika manā rakstāmgaldā Rīgā. No visiem nozudušajiem manuskriptiem par šo saukumu sirds visvairāk sāp. Varbūt tādēļ tik ļoti priecājos par šo antoloģiju. Turot to rokā, man dveš pretī tā pati Latgales elpa, ko sajutu kādreiz savā ceļojumā. Vienkāršība — nevis primitīvisms un kultūras trūkums, bet kā dvēseliba, kā tuvums Dievam, savai sirdij un dzīvajam cilvēkam. Te iedīgli ir tā vienkāršība, pēc kuŗas šodien pēc visiem prāta izmēģinājumiem un ismu dullumiem ilgojas visa pasaule. Francūzis Bernanoss tik skaisti ir teicis: ‚Dieva svētums! Dieva vienkāršība! Dieva baigā vienkāršība, kas nolādēja eņģeļu augstprātību.' No dzejoļiem dveš pretim spirgts, vijīgs un pazemīgs gars. Nealzmirstamā atmiņā paliek Marijas Andžānes liriskās iejūtas dzejas, kā arī viņas traģiskie motīvi. Viņa ierindojama mūsu labāko patriotisko dzejnieku un dzejnieču vidū. Katrā Norberta Neiksānieša (Trepšas) dzejoļī doma cieši sakļāvusies ar tīri izkalto formu: ‚Tikai retam lemts: kaut inidi dzert — Mūžam nenomirt.' Interesanti lasīt ievērojamo latgaļu prozaiķu J. Klidzēja un A. Sprūdža dzejas. Viņi ir savas zemes īstā sāls, un viņu dzejoļi ir vairāk dziedami nekā skandināmi, tie prasās pēc meldijām. — pa spēkam, to tagad lasīs vecāki, brāļi un māsas, bet pats, kad vairāk paaugsies.

Apgāds saņēmis labu skaitu pateicības vēstuļu no dāvināto grāmatu ieguvējiem. Tā, piemēram, Filadelfijas latviešu skolas pārzine Elza Zante rakstījusi: „Sirsnīgi apsveicu Jūsu skaisto, ļoti teicamo lēmumu apdāvināt latviešu skolasl Tā ir latviešu dzīvības koka aplaistīšana tieši uz saknēm. Grāmatas ir ceļā, pa kuŗu jaunatnei piekļūt latvju tautas kultūrai." Un tā apgāds jūtas gandarīts, ka tā dāvinātās grāmatas aizgājušas savā īstajā vietā.

S. J.

KULTŪRAS CHRONIKA

Vašingtonas latviešu biedrība un jaunatnes pulciņš 29. martā plkst. 8 vakarā Governor's House motorhotelī (Sky Room) rīko literāru vakaru, kuŗu ar priekšlasījumu ievadīs prof. J. Lelis; pēc tam savus darbus lasīs Aina Zemdega, Ingrida Viksna un Margarita Kovaļevska

Rakstnieku Jāni Sarmu 85. dzimšanas dienā Melburnā apsveikt bija ieradušies 35 cieminu, to vidū arī Latviešu preses biedrības un gleznotāju kopas Zilā ota pārstāvji. LBP Austrālijas kopas pr-dis K. Ābele īsā uzrunā raksturoja J. Sarmas rakstnieka veikumus, kuŗi radušies dziļā un īstā mīlestībā pret pasauli un cilvēku. Jubilārs atbildes runā gan domāja, ka „nav tik labs, kā mani te slavē", un norādīja, ka nebūtu jābrīnās, ja kāda tauta savus rakstniekus pat vajātu, piemēram minot norvēģa Knuta Hamsuna mūža galu. Atceroties 70. dzimšanas dienā saņemto dāvanu — trioletu krājumu „Saulgrieze", kuŗu toreiz „Austrālijas Latvieša" apgāds iespieda 70 eksemplāros, J. Sarma teica, ka šorezi nolēmis apdāvināt savus apsveicējus ar citu jauniespiestu darbu. bet „tikai tad, ja apdāvināmie parakstās, ka viņi dāvanu pieņem uz pašu atbildību". Tā tas arī notika, un vairāk nekā 30 Sarmas draugu Melburnā tagad ar nepaciešību gaida sirmā autora velti.

Tālivaldis Ķiķauka sācis rēgulāri raksīt kanadiešu presē: žurnālī „Canadian Interiors" un „Canadian University" nesen ievietojuši viņa rakstus galvenajā nodaļā. Rakstā „Lekcīju telpas ir mirušas", kas publicēts žurnālā „Canadian University", T. Ķiķauka asi kritizē universitāšu iekštelpu bēdīgo stāvokli, birokratiju iestādēs un labas gaumes pretiniekus. Šis raksts radījis kontroversiju universitāšu administrātoru aprindās. To pašreiz komentē visas Kanadas mērogā.

A. Lācis sarakstījis grāmatu par Latvijas aizsargu organizāciju kopš tās dibināšanas līdz likvidēšanai pēc boļševiku iebrukuma, izvēloties tai nosaukumu „Ozolvīru pulki". Ar fotografijām bagātīgi ilustrēto grāmatu izdos Pilskalna apgāds Linkolnā.

Beigu sākums

Stokholmas DV teātŗa kopa 8. martā pirmizrādē sniedza režisora O. Murjāņa iestudēto Alfreda Dziļuma traģikomēdiju 3 cēlienos „Beigu sākums".

Beigu sākums, kuŗa rūgtumu izbaudīja ne tikai latviešu kaŗavīri, bet visa latviešu tauta, nav vēl beidzies. „Dzīvības upurējām veltīl", rūgtuma pārņemts, lugā izsaucas ievainotais leitnants Dārvids. Bet viņa rūgtuma pārņemtā sirds maldās: cinītāji dzīvību nav upurējuši veltīgi, bet ziedojuši Latvijas brīvībai, Latvijas labākai nākotnei! Rakstnieks Alfreds Dziļums pelnījis sirsnīgu paldies, ka viņš kā „beigu sākuma" traģēdijas līdzpārdzīvotājs centies to iemūžināt savos literārajos darbos. Pie šī viņa skatuves darba vietā tomēr liekas daži iebildumi. Vai lugas „Beigu sākums" apzīmēšana par traģikomēdiju nav šīs lielās traģēdijas devalvācija? Kur lugas darbībā ir komiskais? Vai tas, ka sētnieks Benedikts mīl labprāt iedzert? Vai tas, ka virsseržants Rumpe negrib saprast, ka kaŗš ir beidzies? Vai tas, ka Tebobalds, izsalkuma mocīts, raksta pavāra grāmatu un sapņo par restorāna atvēršanu Rīgā? Vai tas, ka Tobijs mēģina pieglaimoties sarkanajiem? Nē, tur nav nekā komiska, viņi ar savu izturēšanos tikai parāda traģēdijas lielumu. To lugas autors tiešām arī meistarigi sasniedzis.

Dižkareivja Marta sentiments liekas mazliet pārspīlēts. Tāpat nepamatota šķiet arī kājā ievainotā Marta un rokā ievainotā Dāvida pamešana slimnīcā, ja uz gūstekņu nometni aizgājušajiem braukusi līdz arī slimnīcas smagā mašīna.

Lugas autors pats kādā intervijā izteicies, ka ar šo sacerējumu sākumā nav bijis gluži apmierināts, tādēļ vēlāk, pēc godalgošanas ALAs izsludinātajā lugu sacensībā, to mazliet pārveidojis un papildinājis. Autors darītu labi, ja lugas noslīpēšanu vēl turpinātu. Tad tā kā literāri augstvērtīgs un vēsturiski pareizs laikmeta dokuments kļūs par zelta graudu mūsu drāmatiskajā literatūrā.

Ko lai saka par lugas pirmizrādi Stokhomas DV teātŗa kopas izpildījumā? Šis iestudējums kopai nemaz nebija viegls uzdevums. Luga ir par grūtu amatieŗu ansamblim, nemaz nerunājot par ansambli, kuŗa dalībnieku krietna daļa uz skatuves ir pirmo reizi. Tādēļ ir saprotami, ka ansamblis nespēja dot nepieciešamo spraigumu un traģiskumu. Tā nebija ne režisora O. Murjāņa, ne arī tēlotāju vaina. Par režisora un 11 personu lielā ansambļa sniegumu dotajos apstākļos jāsaka daudz laba.

Saprotams, labākie, kā parasti, bija „veterāni" — pats režisors O. Murjānis sētnieka Benedikta, Jānis Daģis virsseržanta Rumpes, Modris Gross leitnanta Dāvida un Kristīne Dziļuma māsas Erikas lomā. No „iesācējiem" sevišķi saistīja Kārlis Muchks pateicīgajā kareivja Tobija lomā. Viņa uzstāšanās bija briva, nemākslota. Labs bija arī Juris Kronbergs kā kareivis Tebobalds. Grūtākās lomas no jaunajiem bija jāveic Muditei Krastai(kopēja Ruta) un Pāvilam Johansonam (dižkareivis Marts). Andrejam Leimanim bija jāapmierinās ar niecīgo vārtsarga lomu. Režisors viņam gan varēja mazākais „plintī" uzticēt. Vairāk sevi parādīt dabūja jaunpienāc amerikāņu kareivis - sargs Juris Zālītis. Nevar nepieminēt arī vienu no lugas centrālajām figūrām — ārstu leitnantu Akmeni, kuŗu ar ārstam piekritošu stāju tēlo ja Andrejs Šalts.

Gaumīgas dekorācijas bija gatavojis viesis no tālienes — Helsingborgas teātŗa dekorātors Gunārs Pāvuls.

Atzinība pienākas DV Stokholmas nodaļai ar tās valdes priekšsēdi Laimoni Auku, ka tā pratusi savai teātŗa kopai piesaistīt tik daudz jauniešu. Tas dod pamatu cerēt, ka arī nākotnē varēsim skatīt kopas izrādes.

O. F.

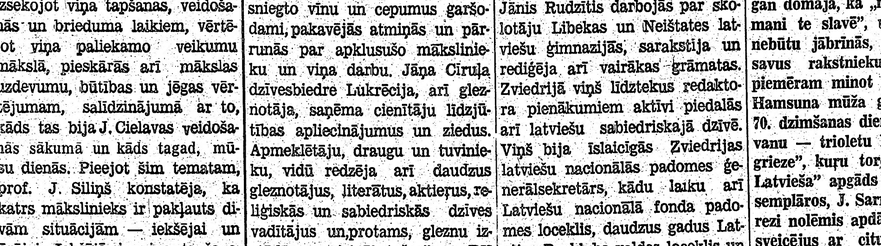

(87. turpinājums)

Monika teica, ka viņš kļūstot citu acīs smieklīgs, bet vai viņa pati ar savu greizsirdību nekļuva smieklīga?

— Tev nekā nav ko atbildēt?

— Nē, — Uldis attapās un pacēla acis. — Ko lai āksts atbild?

— Nu tu tēlosi apvainoto!

— Es netēloju. Bet tu visu laiku dari iespējamo, lai mani sakaltinātu. Kas tev šonakt noticis?

Monika uzskatīja Uldi.

— Kas par mieru! Kas par cildenu, izlīdzinātu mieru! Izbradājies pa otra cilvēka dvēseli kā buldozers pa puķu dobi, bet tu jautā: kas tev šonakt noticis . . .

— Tiešām. Līdz šim mēs vēl puslīdz varējām satikt un sarunāties, bet šodien vairs neiet nekādā jēgā. Ja tas tā turpināsies, mums būs jādomā par . . .

Uldis strauji apklusa. Tādas lietas pat strīdā nedrīkstēja izrunāt.

Bet Monika bija sapratusi.

— Saki vien, saki! Jādomā par šķiršanos, vai ne? Nebūtu jau pirmais gadījums, kad divi veci idioti pēc kopā pavadīta mūža piepeši iedomā, ka nav viens otrā savu ideālu atraduši.

— Es sevi par idiotu neuzskatu. Bez tam — mēs vēl mūžu neesam nodzīvojuši.

— Tad jau šķirsimies vien! Un meklēsim sev jaunu laimi!

— Zini, Monika, ja mēs tiešām šķirtos, tad par vienu vari būt droša: es vairs otrreiz neprecētos, — Uldis piecēlās un devās uz vannas istabu.

— Vismaz vienā jautājumā mūsu uzskati saskan, — Monika nosauca pakaļ, apsēdās spoguļa priekšā un sāka kārtot matus. Darbošanās vidū viņa negaidot nolaida rokas, atbalstījās elkoņiem uz spoguļgalda, iespieda pieri delnās un sāka šņukstēt — sākumā klusi, tad vienmēr skaļāk un elsainām.

Dzirdot Uldi atgriežamies, Monika ar varu sevi piespieda apklust. Uldis sievu atrada tādā pašā pozā, kādā bija pametis.

— Tu vēl neesi gatava?

Lai nenodotu asaras, Monika neatbildēja. Sievas klusēšanu Uldis iztulkoja par spītu un ieskaitās par jaunu. Viņš strauji atsvieda segu un ieslidinājās palagos. Šai brīdī viņš dzirdēja, ka sieva skaļi, gārdzoši ievilka elpu.

Uldis uztrūkās sēdus.

— Kas tev?

Monika klusēdama, bet strauji purināja galvu.

— Tagad, tātad, tu tēlo cietēju, — Uldis par jaunu atlaidās uz spilvena un sakrustoja rokas aiz pakauša. — Tāpat kā vienmēr. Kā visus šos gadus. Bet šoreiz tu mani vairs nepiespiedīsi lūgties piedošanu par neizdarītu grēku. Man arī reiz pietiek.

— Tu runā par neizdarītu grēku? Tu?! Visu mūžu tu man esi staigājis blakus kā svešinieks, domās vienmēr būdams pie tās tur... Bet nu tu apgalvo, ka esi tīrs un nevainīgs! Kaunies, Uldi! Kaunies gan.

— Es tev nekad nekā cita neesmu solījis, kā uzticību un rūpību. Un būt labs tēvs, ja mums gadītos bērni. Savu solījumu esmu pildījis. Kad es tevi bildināju, tu labi zināji, kur mana sirds atradās.

— Jā, zināju. Bet kuŗš loģiski domājošs varēja sapņot, ka tava slimība nekad nepāries, ka tā turpināsies gadu desmitiem? Un kas zīmējas uz tavu uzticību, tad neaizmirsti, ka arī Bībelē teikts, ka laulību var pārkāpt sirdī. Un to tu esi darījis visu mūžu. Sievieti, kas staigājusi pāri līķiem, kam goda prāta nav nemaz, kas melo un liekuļo pa labi un kreisi — to tu esi nēsājis savās domās, bet mūs ar Rudīti pacietis kā nenovēršamu ļaunumu. Jo — tas bija tavs solījums, un tavs goda prāts tev pavēlēja solījumu vismaz formāli pildīt.

Monikai runājot, Uldis piecēlās un lēnām, mērķtiecīgām kustībām satina palagus, segu un spilvenu, kā zēna gados kādreiz savēla mīkstu sniegu, lai celtu sniega vīru. Pasītis gultas drānu vīstokli padusē, viņš no naktsgaldiņa paņēma acenes un devās uz durvīm.

— Kur tu?! — Monika vēroja vīru.

Uldis neatbildēja.

— Tad tā! Uldi! Uldi! Apdomā, ko tu dari! Ja mēs tik ilgi esam kopā izturējuši, tad izturēsim arī vēl tos pāris mēnešus un ļausim vismaz Rudītei aiziet illūzijā, ka viņa izaugusi laimīgā ģimenē. Uldi! Tu nedzirdi?!

Uldis durvīs apstājās.

— Nē. Man arī pietiek. Līdz Rudītes kāzām mēs paliksim zem viena jumta, bet ne vairs vienā istabā. Visu mūžu esmu bijis spiests skatīties tavā līķu apstāvētājas sejā, bet nu ir diezgan. Un tad, kad Rudīte būs savā dzīvē, redzēsim tālāk. Un to zini: tā sieviete man nekā vairs nenozīmē, bet tu gan arī ne.

— Uldi!

Šai brīdī noklaudzēja āra durvis un atskanēja Rudītes un Viļņa balsis — bezrūpīgas, līksmas, gaišas.

Monika strauji piecēlās.

— Uldi, es tevi lūdzu: mūsu bērna dēļ! Vēl šos dažus mēnešus, bet izturēsim. Tad — tad —

Uldis lēnām atgriezās pie gultas un nosvieda uz tās saini. Durvīs parādījās Rudītes smaidošā seja.

VIII

Redzot metalla lauzni Māra rokā, Kārlis apstājās.

— Tā! Tavs grib pa īstam?

Acu no brāļa nenovērsdams, viņš paspēra soli sāņus un sataustīja uz galda stāvošo pudeli. Tagad abu rokās bija sitamie, bet Kārlis zināja, ka Māris ar savu varēja sniegt tālāk. Vieglais skurbums bija izzudis. Tā vietā smadzenes un gribu pārvaldīja niknums un cīņas kāre. Īsu brīdi apsvēris stāvokli, Kārlis negaidītā kustībā ar visu spēku svieda pudeli. Viņš bija tēmējis Mārim pa galvu, bet brālis pēdējā mirklī parāvās sāņus, un pudele atsitās pret kamīna ķieģeļu dūmvadu un tinkšēdama saplīsa. Stikli izšķīda uz visām pusēm, un liela daļa lausku nobira Mārim uz galvas.

(Turpinājums sekos)

No maza kociņa krāšņa ābele

TORONTO SV. ANDREJA DRAUZES 20 GADU DARBĪBAS ATCERE

Toronto Sv. Andreja latviešu ev.-lut. draudze 16. martā atzīmēja 20 gadu darbību ar atceres un pateicības dievkalpojumu, pēc kuŗa baznīcas sarīkojumu zālē notika draudzes vakars. Dievkalpojuma sākuma liturģiju vadīja prāv. A. Skrodelis no Hamiltonas, svētrunu teica draudzes mācītājs Ā. Čops, lūgšanu prāv. V. Šēfers no Montrealas, bet beigu liturģiju vadīja archibīskaps A. Lūsis. Draudzes koris dirigenta A. Purva vadībā dziedāja A. Jurjāna „Mūsu tēvs" un L. Bēthovena „Tā debess izteic" pianistes Edites Timermanes ērģeļu pavadījumā. Bija gandrīz 600 baznīcēnu, no kuŗiem ap 400 piedalījās arī draudzes vakarā dāmu komitejas izkārtojumā.

Svētku gadījumam piemēroti dekorētajā Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē jubilejas vakara norisi vadīja draudzes pr-ks R. Roze. Ievadījuma koncertā piedalījās pianiste Gundega Melli, atskaņojot klavieru solo un duetu ar jaunās paaudzes čellinieku Juri Ķeniņu. Vairākas dziesmas dziedāja no draudzes koŗa izveidotais vīru dubultkvartets A. Purva vadībā. Pēc māc. Ā. Čopa teiktās lūgšanas draudzes padomes priekšsēža vietnieks A. Liepiņš un dāmu komitejas prece A. Ķikule ar ziediem sumināja draudzes pr-ku R. Rozi, kas jau kopš draudzes dibināšanas visus gadus sekmīgi veicis šo amatu. Draudzes ilggadējo mācītāju Ā. Čopu savukārt ar ziediem sumināja dāmu komitejas un draudzes pārstāve Irma Plise.

Gaŗo apsveicēju virkni ievadīja archibiskaps A. Lūsis, norādot uz latviskās baznīcas un latviešu draudžu lielo nozīmi svešuma dzīvē. „Mums jārunā ari to vārdā, kuŗiem pašreiz aizsieta mute un kuŗus to reliģiskās pārliecības dēļ vajā," sacīja archibiskaps un norādīja, ka trimdas latviešu draudzēm jābūt vienotām, kas it sevišķi svarīgi mūsu jaunatnes un nākotnes labā. Šādu vienotību un kopā turēšanos Toronto latviešu draudzes varētu stiprināt, organizējot jauniešiem kopīgas iesvētes mācības.

Prāv. A. Skrodelis savā apsveikumā sevišķi izcēla draudzes prka R. Rozes ilggadējo un mērķtiecīgo darbu, pasniedzot viņam veltī. LELDAAs sveicienus nodeva Kanadas apgab. garīgais vad. prāv. V. Šēfers, norādidams, ka mūsu draudžu dzīvē ir kā saulainās, tā arī ēnas puses, bet vissāpīgākā ir jaunatnes problēma, kuŗu Kanadā raksturo fakts, ka aizvadītajā gadā no 52 laulībām 36 bija jauktas. Jaunieši meklē iespējas satikties latviskā vidē, kas nav tikai vecāku iegriba vien, tādēļ jādara viss iespējamais, lai šādas tikšanās iespējas raditu. Sirsnīgus, asprātīgi tvertus apsveikuma vārdus teica Hamiltonas latviešu Kristus draudzes mācītājs E. Pavasars.

Sv. Jāņa draudzes padomes pr-dis Ž. Rūtenbachs, cildinot lielo brāļu draudzi, to salīdzināja ar krāšņu ābeli, kas izaugusi no maza kociņa un tagad nes bagātīgus augļus. Savas draudzes vārdā viņš pasniedza R. Rozem aploksni. Austrumu draudzes padomes pr-dis E. Ziplāns apsveikumam savukārt kā dāvanu pievienoja sienas pulksteni. No igaunu draudzes, ar kuŗu Sv. Andreja draudze kopīgi iegādājusies un uztur baznīcu, apsveica tās padomes priekšsēža vietnieks A. Rosts.

No laicīgo organizāciju pārstāvjiem pirmais sveica LNAK valdes pr-dis J. Niedra, tad runāja TLTA prezidija pr-dis A. Sudmalis, nododot arī ģimnazijas sveicienus. No Toronto latviešu biedrības sveica pr-dis I. Alksnis, no DV Toronto nodaļas pr-dis I. Zamlovskis, no Toronto latviešu kreditsabiedrības pārvaldnieks un kasieris A. Svenne un no Gaujas gaidu vienības prce Inta Kalniņa. Visiem apsveicējiem šoreiz bija kopīgs vadmotīvs, jo viņu pārstāvētās organizācijas savas darbības sākumā ilgāku vai īsāku laiku paspārni bija atradušas Sv. Andreja baznīcas telpās. Tādēļ reizē ar sveicieniem un novēlējumiem turpmākajam darbam, visi izteica Sv. Andreja draudzei arī pateicību par agrāk un bieži vēl tagad sniegto atbalstu, piešķirot telpas, bieži vien pat bez atlīdzības.

Rakstveida sveicienus bija sūtījuši Baznīcas virsvaldes pr-ks P. Eglītis, LELDAAs pārvaldes pr-ks prāv. A. Veinbergs, prāv. B. Fedders, māc. E. Lange Otavā, māc. A. Voitkus Montrealā, māc. J. Prauliņš Londonā, Toronto latviešu baptistu draudzes māc. R. Ekšteins, Kanadas latviešu gaidu jendas pr-ce A. Martinsone, sveicot arī TLB sestdienas skolas vārdā, Kanadas latviešu skautu jendas pr-ks E. Dāvidsons, LPB Kanadas kopas prce B. Senkēviča un atsevišķi draudzes locekļi.

Apsveikuma vārdus viens no pirmajiem draudzes valdes locekļiem teica arī O. Perro.

Visiem apsveicējiem pateicās draudzes mācītājs Ā. Čops, vispārējos vilcienos pakavējoties arī atmiņās par draudzes un tās dažādo pasākumu attīstību. Vienmēr laba sadarbība bijusi ar igauņu draudzi, tāpat ar pateicību pieminamas visas latviešu kaimiņu draudzes, kuŗas bijušas atsaucīgas, kopīgās lietas kārtojot. Tādi pasākumi, kā Sv. Jāņa un Sv. Andreja draudžu bērnu vasaras nometnes lauku īpašumos, ir ļoti nozīmīgi jaunatnes audzināšanas darbā. Turklāt šīs nometnes ir lētākās, salīdzinot ar vietējām kanadiešu nometnēm, visā Ontario provincē. Daudzos gadījumos darbs nav bijis viegli veicams, bet tas tomēr paveikts ar draudzes locekļu un sabiedrības izpratni un atbalstu. Pateicības uzrunu māc. Ā. Čops pabeidza ar aicinājumu draudzes locekļiem arī turpmāk atsaucīgi uzņemties visus draudzes pasākumus, nākt talkā ar aktīvu darbu un sniegt iespējamo atbalstu.

R. N.

Jaunā valde uzsākusi darbību

(Pārnesums no 1. lpp.)

Pārrunājot delegātu sapulces lēmumu par līdzekļu vākšanu pretkomūnistiskajam darbam, valde vienojās akciju izkārtot 14. jūnija aizvesto piemiņas ietvaros, tās laiku noteicot no 15. maija līdz 1. jūlijam. Akciju kārtos aprūpes daļas vadītājs A. Kvēps saziņā ar ārējās informācijas daļas vadītāju O. Ieviņu. Kā akcijas aicinājumā, tā arī techniskajā izkārtojumā ietilpinās un saskaņos nodaļu ieteikumus, no kuŗiem galvenais ir atmest līdz šim praktizēto speciālo aplokšņu pagatavošanu, tās aizstājot ar parastu aicinājumu un tam pievienotu čeku ziedotāja izpildīšanai.

Kasieris R. Britāls ziņoja, ka no bēru fonda izmaksāti 300 dol. nesen mirušā DV Toronto nodaļas biedra Rūdolfa Purva piederī gajiem. Aprūpes daļas vadītāja A. Kvēpa ieteikumā valde piešķīra 100 dol. pabalstu kādam DV Albertas nodaļas biedram, kas slimības dēļ nokļuvis grūtībās.

Pārrunājot DV nama jautājumus, valde atzina, ka izstrādājamī konkrēti noteikumi par atsevišķo DV nodaļu piedalīšanos kopīgajā pasākumā un nama pārvaldes tiesībām, kā arī vispārējās darbības instrukciju, ko nākošajā nama pārvaldes sēdē ierosinās valdes pilnvarotie pārvaldes locekļi M. Toža un J. Kleķeris.

Valdes sēdes starplaikā pie vanadžu sarūpētā pusdienu galda valdes pr-sēdis E. Krūka pateicās līdzšinējam revīzijas komisijas pr-sēdim A. Čivzelim, izsakot cerību, ka viņš drīz atgriezīsies aktīvo darbinieku rindās. Atpūtu pieprasījis un šogad uz valdes amatu vairs nekandidēja ilggadējais organizācijas darbinieks un pēdējo gadu zemes valdes sekretārs K. Bencons. Viņa darbu un veikumus cildinot, E. Krūka viņam pasniedza valdes piešķirto DV zelta medaļu par nopelniem DV organizācijā un sabiedriskā darbā vispār.

Sēdē piedalījās valdes pr-sēdis E. Krūka, viņa vietnieks J. Gailītis, sekretāri E. Jaunzars un T. Zandersons, kasieris R. Britāls, biedrzinis un sporta daļas vadītājs A. Taube, aprūpes daļas vadītājs A. Kvēps, ārējās un iekšējās informācijas daļu vadītāji O. Ieviņš un R. Norītis, jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols, saimniecības daļas vadītājs Dz. Melbārdis, Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne, revīzijas komisijas pārstāvji V. Veidemanis un V. Brasliņš, goda tiesas locekļi K. Bencons, V. Grāvelis un E. Robežgruntnieks, jaunatnes referente T. Krūka, DV nama pārvaldes locekļi M. Toža un J. Kleķeris, kā arī līdzšinējais revīzijas komisijas pr-sēdis A. Čivzelis.

E. N.

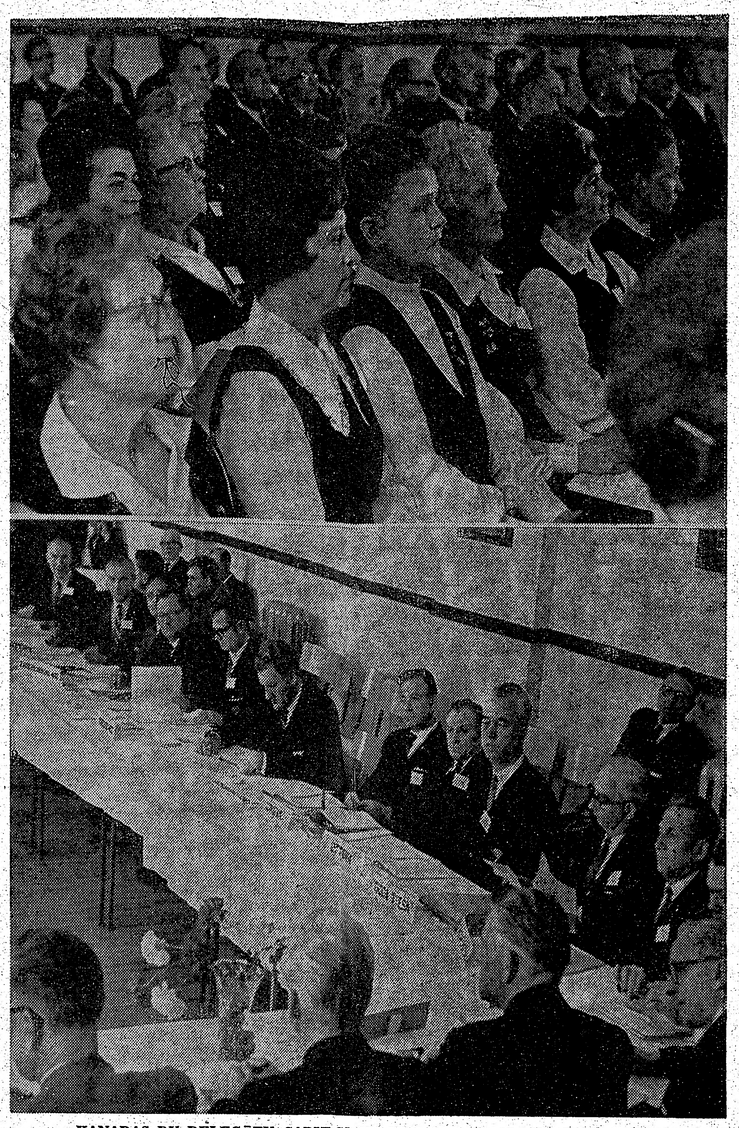

KANADAS DV DELEGĀTU SAPULCE UN VANADŽU SALIDOJUMĀ TORONTO

Augšā: Pirmajā rindā vanadzes L. Āboliņa (Hamiltona), A. Freimane, I. Andersone, N. Vītola, E. Krūmiņa un M. Vītola (visas Sv. Katrīnas) atklāšanas akta laikā. — Apakšā: Delegāti pie sēdes galda; no kreisās — J. Miglinieks (Sadberija), R. Puriņš (pārstāv Manitobu), V. Kajaks (Britu Kolumbija), J. Treijs, E. Ozols, M. Toža (visi Toronto), O. Kļavenieks (pārstāv Edmontonu), F. Berķis (Ošava), J. Dzītars (Otava), V. Grāvelis (Hamiltona), A. Kvēps (Toronto), O. Ieviņš (Hamiltona) un K. Bencons (Toronto).

Foto: J. Līgers

Ierosināti vairāki pārkārtojumi

KANADAS DV NODAĻU DELEGĀTU SAPULCE TORONTO (3)

Šāgada Kanadas DV dienas notiks 4. un 5. oktobrī Hamiltonā vietējās DV nodaļas izkārtojumā — ziņoja zemes valdes kultūras daļas vadītājs J. Gailītis 15. un 16. martā Toronto notikušajā Kanadas DV nodaļu delegātu sapulcē. DV dienas ir viens no pasākumiem, kuŗu kultūras daļa ietvērusi savos turpmākā darba uzdevumos. Arvien vairāk nāksies pievērsties arī DV organizācijas 25 gadu darbības atzīmēšanas svētku dažādo.. sarīkojumu priekšdarbu veikšanai. Turpmāk arī atbalstāmas mazās un no centra attālākās DV nodaļas kultūras sarīkojumu organizēšanā un financēšanā, ja pašas nodaļas to nespētu veikt. Kultūras daļas darbs saistās ar vairāku citu organizāciju pasākumu atbalstīšanu, ko iespēju robežās arī turpinās, tāpat Kanadas DV dzīves un darba dokumentēšanu, uzņemot nozīmīgākos notikumus krāsu filmās un skaņu lentēs. Vāks arī vēsturiskus materiālus par latviešu karavīru gaitām otrā pasaules karā.

Par iekšējās informācijas darba turpmākajiem uzdevumiem runājot, daļas vadītājs R. Norītis piemērotu izdevumu ar karavīriem veltītu dziesmu krājumu pasniegšanai skolu jaunatnei.

Pie šī ierosinājuma E. Krūka piebilda, ka mūsu iznākusi jaunatnei domātā zemes valdes sagatavota brošūra; jauna izdevuma sagatavošana prasītu ilgāku laiku un lielākus līdzekļus. Ierosināto izdevumu tomēr varētu sagatavot, ja tā izdošanu atbalstītu arī ASV zemes valde un ar DV centrālās valdes piekrišanu to izdotu visas organizācijas mērogā. Šādam eventuālam izkārtojumam piekrita arī sapulces dalībnieki.

Plašāku informāciju par iecerētajiem sarīkojumiem DV organizācijas 25 gadu darbības svētkos sniedza zemes valdes pr-dis E. Krūka, aicinot visas nodaļas jau savlaicīgi uzkrāt līdzekļus un šo ievērojamo notikumu atbalstīt. Pagaidu rīcības komiteja pirmo steidzamāko priekšdarbu izkārtošanai savu uzdevumu jau veikusi un tagad izraugāma patstāvīgā rīcības komiteja.

Iekšējās informācijas darbā vēl pieņēma atzinumu, ka starp nodaļām vēlama informācijas un ideju apmaiņa, piesūtot savus apkārtrakstus, biļetenus un citus materiālus.

Ārējās informācijas daļas vadītājs O. Ieviņš norādīja, ka Kanadas pašreizējās valdības nodoms atzīt sarkano Ķīnu un eventuāla atraušanās no Rietumeiropas aizsardzības, izstājoties no NATO, nekalpotu pasaules mieram, bet tikai komūnisma tālākai ekspansijai. Tādēļ būtu jāizmanto visas iespējas norādīt uz šādas rīcības negatīvajām konsekvencēm. Lai pievērstu sabiedriskās domas uzmanību šai nevēlamajai attīstībai, par to būtu jāraksta laikrakstiem lasītāju vēstules, tāpat iespēju gadījumos uzsaukumi. Jautājumu tālāk pārrunājot, delegātu sapulce vienojās nosūtīt Kanadas ministru prezidentam P. Trudo īpašu iesniegumu.

Ārējās informācijas darbā turpināma vēl ciešākas un plašākas sadarbības panākšana ar pārējām baltiešu tautām un cītām komūnisma apspiestajām etniskajām grupām. Ļoti nozīmīga arī valdības iestāžu, amatpersonu un sabiedrības rēgulāra informēšana par komūnisma īstajiem mērķiem un darbību. Latviešu skolās būtu jāpanāk lielākas vērības pievēršana arī ideoloģiski - politiskajai audzināšanai, lai jaunieši, vēlāk nonākot augstākajās mācību iestādēs, būtu sagatavoti pret tajās plaši izplatītajām koeksistences idejām, kuŗas pauž it kā demokratiskās brīvības un cilvēku tiesību vārdā.

Pārrunājot vairākas konkrētas ārējās informācijas darba iespējas, nodaļu delegāti pieņēma tās zināšanai un vēlākai iedzīvināšanai. DV Manitobas nodaļas pilnvarotais pārstāvis R. Puriņš aicināja zemes valdi un nodaļas rakstīt pateicības vēstules Manitobas provinces premjēram un Vinipegas pilsētas galvam par Latviešu nedēļas proklamēšanu laikā no 1. — 8. martam, par ko mūsu laikrakstā jau plaši informēts.

Aprūpes daļas vadītāja A. Kvēpa ieteikumā sapulce vienojās, ka šogad atkal atsākama 14. jūnija ziedojumu vākšana pretkomūnistiskajam darbam, ko varētu veikt kopīgi ar ārējās informācijas daļu. Apspriežot.. vairāku delegātu techniskos ierosinājumus, akcijas izkārtošanu uzdeva zemes valdei, piekrītot, ka zināmu summu no savākuma nodod LNAK. Pārrunās vēl skāra arī aprūpes līdzekļu vākšanu, vienojoties to turpināt līdzšinējā veidā, izdodot Ziemsvētku kartītes, bet to izplatīšana atstājama atsevišķo nodaļu izvēlei, nesaistot tieši ar ziedojumiem aprūpes darbam.

Biedrzinis A. Taube informēja par zemes valdes iekārtojamo piemiņas albumu mirušajiem organizācijas biedriem, īpašu goda albumu par Lāčplēša kara ordeņa un Dzelzs krusta kavalieriem, kā arī izgatavotajām DV kapu zīmēm, aicinot nodaļas tās pasūtināt. Nodaļām būtu ievērojama arī lielāka precizitāte ziņu sniegšanā par biedru kustību, ko bieži nokavē. Pārrunāja arī dažādas iespējas biedru skaita pavairošanai.

Plašākas pārrunas izraisīja DV Britu Kolumbijas nodaļas ierosinājums radīt pie zemes valdes īpašu ceļa naudu fondu, lai arī no centra attālāko nodaļu tiešie pārstāvji varētu piedalīties delegātu sapulcēs. Ierosinājums paredz sasummēt visu nodaļu delegātu kopīgos ceļa izdevumus un tos proporcionāli sadalīt pa visām nodaļām, attiecīgo summu iemaksājot zemes valdei. Tā sapulces vietai tuvāk esošās nodaļas palīdzētu segt ceļa izdevumus tālāko nodaļu delegātiem. Vairāki sapulces dalībnieki šo ierosinājumu atbalstīja, bet dažas mazākas nodaļas tam nepiekrita. Tādēļ ierosinājumu principā atzina par vēlamu, bet uzdeva zemes valdei izstrādāt konkrētu priekšlikumu par nodaļu iemaksām un to sadali.

E. N.

TORONTO ZIŅAS

● Nelaika māsklinieka prof. J. F. Tidemaņa darbu izstādi 28. martā plkst. 9 vakarā Latviešu namā atklās Dr. E. Upenieks. Izstāde turpināsies līdz 7. aprīlim un būs atvērta šādos laikos: 29. martā no pl. 11 — 5.30 un 8 — 11 vakarā, 30 martā no plk. 11 — 8 vakarā, 31. martā no pl. 1 — 10 vakarā, 1. aprīlī no pl. 11 — 8 vakarā, 2. un 3. aprīlī no pl. 1 — 10 vakarā, 4. aprīlī no pl. 11 — 8 vakarā, 5., 6. un 7. aprīlī no pl. 1 — 10 vakarā.

● Bračista Pāvela Zariņa koncerts notiks 29. martā plkst. 8.30 vakarā Unitarian Church auditorijā (175 St. Claire Ave W.). Pavadījumus spēlēs pianists L. Barkins. Šis P. Zariņam būs jau 16. koncerts Toronto; tā programmā — Brāmsa, Haidna, Britena, Bloka, Hindemita un Eneso darbi.

● Pēc ilgākas slimošanas 9. martā 47 gadu vecumā Velesleja slimnīcā mirušo Pēteri Krastiņu pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu 13. martā izvadīja archibīskaps A. Lūsis. Par aizgājēju, kuŗš 1957. gadā Kanadā bija iecelojis no Anglijas, sēro dzīvesbiedre Vera, dēls Jānis un meita Aija.

● Toronto latviešu skolu fonda ārkārtas sapulci 17. martā, piedaloties 15 dalībniekiem, vadīja U. Matīss, protokolējot A. Freimanim. Par Latviešu nama valdes darbību, saimniecību un nākotnes plāniem ziņoja I. Auziņš un A. Freimanis, kas vēlāk sniedza arī atskatu par fonda darbību. Skolu fonds Latviešu nama akciju sabiedrībā pārstāv 280 akciju un ir lielākais akciju turētājs, tomēr grūtības vienmēr rada rēgulārās gada sapulces nepietiekama dalībnieku skaita dēļ. Tādēļ šai ārkārtas sapulces darba sekā bija paredzēti statūtu grozījumi, eventuāli pat fonda likvidēšana. Pārrunās tomēr vienojās, ka darbība turpināma un arī valde ievēlama līdzšinējo 5 personu sastāvā. Fonda valdē ievēlēja priekšsēdi U. Maksiņu, viņa vietnieku K. Plaudi, sekretāru A. Briedi, kasieri A. Freimani un V. Briedi, bet revīzijas komisijā — S. Butkēvicu, A. Jansonu un L. Ķuzi. Par pilnvarotajiem Latviešu nama akcionāru sapulcē izraudzīja U. Maksiņu un V. Briedi, bet par kandidātu nama valdei A. Freimani. Proporcionāli savu akciju skaitam fonds nama valdē tomēr var deleģēt 3 pilntiesīgus locekļus. Pārējos divus izraudzīs fonda valde.

● Labus panākumus guvusi mākslinieka Jāņa Zuntaka gleznu izstāde, kuŗu Sv. Jāņa baznīcas telpās slēdza 23. martā. Izstādi 10 dienu laikā apmeklējuši vairāk nekā 500 mākslas cienītāju, no 30 izstādītajiem darbiem nopērkot 13. Kaut mākslinieks ar savām izstādēm jau vairākkārt viesojies dažādos ASV un citos Kanadas latviešu centros, Toronto šī bija tikai otra J. Zuntaka izstāde.

● Latviešu baptistu draudzes rēgulārajā reliģiski-ētisko pārdomu vakarā 19. martā Latviešu namā bija ieradušies 39 klausītāji. Māc. R. Ekšteins runāja par tematu „Atoms, universs un *Dievs*". Mūzikālajā daļā dziedāja baritons Pēteris Geistauts, Ilzei Ābelei spēlējot klavieru pavadījumu. Nākošais pārdomu vakars notiks 4. aprīlī plkst. 8 vakarā Latviešu namā, kad māc. R. Ekšteins runās par tematu „Viena nedēļa, kas pārveidoja pasauli".

OTRS ZELTA DUKĀTS LATVIJAI

Atlikuši vairs divi gadi līdz lielajam notikumam DV organizācijas dzīvē — 25 gadu darbības svētkiem 1971. gadā no 2.—4. jūlijam, kuŗiem jau tagad gatavojas daudzi jo daudzi tautieši dažādās trimdas zemēs, ieskaitot Austrāliju. Šo lielo svētku rīkošana uzticēta Kanadas DV saimei.

Lai tālie braucieni un materiālie upuri būtu attaisnoti, svētkus jāizvērš par tikpat lielu notikumu kultūras druvā, sniedzot kaut ko patiešām vienreizēju. Ideju šai ziņā netrūkst, bet gan materiālo līdzekļu, jo viss iecerētais saistās ar prāviem izdevumiem. Īpaši ievērojams, ka visus lieluzvedumus varēs skatīt tikai vienu vienīgu reizi šai jubilejas sarīkojumā, jo tie nebūs atkārtojami. DV organizācijas 25 gadu darbības svētkus paredzēts saistīt arī ar jaunradi literātūrā, mūzikā un tēlotājmākslā. Īpašas sacensības jau izsludinātas, godalgām paredzot 3000 dol., vērtēšanu komisiju sastāvs jau paziņots.

Nepieciešamo priekšdarbu sekmīgai veikšanai līdzekļi tomēr nepieciešami jau tagad. Tādēļ, ievērojot tautiešu lielo atsaucību pirmā „Zelta dukāta" sarīkojumam, Kanadas DV valde nolēmusi arī šoreiz lūgt dukāta īpašniekus, kā arī citus atsaucīgus tautiešus atbalstīt minētās ieceres un piedalīties šāgada sarīkojumā. Pirmā „Zelta dukāta" goda grāmatā ierakstīti 100 ziedotāju vārdi, bet kopā iespiesti 125 dukāti, tā kā no jauna vēl varētu pienākt 25 „Zelta dukāta Latvijai" īpašnieki.

Sarīkojumā, kas notiks 19. aprīlī Skyline viesnīcā Toronto, spēlēs viena no labākajām kanadiešu deju kapellām — Peter Dymond orķestris. Vakara viesus ar operešu ārijām un dziesmām no skaņu filmām iepriecinās soprāns Ilga Vijuma no Minesotas, komponistam Imantam Saksam spēlējot pavadījumus. DV teātŗa Kanadā iecienītais aktieris-komiķis Edgars Ābele devies uz tālu okeana piekrasti gatavoties ceremonijmeistara pienākumiem, kur jau vairākas nedēļas vāc un krāj dažādas dzīves gudrības, ar kuŗām solījies bagātināt sarīkojuma norisi. Pati galvenā programmas daļa tomēr būs paši viesi, kuŗu sirsnība un omulība rīkotājiem palikusi labā atmiņā no pirmā sarīkojuma.

T. K.

HAMILTONA

● Vietējās DV nodaļas vanadžu kopa 30. martā plkst. 4.30 pēcpusdienā Rainbow zālē rīko gadskārtējo jautro pēcpusdienu „Pavasaŗa plūdos". Raibajā programmā, kuŗu vadīs Ilga Breikša, ar dziesmām un skečiem piedalīsies Sv. Katrīnu vanadžu ansamblis Senatne. Rīkotājas rūpējušās arī par bazāru, kafiju, tēju, cepumiem un citiem gardumiem. Ieeja pret ziedojumiem.

LABOJUMS

● Mūsu laikraksta iepriekšējā numurā nejaukais kļūdu velnipš izsviedis no Kanadas ziņu salikuma virsraksta rindiņu „Montreala": karikatūrista - mākslinieka J. Strenges darbu izstāde vietējās vanadžu kopas izkārtojumā 22. un 23. martā notika Montrealas latviešu namā, nevis Hamiltonā. Ja velnipš ar šo nedarbu kādu lasītāju maldinājis, redakcija lūdz atvainošanu.

OTRU ZELTA DUKĀTU IEGĀDĀJUŠIES

Sākot ar šo numuru; publicējam tautiešu vārdus, kuŗi, sekmējot DV organizācijas 25 gadu darbības svētku rīkošanu 1971. gadā, iegādājušies „Zelta dukātu Latvijai":

1. **Dr. Eduards Upenieks, Toronto**
2. **Visvaldis Pilpe, Toronto**
3. **Arnolds Putniņš (Venus Florists), Toronto**
4. **Rūdolfs Kadiķis, Toronto**
5. **Juris Kleķeris, Toronto**
6. **Voldemars Miķelsons, Londonā**
7. **Voldemārs Veitmanis, Toronto**
8. **Leopolds Vēveris, Toronto**
9. **Valdis Tuklers, Hamiltonā**
10. **Eriks Robežgruntnieks, Hmiltonā.**

...O ZIŅAS

...nnīcā mirušo Pēteri Krastiņu ...ējā gaitā uz Jorkas kapsētas ...iešu nodaļījumu 13. martā iz... ...ija archibīskaps A. Lūsis. Par ...ājēju, kurš 1957. gadā Kana... ...bija iecelojis no Anglijas, sē... ...dzīvesbiedre Vera, dēls Jānis ...meita Aija.

...Toronto latviešu skolu fonda ...ārtas sapulci 17. martā, pie... ...ties 15 dalībniekiem, vadīja ...Matīss, protokolējot A. Freima... ...Par Latviešu nama valdes ...bību, saimniecību un nākotnes ...niem ziņoja I. Auziņš un A. ...manis, kas vēlāk sniedza arī ...katu par fonda darbību. Skolu ...ds Latviešu nama akciju sa... ...drībā pārstāv 280 akciju un ...elākais akciju turētājs, tomēr ...ības vienmēr rada regulārās ...a sapulces nepietiekama dalīb... ...u skaita dēļ. Tādēļ šai ārkār... ...sapulces darba sekā bija pare... ...i statūtu grozījumi, eventuāli ...fonda likvidēšana. Pārrunās ...ēr vienojās, ka darbība turpi... ...a un arī valde ievēlama līdz... ...jo 5 personu sastāvā. Fonda ...ē ievēlēja priekšsēdi U. Mak... ..., viņa vietnieku K. Plaudi, sek... ...ru A. Briedi, kasieri A. Frei... ...i un V. Briedi, bet revīzijas ...misijā — S. Butkēvicu, A. Jan... ...u un L. Kuzi. Par pilnvarota... ...Latviešu nama akcionāru sa... ...ē izraudzīja U. Maksiņu un V. ...di, bet par kandidātu nama ...ei A. Freimani. Proporcionāli ...u akciju skaitam fonds nama ...ē tomēr var deleģēt 3 pilntie... ...s locekļus. Pārējos divus iz... ...zīs fonda valde.

...abus panākumus guvusi māk... ...eka Jāņa Zuntaka gleznu iz... ...e, kuru Sv. Jāņa baznīcas tel... ...slēdza 23. martā. Izstādi 10 ...u laikā apmeklējuši vairāk ...ā 500 mākslas cienītāju, no 30 ...ditajiem darbiem nopērkot ...Kaut mākslinieks ar savām ...dēm jau vairākkārt viesojies ...dos ASV un citos Kanadas ...ešu centros, Toronto šī bija ...otra J. Zuntaka izstāde.

...Latviešu baptistu draudzes ...lārajā reliģiski-ētisko pārdo... ...vakarā 19. martā Latviešu na... ...bija ierašušies 39 klausītāji. ...R. Ekšteins runāja par tema... ...Atoms, universs un Dievs". ...ikālajā daļā dziedāja baritons ...ris Geistauts, Ilzei Ābelei spē... ...klavieru pavadījumu. Nāko... ...pārdomu vakars notiks 4. ...ī plkst. 8 vakarā Latviešu na... ...kad māc. R. Ekšteins runās ...tematu „Viena nedēļa, kas ...eidoja pasauli".

HAMILTONA

...Vietējās DV nodaļas vanadžu ... 30. martā plkst. 4.30 pēc... ...dienā Rainbow zālē rīko ...kārtējo jautro pēcpusdienu ...asara plūdos". Raibajā prog... ...mā, kuru vadīs Ilga Breikša, ...iziesmām un skečiem pieda... ...s Sv. Katrīnu vanadžu an... ...olis Senatne. Rīkotājas rūpē... ...s arī par bazāru, kafiju, tēju, ...miem un citiem gardumiem. ...a pret ziedojumiem.

LABOJUMS

...Mūsu laikraksta iepriekšējā ...urā nejaukais kļūdu velniņš ...edis no Kanadas ziņu saliku... ...virsraksta rindiņu „Montre... ...karikatūrista - mākslinieka ...trenges darbu izstāde vie... ...s vanadžu kopas izkārtoju... ...22. un 23. martā notika ...trealas latviešu namā, nevis ...niltonā. Ja velniņš ar šo ne... ...bu kādu lasītāju maldinājis, ...kcija līdz atvainošanu.

...EGĀDĀJUŠIES ...tautiešu vārdus, kuŗi, sek... ...rbības svētku rīkošanu ...ātu Latvijai": ...onto ...risty), Toronto ...nā ...o ...onā.

...s vietai tuvāk esošās noda... ...alīdzētu segt ceļa izdevumus ...o nodaļu delegātiem. Vairā... ...pulces dalībnieki šo ierosi... ...nu atbalstīja, bet dažas ma... ...nodaļas tām nepiekrita. ...ierosinājumu principā at... ...par vēlamu, bet uzdeva ze... ...valdei izstrādāt konkrētu ...šlikumu par nodaļu iemak... ...un to sadali.

R. N.

Sidnejā tikai „burši" piemin plkv. Kalpaku

ZIŅOJUMS NO AUSTRĀLIJAS

Kā katru gadu, arī šogad Latviešu korporāciju kopa Sidnejā bija rīkojusi Oskara Kalpaka piemiņas aktu, atzīmējot pulkveža 50. nāves dienu. Kā katru gadu, arī šogad svētbrīdī un aktā piedalījās gandrīz vienīgi buršu saimes locekļi, skaitā mazliet pāri par 100.

Pārējos varēja saskaitīt uz abu roku pirkstiem.

Plkv. Kalpaka pieminēšana Sidnejā dzimusi zem nelaimīgas zvaigznes, ja tā var teikt. Sākumā Korporāciju kopa mēģināja sadarboties ar DV nodaļu un Virsnieku apvienību, bet tas neizdevās. Korporāciju kopa tradiciju turpina, bet pārējā sabiedrība ar „krāsainajiem" kopā neiet. Lieka neticami, bet, diemžēl, tā ir. Kāpēc? Varbūt citas organizācijas rīko savus atsevišķus sarīkojumus? Liekas, ka ne, jo, papētījot sarīkojumu sarakstu gan „Austrālijas Latvietī", gan Sidnejas latviešu biedrības biļetenā, nekur nemanīju, ka vēl kāds cits Kalpaka piemiņas sarīkojums Sidnejā notiktu.

Katru gadu, rakstot par šo sarīkojumu gan pirms tā, gan pēc, esmu šo lietu pieminējis; esmu mēģinājis izskaidrot un atgādināt, ka plkv. Kalpaks pieder visai latviešu tautai, ne buršu saimei vien. DV sarīkojumā pirms dažiem gadiem pat nolasīju referātu par Kalpaka ideju, bet — esmu cietis totālu neveiksmi, tādēļ padodos! Nav vērts vairs par šo lietu ne runāt, nedz rakstīt, jo esmu pārliecināts, ka arī turpmāk šis nozīmīgais nacionālais sarīkojums paliks galvenokārt tikai buršu saimes ziņā. Priecāšos, ja notiks citādi nekā paredzu, ja arī pārējās Sidnejas latviešu organizācijas beidzot atzīs par iespējamu pārliecināt savus biedrus, ka var piedalīties arī Korporāciju kopas atklātajos sarīkojumos.

Piemiņas akts sākās ar svinīgu Latvijas karoga ienešanu Sidnejas latviešu nama lielajā zālē, karogu pavadot un goda sardzē nostājoties visu korporāciju pārstāvjiem krāsu „šarfās". Svētbrīdi ar īsu uzrunu atklāja katoļu draudzes prāvests P. Beķs, uzsverot, ka dzīvē ir divas svarīgas dienas — dzimšanas un nāves diena: dzimst perona, bet nāves diena ir šīs personas darba nobeigums. Luterāņu māc. J. Krauklis teica aizlūgumu un nolasīja pēdējā laikā Dieva priekšā aizsaukto kalpakiešu vārdus, akta dalībniekiem stāvot kājās un Latvijas karogam noliecoties līdz grīdai. Aizgājušo vidū ir arī sidnejietis plkv. A. Krīpens. Pēc dziesmas „Mēs viena tauta, viena saime" kalpakietis O. Kalējs teica īsu piemiņas akta atklāšanas runu, pēc kuŗas klātesošie vienojās Latvijas himnā.

Turpat stundu garu, bet patiešām vērtīgu piemiņas runu (referātu) teica prof. Dr. ing. J. Muižnieks par tematu „Pulkveža Kalpaka laikmets un personība". Runātājs nenovērsās no temata un sīki izanalizēja laikmetu, kurā bija lemts tapt brīvajai Latvijas valstij un plkv. Kalpakam parādīt savu krāšņo personību. „Mēs nevaram Kalpaka personību šķirt no Latvijas atbrīvošanās cīņu dinamiskās varenības un lieliskā pulsa, kas arvien par jaunu liek mums aizturēt elpu, kad savās pārdomās pie tā atgriežamies," cita vidū uzsvēra runātājs.

Īsā rakstā nav iespējams kaut cik tuvāk pakavēties pie vērtīgā referāta, tādēļ atļaušos citēt tikai nobeiguma teikumus, jo tie, manuprāt, bija visa priekšlasījuma kondensācija: „Pulkveža Kalpaka laikmets un personība pieder pie tām mūžīgajām vērtībām, kuŗas droši var nogulties blakus visam citam, kas Latvijas augšupejas ceļā bijis vērtīgs, un visam, kas vēl būs. Mēs nezinām, kad un kādos apstākļos pienāks brīvības augšāmcelšanās diena. Tā var pienākt pavisam klusiem soļiem, bet var arī aust asiņainā kāvu blāzmā. Bet arī šī diena reiz veidos vēsturi un laika varoņgara balss runās uz dzīvo latviešu paaudzi to pašu valodu, kas skan no brīvības cīņu lepnajām lappusēm. Kalpaks nekrita kaŗā no ienaidnieka lodes. Fatāls notikums, mūsu saprašanai pāri stāvošs liktenpieskāriens izņēma viņu no ierindas. Kalpaks krita neuzvarēts. Viņa nāve pārlaicīgā simbolikā pateic to, ka viņa ģenijs paliek neuzvarams. Ne gadu gaitā tas apsūb, ne cilvēcības principu drupas spēj to aprakt. Un vienīgā pretvērtība, kuŗu tas prasa no ikviena latvieša un no ikvienas latvietes, ir mūžīga uzticība Latvijai."

Pēc referāta trīs piemērotas dziesmas nodziedāja baritons H. Rutups, doc. M. Stūrei spēlējot klavieŗpavadījumus. Tad, Korporāciju kopas seniora G. Brača aicināti, klātesošie aktu pabeidza ar kopīgi nodziedātu „Svēts mantojums", J. Freimanim atbalstot ar klavieŗu pavadījumu.

Kas še rakstīts par Sidneju, tas nekādā ziņā neattiecas uz citiem latviešu centriem Austrālijā. Tā, piemēram, par Melburnu „Austrālijas Latvietī" lasāms, ka tur Kalpaka piemiņas sarīkojumos bijis „bazničnu pārpildīts dievnams dievkalpojumā un aizņemtas gandrīz visas vietas Latviešu nama lielajā zālē laicīgajā aktā". Tālāk lasāms, ka tās esot bijušas iespaidīgas ainas „studentu korporāciju kopas organizētajos Kalpaka nāves dienas un Kalpaka bataljona 60 gadu atceres sarīkojumos Melburnā". Arī sarīkojumu programma Melburnā bijusi daudz plašāka un iespaidīgāka nekā Sidnejā.

Neapšaubāmi, Kalpaka piemiņas sarīkojumi notikuši arī citos latviešu centros Austrālijā un, droši vien, ar labākiem panākumiem nekā Sidnejā, tikai par tiem: pašreiz vēl trūkst ziņu. Bet šādu secinājumu atļaujos, vadoties no iepriekšejo gadu ziņām par šiem sarīkojumiem. Pie tam E. Rodze-Ķīsele, kas ilgu laiku dzīvoja Perta, pēc sarīkojuma Sidnejā teica, ka nespējot saprast šejienes tautiešu un organizāciju neatsaucību Kalpaka sarīkojumam. Pertā tūlīt aiz Latvijas valstssvētkiem Kalpaka piemiņas akts bijis pats nozīmīgākais latviešu sarīkojums un vienmēr kupli apmeklēts.

Ed. Šm.

SLOVAKU NACIONĀLĀ DIENA TORONTO

Toronto slovaki 13. martā atzīmēja savu nacionālo dienu, King Edward viesnīcā rīkojot plašāku pieņemšanu, kā arī atklājot tikko no Slovakijas atbraukušu mākslinieku darbu izstādi.

Pieņemšanā piedalījās Kanadas federālā parlamenta un valdības, Ontario parlamenta un valdības, Toronto pilsētas, kanadiešu sabiedrības, daudzu etnisko grupu un konsulārā korpusa pārstāvji, bet jo kuplā skaitā vietējās slovaku sabiedrības redzamākie locekļi. Svētku viesus uzrunāja Brīvās pasaules slovaku apvienības pr-dis Dr. J. Kiršbaums, uzsverot slovaku brīvības centienus un nosodot Pad. savienības aizvadītajā vasarā izdarīto okupāciju. Kanadas ministru prezidenta P. Trudo sveicienus slovakiem nodeva parlamenta loceklis Dr. S. Haidašs, bet no Ontario premjēra J. Robarta — sociālo un ģimenes lietu ministrs Dž. Jaremko. Uzrunas teica arī Ontario parlamenta loceklis G. Bens un plaši pazīstamais slovaku politiskais darbinieks J. Romans.

Izstādi, kuŗa bija iekārtota plašajās pieņemšanas telpās, atklāja Ontario provinces sekretārs Velss. Bija izstādīti pazīstamo slovaku mākslinieku Otto Edelmana, Tibora Kovalika un Mikulas Kravjanska darbi. Šie mākslinieki atstājuši Slovakiju, Pad. savienībai iebrūkot Čechoslovakijā, un tagad apmetušies uz dzīvi Toronto. O. Edelmanam jau bijušas darbu izstādes Varšavā un Bratislavā, T. Kovalikam — Bratislavā Varšavā, Berlinē, Vinē, Kairo, Sao Paulo, Budapeštā un Parīzē. Pēdējais darbojies arī Bratislavas televīzijas raidītājā un tagad saistīts pie CBC raidītāja. Visi trīs mākslinieki ir izteikti modernisti. Kā mākslinieku, tā izstādes iekārtotājus intervēja kanadiešu preses, radio un televīzijas pārstāvji.

Šāda veida slovaku nacionālās dienas atzīmēšana Toronto notika pirmo reizi. Tā bija iespaidīga un katrā ziņā savu mērķi sasniedza. Latviešus pārstāvēja LNAK valdes pr-dis J. Niedra ar dzīvesbiedri. Piedalījās arī igauņu un lietuviešu centrālo pārstāvību vaditāji.

J. A.

Baltijas sieviešu padomes ASV vadība un gadasvētku goda viesi: no kreisās lietuviete Galia Žilione, padomes priekšsēde Malla Jurma, Brīvās Eiropas komitejas priekšsēdis V. P. Darkijs un latviete Helga Ozoliņa.

Baltijas sieviešu padomes gadadiena Ņujorkā

Baltijas sieviešu padome ASV savu 22. gadadienu ar 22 baltiešu mākslinieču — gleznotāju un tēlnieču darbu skati un koncertu bija rīkojusi 2. martā Igauņu biedrības namā Ņujorkā. Padomes gadasvētkos katru gadu rotācijas kārtībā mainās arī prezidējošā nacionālā delegācija. Aizvadītajā darbības gadā prezidēja latviešu delegācija, no kuŗas priekšsēdes Helgas Ozoliņas vadību šogad pārņēma igauniete Malla Jurma, oficiāli saņemot padomes zīmogu.

Goda viesos bija Baltijas valstu diplomāti, garīdznieki un citu nacionālo organizāciju pārstāvji, to vidū arī Amerikas latviešu apvienības valdes priekšsēža vietnieks Alfreds Bērziņš un BATUN priekšnieks prāv. Norberts Trepša. H. Ozoliņa savā svētku runā izvirzīja jautājumu: „Kā pasaule var palikt akla pret netaisnību un novērsties no līdzcilvēku ciešanām?" Galvenais runātājs bija Brīvās Eiropas komitejas priekšsēdis Darkijs (W. P. Durkee), kas, savu runu sākot, izteica atzinību sarīkotajai izstādei un solīja savu 22. gadadienu ar 22 baltiešu spiesto tautu mākslas skati. Runas turpinājumā viņš iepazīstināja klausītājus ar pašreizējo politisko situāciju un Brīvās Eiropas radioraidījumu iedīrbi zemēs aiz dzelzs aizkara.

Par izstādi informātivu vērtējumu sniedza mākslas vēsturniece Eleonora Šturma, bet viesus ar skates dalībniecēm iepazīstināja H. Ozoliņa. Skatē gleznieciību pārstāvēja igauniete Epa Ojamā, Merika Patrasona, Tia Pustrēma, Ruta Tulvinga-Mikelsāra un Kadi Tinta-Karista, lietuvietes Birute Gelvila, Regina Ingeleviča, Ada Montvida, Elena Urbaite, Lijole Židone, Marija Žukauska un latvietes Anna Annus-Hagena, Daina-Dagnia, Ingrida Grīnberga, Elga Gūtmane-Dzirkale, Ausma Macāte un Aivija Riekstiņa. Tēlniecībā savukārt reprezentējās igauniete Maira Manika, lietuviete Aleksandra Vitkauskaite-Merkera un latvietes Anna Annus-Hagena, Ilāra Glaznava, Dzintra Krastiņa un Milda Krastiņa.

Koncertā piedalījās soprāns Izolde Pulciņa-Baumane un arpniece Marga Grasmane-Millere, kuŗa sevišķu atsaucību izpelnījās ar saviem arpai aranžētajiem baltiešu tautmelodiju pirmatskaņojumiem.

Baltijas sieviešu padomi gadasvētkos, kuŗos piedalījās arī daudz jaunatnes pārstāvju, raksturveidā sveica Latvijas sūtniecības Vašingtonā vaditāja Dr. A. Spekke ar dzīvesbiedri, sūtniecības padomnieks Dr. A. Dinbergs, Komitejas Latvijas brīvībai pr-sēdis V. Hazners, ALAs valdes pr-sēdis prof. P. Lejiņš, Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes vārdā māc. R. Zariņš, Baltijas sieviešu padome Kanadā un citu latviešu un baltiešu organizāciju pārstāvji.

E. K.

Inž. Kārlis Ieleja 60-gadnieks

Šāgada 7. martā uz 60 mūža gadiem atskatījās technikas vēsturnieks un kultūras darbinieks prof. Kārlis Ieleja, kas dzimis 1909. gadā Vidzemē, Ogres pagastā. Beidzis Rīgas technikumu, viņš sāka studijas Latvijas universitātē, bet pabeidza tās trimdā — Minchenē — ar būvinženieŗa gradu, pēc tam kļuva doktorands Karlsrūes technīskajā augstskolā. Šo darbu pārtrauca izceļošana uz ASV. Kalifornijas universitātē K. Ieleja specializējās ūdenssaimniecībā un ieguva M.S. gradu, veicot prof. H. A. Einšteina vadībā pētījumu par smilšu kustību upju gultnēs.

Jau technikumu apmeklējot, K. Ieleja sāka piedalīties dažādos tehniskos darbos un pirms trimdas gaitu sākšanas vairākus gadus nostrādāja spēkstaciju pārvaldes būvbirojā, sevišķi pie Ķeguma lietām. Iecelojis ASV, viņš strādāja birojos pie ūdens un ceļu būvēm, kā arī valsts darbā ūdenssaimniecības nozarē. Tagad viņš pievērsies tikai zinātniskajam darbam, kādu laiku būdams ārkārtas profesors Ohio Ziemeļu universitātē, bet pašreiz uzturas Eiropā pētniecības darbos.

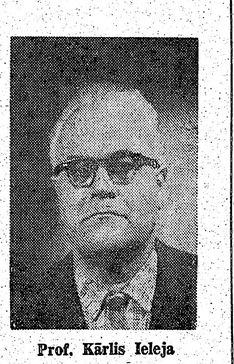

Prof. Kārlis Ieleja

Jau skolas gados K. Ieleja sāka nodoties arī literāram darbam. Viņš izpelnījās pirmo godalgu par projektu un rakstu „Ūdens apgāde lauku saimniecībā". Sevišķi K. Ieleju arvien interesējusi technikas vēsture. 1939. gadā divos sējumos izmāca viņa darbs „Technikas meistardarbi", kas arī godalgots. Pētījumi par Daugavas un Lielupes izbūvi savukārt ieguva Kr. Barona prēmiju 1940. un 1944. gadā. Tos godalgošanai ieteica latviešu slavenais hidraulikas prof. Alfr. Vītols. Tai pašā laikā K. Ieleja iesāka plašāku darbu par Latvijas ostu vēsturi. Šos pētījumus viņš enerģiski turpina arī trimdā. Viņš publicējis pētījumu par Latvijas ūdensspēku izbūvi un rosīgi strādā pie vairākiem kapitāldarbiem — „Ūdenspēka izmantošanas vēsture", „Paisuma izmantošanas vēsture" un „Vēja spēka izmantošanas vēsture". Latviskajā laukā top grāmata „Latviešu zinātne trimdā." K. Ieleja veicis arī plašākus pētījumus par latviešu presi un grāmatniecību trimdas pirmajos 10 gados.

Vairāk daiļliterātūrai pieskaitāma K. Ielejas gleznainā valodā sarakstītā Latvijas ainavu virkne „Pilsēta ezera dibenā", kas jauki izceļ Latvijas atsevišķo vietu skaistumu. Šīs ainavas, kuŗu daļa publicēta jau neatkarīgās Latvijas žurnālos, grāmatā izdos Daugavas apgāds šāgada beigās.

Vēl jāpiemin arī K. Ielejas ilggadējā redaktora pieredze, kuŗa gūta gan skolas un akadēmiskos žurnālos, gan vairākos izdevumos trimdā. No tiem visplašāk pazīstami žurnāls „Sauksme", kas iznāca Vācijā, un „Technikas Apskats", kas iznāk Amerikā. Abos K. Ieleja ieguldījis daudz darba.

K. Ielejas darbu un sasniegumus atzinīgi novērtējot, 1958. gadā viņu aicināja par Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonda valdes locekli technīskās un dabas zinātnēs. Šo amatu viņš veica līdz 1965. gadam. Kopš 1959. gada viņš ir ALAs zinātņu sekcijas vaditājs, kā arī Humānitāro zinātņu biedrības valdes loceklis. Pagājušajā gadā K. Ieleju ievēlēja par Latviešu inženieŗu apvienības ārzemēs prezidija priekšsēža 1. vietnieku.

J. Strads

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

MILVOKI

Vietējās DV apvienības vanadžu kopa 8. martā DV namā atskatījās uz 17 darba gadiem. Sarīkojumu ievadīja māc. E. Putniņš ar svētbrīdi. Priekšnesumos vairākas dziesmas saskanīgi nodziedāja vanadžu sekstets V. Aparjoda iestudējumā. Kopas jaunākā vanadze Ilze Rūķe, kuŗa kā apvienības un vanadžu kopas izraudzīta pārstāve piedalījās pagājušās vasaras Gaŗezera nometnē, pastāstīja savus iespaidus un vērojumus, uzsveŗot šo vasaras kursu lielo nozīmi latviešības saglabāšanā un uzturēšanā. Kaŗavīru gadu atzīmējot, vecais strēlnieks Voldemārs Berģis pasniedza apvienības pr-kam V. Aparjodam gleznotāja A. Cera darinātu plkv. Kalpaka ģimetni novietošanai DV namā. Īsu aizvaditā gada darbības pārskatu sniedza vanadžu kopas pr-ce R. Burģele, no kuŗa izrietēja, ka kopā ir 69 vanadzes, no tām laba daļa aktīvi darbojas kopas un apvienības darbā. Pārskata nobeigumā R. Burģele pasniedza organizācijas nozīmes vairākām jaunuzņemtām vanadzēm. Gada svētkos sveica vietējo latviešu organizāciju un draudžu prezidējošās Milvoku ev.lut. draudzes pārstāvis L. Kvietiņš, bet rakstveidā pirmā kopas pr-ce A. Breice. Pēc akta viesi un rīkotājas dažas stundas pakavējās pie vanadžu klātajiem galdiem, kur kopu darbības gada mijā apsveica un vanadzēm pateicās apvienības pr-ks V. Aparjods, pasvītrojot, ka, par spīti maiņām kopas vadībā, visas vanadzes vienojis viens mērķis — labāk un krietnāk veidot DV darbu.

GRAND RAPIDI

Latviešu mežkopju un mežu darbinieku ASV kopas valde, kuŗas sēdeklis atrodas Grand Rapidos, bija izsūtījusi aicinājumu biedru grupām uzņemties valdes pienākumus. Neviena to nav darījusi, bet Kalamazū grupa lūgusi līdzšinējo valdi darbu turpināt, ko tā akceptējusi. Tā valde darbosies līdzšinējā sastāvā: priekšsēdis G. Cepurītis, sekretārs A. Zelmenis, kasieris G. Kalējs un valdes konsultants prof. Dr. R. Markus. Pēdējais ir arī rakstu krājuma redaktors. Mežkopis J. Otaņķis Vācijā ziedojis rakstu krājuma vajadzībām 100 dol., par ko valde viņam izteikusi pateicību.

KALAMAZŪ

Studentu Viktora Bērsta un Andŗa Vizuļa iniciātīvā un vadībā jau otru gadu kopš Anarborā noorganizētā deju kapella „Opus six" 8. marta vakarā spēlēja Kalamazū simfoniskā orķestŗa sarīkojumā YWCAs namā. — Vidusskolnieks Dzintars Gendrikovs savukārt spēlē Centrālās vidusskolas kapellā.

VĪZENTĀLAM KAUNS PAR SAVIEM MELIEM

NORVĒĢU INTERESE PAR BALTIEŠIEM

Zviedrijas virsprokurors Sigurdsons 17. martā oficiāli paziņojis, ka žīdu dokumentācijas centrāles Vīnē vadītāja Vizentāla un Ventspils žīda Jakobsona pret pulkvedi Kārli Lobi vērstā apsūdzība nav ievērojama, jo, pēc Zviedrijas likumiem, apsūdzībā apgalvotajiem noziegumiem iestājies noilgums, bez tam Zviedrija savus pavalstniekus neizdod citām valstīm tiesāšanai. Tas nozīmē, ka Zviedrijas virsprokurors melīgo apsūdzību būtībā nemaz nav pārbaudījis.

Vizentāla iesniegtā apsūdzība aptver 10 mašīnraksta lapu, bet ir bez neviena oriģināldokumenta, kas apsūdzību pamatotu. Tas apliecina, ka Vizentālam pašam nekādu pierādījumu pret plkv. Lobi nav, bet viņš tikai izmantojis Rīgas vai Maskavas komūnistu „piespēlētus" apgalvojumus ar viltotiem „dokumentiem".

Interesanti arī atzīmēt, ka plaši izplatītais zviedru ilustrētais nedēļas žurnāls „SE" telegrafiski griezies pie Vizentāla ar aicinājumu pašam ierasties Zviedrijā un apsūdzību aizstāvēt, bet žīdu dokumentācijas centrāles vaditājs atteicies to darīt, kaut žurnāla redakcija bija apņēmusies segt visus viņa ar šo braucienu saistītos izdevumus. Acīm redzot, Vizentālam kauns personīgi savu melīgo apsūdzību aizstāvēt.

☆

Oslo laikrakstā „Aftenposten" Dr. phil. H. O. Kristofersens (Christophersen) publicējis divus rakstus — pagājušā gada 11. novembrī un šāgada 14. februārī, kuŗos dedzīgi iestājas par Baltijas tautām.

„Nav mūsu spēkos grozīt pasaules politisko karti, bet mēs varam gan novērst baltiešu tautu pazušanu no pasaules etniskās kartes. Mēs varam šīm tautām palīdzēt saglabāt savu nacionālo identitāti un savas gara vērtības," raksta Dr. Kristofersens un ierosina nodibināt pie kādas norvēģu universitātes Baltijas institūtu — akadēmisku centru baltiešu valodu, vēstures, literātūras un sadzīves studijām. „Mēs ar pilnām tiesībām daudz runājam par palīdzību mazattīstītām tautām, bet še ir runa par palīdzību brāļu tautām nelaimē. Mūsu universitāšu budžetā šāda institūta pastāvēšana būs maz jūtama, un tas kalpos ne tikai baltiešu, bet arī mūsu interesēm," vienu no abiem rakstiem pabeidz norvēģu zinātnieks.

— s.

ŅUJORKAS DRAUDZE MEKLĒ JAUNU NAMU

Visas pazīmes rāda, ka Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudze sākusi nopietni gatavoties jauna draudzes nama iegādei. Draudzei jau ir baznīcas Jonkeros un Longailendā, kā arī bērnu vasaras nometne Katskilu kalnos, ikviena šī īpašuma vērtībai esot ap 120.000 dol., kopā gandrīz 400.000 dol., ieskaitot inventāru. Pašreizējais draudzes nams atrodas Bruklinā.

Kaut divi nekustamu īpašumu pārdošanas biroji to novērtējuši uz 40.000—45.000 dol., draudzei tas vairs neliekas piemērots. Namā dzīvo māc. R. Zariņš, bet viņa dzīvoklis sadalīts pa vairākiem stāviem. Arī sabiedriskās telpas sanāksmēm un nodarbībām vairs nav piemērotas pašreizējām vajadzībām. Kaut nama apkārtne pēdējos gados uzlabojas, draudze tomēr vēlētos redzēt savu namu labākā rajonā. Daļa draudzes locekļu jau vairākus gadus runā par jauna nama iegādes vajadzību un iespējām, bet neradās cilvēki, kas kaut ko aktīvi uzsāktu.

Iekšpilsētas novada vecākā J. Riekstiņa ierosmē draudzes namā 11. martā bija pulcējušies pārstāvji no visiem draudzes novadiem, visvairāk tomēr no paša Iekšpilsētas novada. Visi bij vienprātīgi, ka draudzei jauns nams vajadzīgs, tādēļ par to nedebatēja, bet pārrunāja, kā lietderīgāk savākt nepieciešamos līdzekļus, vienojoties, ka labākais veids būtu draudzes locekļu apmeklēšana mājās, izskaidrojot vajadzību un lūdzot pieteikt vai iemaksāt ziedojumu. Kur to nevarētu, tur organizējama līdzekļu vākšana pa pastu. Tāpat vajadzīgi arī aicinājumi draudzes iespiestā vārda izdevumos vai latviešu presē. Bez tam rīkojama loterija visas draudzes apmērā, lūdzot talkā darbu izkārtošanai dāmu komitejas. Loterijas draudze līdz šim rīko divas reizes gadā: maijā vāc līdzekļus draudzes lauku īpašumam, kuŗā ierīkota bērnu vasaras nometne, bet rudenī līdzekļi vajadzīgi draudzes nekustamiem īpašumiem. Parasti loterijas atlikums ir 4000—5000 dol., bet vienā gadījumā bija 8000 dol.

Iekšpilsētas, Ņudžersijas un Džamaikas novadi apņēmās paši apmeklēt savā rajonā dzīvojošos draudzes locekļus, bet Ziemeļu un Salas novadi šo akciju solīja atbalstīt. Sanāksmē izraudzīja nama iegādes komiteju, kuŗā bez 5 novadu pārstāvjiem vēl darbosies O. Dzintars, G. Ivanovs un J. Mednis no Iekšpilsētas novada, bet par padomnieku pieaicināja V. Irbi, kam daudz piedzīvojumu līdzekļu sagādē. P. Māliņam uzdeva skaidrot pašreizējā nama pārdošanas iespējas, bet par loteriju rūpēsies A. Millers sadarbībā ar dāmu komitejām.

Līdz šīs komitejas izraudzīšanai draudzes centrālajā kasē bija ienākuši 1300 dol. ziedojumos jauna nama iegādei, draudzes loceklei Zimulei vienai ziedojot 500 dol. Viņa dažos gados zaudējusi divus dēlus: viens mira auto negadījumā, otrs krita Vietnamā. Sanāksmes dalībnieki sazīmēja 1000 dol., kuŗi kopā ar iepriekšējiem ziedojumiem uzskatāmi par ieceres sākuma kapitālu.

Ņujorkas draudze darbojas īpatos apstākļos, jo tās darbības aploks nav tikai Ņujorkas pilsēta, bet arī tās apkārtne vairāk nekā 50 jūdžu ap Ņujorku, kā Longailenda, Ņudžersija un mazākā mērā arī Ņujorkas pavalsts ziemeļdaļa un Konektiketa. Sekmīgākas un aktīvākas darbības nodrošināšanai draudze sadalīta atsevišķos novados, katru svētdienu dievkalpojumiem notiekot Bruklinā, Jonkeros un Salā, bet nerēgulāri Džamaikā un Ņudžersijā. Draudzei ir kopīga kancelejа Bruklinā un tā algo trīs mācītājus, bet visai bieži spredikо arī mācītāji-viesi gan no apkārtnes, gan no tālākām vietām. Reizē ar to par aktīvajiem izveidojušies galvenokārt trīs lielie novadi, un, no malas raugoties, liekas, ka novadi tiecas vairāk pēc pašu labklājības un saviem sarīkojumiem, bet novārtā palicis kopīgais draudzes centrs — kancelejа Bruklinā. Daudzi draudzes locekļi uzskata par Bruklinas novada pienākumu rūpēties un sakārtot šo īpašumu. Draudzes nama vajadzības gan pārrunātas valdes sēdēs, taču šī nama komiteja sastāvēja galvenokārt no brukliniešiem. Ar jauna nama iegādes ieceri, jādomā, radīsies visu draudzes locekļu lielāka interese par kopīgo darbu. Sanāksme 11. martā arī rādīja, ka šīs cerības nav bez pamata, kaut daži sanāksmes dalībnieki neizrādīja sevišķu sajūsmu.

Draudzē pastāvīgi darbojas arī 5 atsevišķas dāmu komitejas, kuŗu priekšnieces dažkārt kopīgi apspriež draudzes vajadzības un atbalsta tās pasākumus ar darbu un līdzekļiem. Ir iespējams, ka jaunā draudzes nama akcijā iesaistīsies visas piecas dāmu komitejas pilnā sastāvā, kas nozīmētu lielu palīdzību līdzekļu sagādē.

Par jaunā draudzes nama atrašanās vietu pagaidām nekā nesprieda, izskanēja tikai vēlme, ka tam jābūt labā rajonā, pietiekami lielam un cenas ziņā pieņemamam. Sanāksmē arī pārrunāja iepriekšējo līdzekļu vākšanas akciju panākumus un metodes, lai izmantotu labākās.

Bez jaunā draudzes nama akcijas Ziemeļu novads pēdējā draudzes valdes sēdē bija pieteicis īpašu pastorāta fonda radīšanu, bet draudzes palīdzības fonds veco jaužu mītnes ieceri Katskilu īpašumā.

—ba

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 13. GADA GĀJUMĀ
KRISTUS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 10,30—11
Ajax CHOO raidītājs
(vilnis 1390)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCAS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 8, Ont., tālr. 767-3510. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue Toronto 7.

Dievkalpojumu sākiet svētdienas plkst. 11 no rīta.

30. martā plkst. 11 Pūpolu svētdienas dievkalpojums ar dievgaldu. Jauniesu grupas nodarbības plkst. 10. rītā. Svētdienas skola. Iesvētes mācība. Pēc dievkalpojuma svētdienas skolas uzvedums.

3. aprīlī, plkst. 7 vakarā Zaļās Ceturtdienas dievkalpojums ar dievgaldu.

4. aprīlī, plkst. 11 Lielās Piektdienas dievkalpojums ar dievgaldu.

Abos dievkalpojumos draudzes mācītājam palīdzēs māc. Arturs Dūmiņš no Bafalo.

Lieldienu dievkalpojumi 6. aprīlī plkst. 6 un plkst. 11.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX9-3381, Sv. Andreja draudze, tairuna 924-1668, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 2.

30. martā, plkst. 3 Pūpolu svētdienas dievkalpojums ar dievgaldu.

4. aprīlī, plkst. 11 Lielās piektdienas dievkalpojums ar dievgaldu. Dziedās draudzes koris.

6. aprīlī, I Lieldienās, plkst. 10 dievkalpojums.

Sestdien. 12. aprīlī, plkst. 8 vak. draudzes koŗa koncerts.

13. aprīlī dievkalpojuma nebūs.

KIČENERĀ

Lielajā piektdienā, plkst. 5 dievkalpojums ar dievgaldu.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. Toronto 16, tel. PL. 7—4789.

Toronto Austrumu ev.-lut latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

4. aprīlī, Lielā Piektdienā, plkst. 5 pēcp. dievkalpojums ar dievgaldu Sv. Barnaba baznīcā.

6. aprīlī,Lieldienās, plkst. 6.30 rītā dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā. Pēc dievkalpojuma kopīgas brokastis baznīcas apakšējā zālē.

20. aprīlī plkst. 2 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola Sv. Barnaba bazn. Pēc dievkalpojuma kopīga mācību stunda abām jauniešu grupām — pirmsiesvētes (jaunākajai grupai) un iesvētīšanas klasei.

BRAMPTONĀ

30. martā, Pūpolu svētdienā, plkst. 1.30 pēcp. dievkalpojums ar dievgaldu Grace United baznīcā. Pirms dievkalpojuma, plkst. 12.30 mācību stunda pirmsiesvētes jauniešu grupai.

12. aprīlī plkst. 7 vakarā draudzes vakars Grace United baznīcas zālē.

27. aprīlī plkst. 1.30 pēcp. dievkalpojums Grace United baznīcā. Pēc dievkalpojuma mācību stunda jauniešu grupai.

HAMILTONĀ

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev. - lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., South.

Pūpolu svētdienā, 30. martā, plkst. 10.30 dievkalpojums bērniem ar svētdienas skolu; plkst. 11 dievkalpojums ar dievgaldu; plkst. 10.15 stunda abām Bībeles klasēm.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 88 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario. Tālr. 685-8199.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze. Trisvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne 86.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

3. aprīlī, pl. 8 vakarā Zaļās ceturtdienas dievkalpojums ar dievgaldu. Māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze angļiāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

6. aprīlī pl. 2 pēcp. Lieldienas svētku dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš.

MONTREALĀ

Prāv. Viesturs Sēfers, 471 Coolbrook Ave, Montreal 29. P. Q. Tel. 484-8894. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montrealā.

Māc. A. Voitkus, 3435 Rosedale Ave, Montreal 28 P. Q. Tel. HU9-8224.

Montrealas latviešu ev. - lut. Trisvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

Svētdien, 30. martā plkst. 1.30 p. p. dievkalpojums; Svētdienas skola; jaunatne.

OTAVĀ

Māc. Edg. Lauge, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-5905, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

VASARSVĒTKU VESTS

Radioraidījumi katru svētd. pl. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270 D. Mikelsona vadībā. Adrese: P. O. BOX 285 Station „K" Toronto 12. Ont.

jaunatne.

TORONTO BAPTISTU

Draudzes dievkalpojumi svētdienas plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

ASV BAZNĪCAS

ŅUJORKĀ

Pūpolu svētdienā, 30. martā, jauniešu iesvētes dievkalpojums un dievgalds Betlemes baznīcā pl. 1.30; māc. R. Zariņš, A. Ozols un O. Gulbis (spred.).

Citās vietās dievkalpojumu nebūs.

ČIKAGA

Latvijas ev.-lut. baznīcas Svētā Pāvila draudze — 18 W. 641 Fore st Prezerve Drive, Wooddale. Illinois (dienvidriet. no Irving Park Rd. un Addison Ave.).

Mācītājs Māris Ķirsons — 803 DesPlaines Ave, Forest Park, Ill. 60130, tel. 366-3347.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 11 no rīta. Svētdienas skolas sākums plkst. 9.30.

Čikagas latviešu ev.-lut. Cīņas draudze 5915 W. Ferdinand St.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpejumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stout Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Mācītājs Valters Līventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā 1886 Pauline Blvd.

AURORA (ILL.)

420 Dawners Place, Mūsu Pestītāja baznīcā.

Latviešu skolas un draudzes bērnu dārza nodarbību sākums svētdienās plkst. 9:45. Telefoni: baznīcā un grāmatnīcā 532—1700, mācītāja mājā 538—7647.

BOSTONA

Bostonas latv. ev.-lut. Trisvienības draudze. Māc. K. Kampe, 62 Mozart St., Jamaica Plain, Mass. 02130, telef. 522—9310.

Dievkalpojumi notiek katru svētdienu plkst. 11 rītā draudzes baznīcā 41 Highland St., Roxbury.

KALAMAZŪ

Sv. Jāņa ev.-lut. latv. baznīca — 122 Cherry Hill Dr., Kalamazoo Mich., 49007.

LOSANDZELOSĀ

Dienvidkalifornijas latviešu draudze — 2450 Griffin Ave, L. A. Cal. 90031, draudzes tālrunis CA-59408, māc. E. Caune, tālr. PO9-8679.

OKLANDĒ

Centrālā luterāņu baznīcā, 215 Ridgeway Ave.

SACRAMENTO

Sacramento, Sv. Krusta ev.-lut. baznīcā, 45 un H ielā.

BURLINGEMA (KAL.)

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 733.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

28. martā — plkst. 9 vak. Latviešu namā prof. J. F. Tidemaņa gleznu izstāde. Izstādi atklās Dr. E. Upenieks. Izstāde atvērta:

29. martā no plkst. 11. — 5.30 pēcp. un no plkst. 8 — 11 vak.
30. martā no 11 — 8 vak.
31. martā no 1 — 10 vak.
1. aprīlī no 11 — 8 vak.
2. aprīlī no 1 — 10 vak.
3. aprīlī no 1 — 10 vak.
4. aprīlī no 11 — 8 vak.
5., 6. un 7. aprīlī no 1 — 10 vak.

29. martā — plkst. 8.30 vak. Pāvila Zariņa (brāča) koncerts. Pie klavierēm Leo Barkins Unitarian Church, 175 St. Clair Av., W.

10. aprīlī — plkst. 8 vak. Ģirta Tiltiņa gleznu izstādes atklāsana Sv. Jāņa baznīcas zālē.

12. aprīlī — pl. 8 Sv. Andreja baznīcā Sv. Andreja ev.-lut draudzes koŗa 17. gadskārtējais garīgs koncerts ar četru solistu un simfoniskā orķestŗa piedalīšanos.

12. aprīlī — 8 vak. Latviešu namā Toronto futbolistu gadskārtējā sezonas atklāšanas balle.

13. aprīlī — plkst. 4 p.p. DV namā A. Gailīša referāts: „Kas jāzina, ieguldot kapitālu akcijās".

27. aprīlī — pl. 4 p.p. DV namā Dr. A. Pērkona ref. „Jaunākie pētījumi kriminālzinātnē".

13. aprīlī — pl. 4.30 p. p. Latviešu namā „Melnais" literārais sarīkojums ar autoru piedalīšanos LPB preses kopas Kanadā sarīkojums.

13. aprīlī — plkst. 6 p. p. Latviešu namā prof. St. Ladusāna ref. „Atklātais humānisms".

3. maijā — plkst. 8 vakarā DV namā Maija balle ar Maija karalienes vēlēšanām.

4. maijā — plkst. 4 pēcp. DV namā A. Gailīša referāts: „Krāšņuma dārzu ierīkošana un kopšana".

10. maijā — plkst. 5. p.p. Toronto latviešu kreditsabiedrības 10 gadu jubilejas sarīkojums ar svinīgu aktu un balli Latviešu namā.

HAMILTONA

30. martā — svētdien, pl. 4.30 vanadžu pavasaŗa sarīkojums Rainbow zālē (Sanford un King) „Pavasaŗa plūdos". Bazārs, priekšnesumi, kafija un boles galds.

Vinstons Čērčils un latvieši

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO BRITANIJAS ● PARDOMAS SAKARĀ AR HOCHHUTA LUGU „KARAVĪRI"

Par vācu autora Rolfa Hochhuta lugu „Karavīri" vai, pareizāk sakot, par tās izsaukto vētru Anglijā „Latvijā Amerikā" jau rakstīja V. Skultāns pērnā gada 28. decembrī un sāgada s. janvārī, tādēļ neatkārtosu viņa teikto par šo lugu, kuŗu jau 5 mēnešus izrāda kadā no Londonas teātriem, bet pakavēšos pie šī jautājuma no vēsturiskā un galvenokārt latviskā viedokļa.

Vinstona Čērčila līdzdalība poļu ģenerāļa Sikorska tragiskajā nāvē nav pierādāma, jo Hochhuts nepublicē kādus jaunus sensācionālus pierādījumus. Vēsturē ir daudz šādu nenoskaidrotu gadījumu. Tādēļ šai jautājumā varam ieņemt tikai absolūti neitrālu stāvokli. Pārrunāju to ar dažiem Britanijas poļu inteligences pārstāvjiem, un viens no viņiem ar skeptisku smaidu noteica: „Pasaulē viss ir iespējams! Bet pagaidām mēs zinam vienīgi to, ka Sikorska lidmašinas mechanisms nav bijis kārtībā. Tā varēja būt arī vienkārša sagadīšanās, ne launprātīga sabotāža." Sikorska atraitne un daudzi citi poļi ir izteikušies, ka nedomā vainot britu valdību traģiskajā notikumā. Poļi, kuŗi dzīvo un grib palikt Britanijā, negribēs apgalvot pretējo, jo tas sabojātu viņu attieksmes ar vietējiem iedzīvotājiem.

Bet — kādēļ turēt aizdomās britu slepeno dienestu? Ap to pašu laiku Gibraltārā atradās arī Pad. savienības sūtņa lidmašīna... Lai kā būtu, Hochhutam nāksies stāties tiesas priekšā par saviem pārdrošajiem apgalvojumiem.

Novērtējot Čērčila politisko darbību, latviešiem tomēr nav iemesla pievienoties tiem, kuŗi ideālizē katru viņa soli. Šāda ideālizēšana dažkārt dzirdama arī sarunās ar latviešiem, jo mēs bieži atrodamies vēsturisku leģendu ietekmē, kuŗas neatbilst patiesībai. Viena no šīm leģendām tēlo Čērčilu kā bruņniecisku cīnītāju pret komūnismu, tātad — kā mazo tautu, arī latviešu, draugu. Vēsturiskā patiesība tomēr ir citāda. Mēs varam klusēt, ja domājam, ka to prasa lojālitāte pret „jauno dzimteni" t. i. Angliju, bet nepievienosimies slavas dziesmu korim.

Hochhuta lugas oriģinālteksta ir tiešī minēta Baltijas valstu iekļaušana Pad. savienībā. To atzīmējis arī V. Skultāns savā rakstā: uz ģen. Brūka protestu, ka Staļins iegūst Besarābiju un Baltijas valstis, Čērčils atbild: „Tas jau nav nekāds ieguvums: šīs zemes bija vienmēr krieviskas." (Vācu Rovolta apgāda izdevums 102. lpp). V. Skultāns, acīm redzot, nav apmeklējis lugas izrādi Londonā, ciātdi viņš būtu atzīmējis, ka minētie Čērčila vārdi izlaisti. Nedomāju, ka tas būtu nejauši noticis tikai tai izrādē, kuŗu es noskatījos. Luga uz Londonas skatuves vispār ir stipri sakropļota un saīsināta. Sakarā ar minētajiem Čērčila vārdiem V. Skultāns piebildis: „Nedomāju, ka Čērčils tā būtu teicis." Neesmu tāda optimiste: apgrozoties jau 18 gadu tikai britu inteligences vidū, vienmēr brīnos par tās vājajām vēstures un ģeogrāfijas zināšanām, tādēļ ir pilnīgi iespējams, ka Čērčils šādus vārdus ir teicis. Patiesībā par to nebūtu jābrīnās: kas gan ir niecīgās Baltijas valstis un to vēsture no lielās britu koloniālās imperijas viedokļa, kuŗas pārstāvis bija Čērčils?! Bet simpatijas pret krieviem Britanijā ir lielas.

Mums, latviešiem, var būt nopietni iebildumi pret Čērčila politiku otra pasaules kaŗa laikā. Ir dzirdēti gan angļu, gan arī dažu latviešu apgalvojums, ka nav augstsirdīgi uzbrukt cilvēkam, kuŗš „vairs nevarot aizstāvēties". Patiesībā Čērčils ir lieliski aizstāvējies savos memuāros pret visiem iespējamiem uzbrukumiem savai rīcībai, novelot visu vainu uz ASV tā laika prezidentu Rūzveltu. Un tomēr ne tikai Rūzvelts vien, bet arī Čērčils ir atbildīgs par pasaules iztirgošanu Staļinam un bēdīgi slaveno „ieiespaida sfairu" radīšanu Jaltas un Teherānas konferencēs! Mēs labi zinām, kādā mērā tas skāra mūs, latviešus, tikai esam to — it kā piemirsuši... Šīs iespaidu sfairas ir spēkā vēl tagad. Angļu presē pēc Čechoslovakijas okupācijas pagājušajā gadā parādījās visai savādi apgalvojumi: pirms iebrukuma Maskava esot pieprasījusi ASV ieskatus par minētajās konferencēs noteikto iespaida sfairu pastāvēšanu, un tikai pēc tam notikusi invāzija...

Čērčila ārkārtīgo piekāpšanos Staļina prasību priekšā motivē ar Anglijas „bezizejas stāvokli" sakarā ar Maskavas draudiem parakstīt separātu mieru ar Hitleru (tas uzsvērts arī Hochhuta lugā). Bet Čērčilam bija arī cita iespēja: viņš varēja vienoties ar tām vācu grupām, kuŗas gribēja gāzt Hitleru un veltīgi mēģināja gūt kontaktu ar Angliju. Uz to norāda arī Čičesteras bīskaps Hochhuta lugā. Šis jautājums ir britu „vārīgais punkts": kad sarunās norāda uz šādu pastāvēšanu vienošanās iespēju ar vāciešiem, briti kļūst ļoti nervozi un nespēj atrast nekādu atbildi, daži pat uztraukumā apgalvo, ka ar vāciešiem neesot bijis iespējams parakstīt līgumus. Bet ar krieviem to varēja...

Cik lielā mērā briti otra pasaules kaŗa laikā centušies izpatikt saviem austrumu sabiedrotajiem, cita vidū liecina šāds fakts: man stāstīts par ziedojumu vākšanu angļu skolās kara pēdējā posmā, lai atbalstītu kaŗā cietušos krievus. Vākšana notikusi lēdijas Čērčilas protektorātā. Bet par Katinas upuŗiem Anglijā valdīja klusums līdz pat pēdējam laikam...

Čērčila aizstāvjiem nav iemesla uztraukties par Hochhuta lugas uzvedumu Londonā: tajā izlaists interesantais prologs un epilogs, saīsināts arī atlikušais teksts, tādēļ skatītājiem, kuŗi nav lasījuši lugas oriģinālu, grūti iedomāties Čērčila līdzdalību Sikorska nāvē. Tā ir tikai atsevišķs epizods, galvenais lugas smagumpunkts ir — civiliedzīvotāju iznīcināšana masīvos uzlidojumos biezi apdzīvotajiem kvartāliem Vācijas pilsētās. Šai jautājumā grūti atrast attaisnojumu Čērčila rīcībai. Aizvadot kaŗa pēdējos mēnešus Hamburgas pievārtē, varēju novērot un izbaudīt šo uzlidojumu šausmas. Drēzdenes iznīcināšana, kur aizgāja bojā arī daudz latviešu bēgļu, tāpat saistāma ar Čērčila rīkojumu, kā tagad noskaidrojies. Piezīmējams, ka Hochhuta lugas izrādes laikā notika neliela demonstrācija: pēc Čičesteras bīskapa asajiem uzbrukumiem Čērčilam par civiliedzīvotāju iznīcināšanu publikā atskanēja aplausi.

Novērtējot britu premjēra politiku kaŗa laikā, jāsaka, ka to raksturoja sauklis „Mērķis attaisno līdzekļus!" Mērķis bija Hitlera Vācijas satriekšana; lai to sasniegtu, tika lietoti visi līdzekļi: veselu tautu atdošana komūnistu terroram un mierīgo iedzīvotāju masu iznīcināšana gaisa uzbrukumos objektiem, kuŗiem nebija nekādas stratēģiskas nozīmes. Bija taču jāglābj putekļiem klātā Britanijas „līdzsvara teorija", lai neļautu nevienai citai valstij kļūt pārāk stipraī rietumos, jo tā varētu apdraudēt Anglijas „pirmo lomu". Šķiet, ka tādēļ vajadzēja satriekt ne vien Hitleru, bet arī Vāciju. Par šīm politiskajām kļūdām pasaule dārgi maksās arī turpmāk, jo Eiropas traģēdija vēl nav beigusies.

Šai sakarā man nāk prātā saruna ar lielu skotu patriotu un Baltijas valstu draugu — nelaiki Dž. F. Stjuartu jeb „Džona krusttēvu",kā viņš mums lika sevi saukt. Viņam bija tikai viens mērķis mūža pēdējā posmā — cīņa pret komūnismu. Viņš bija Skotu līgas par brīvību Eiropā (Scottish League for European Freedom) dibinātājs, publicējis neskaitāmas brošūras un rakstus britu presē pret komūnismu. Viņš nespēja piedot Čērčilam un Īdenam „Baltijas valstu upurēšanu komūnistiem", lietojot viņa paša izteicienu. Un viņš pasvītroja, ka kaŗa laikā Čērčils no komūnistu pretinieka kļuvis par komūnistu sabiedroto un atkāpies no saviem agrākajiem principiem.

Hochhuta lugas inscenējums Londonā visumā tomēr ir interesants, kaut jānožēlo sevišķi prologa atmešana: tajā ir dažas interesantas ainas ar simbolisku nozīmi un pat daudz humora, piemēram, krievu un amerikāņu virsnieku saruna. Bet — angļu kritiķi asi kritizēja šo prologu. Ļoti labi savā tēlojumā bija Dž. Kolikoss kā Čērčils un Aleks Klans (Clunes) kā Čičesteras bīskaps. Pirmais gan tēlo ideālizēto Čērčilu, kuŗš ne vienmēr atbilst autora norādījumiem. Turpretim bāls savā tēlojumā ir Čērčila padomdevējs lords Čerčīnities, jausim cauricaurim to iznīcināt."

Sarkanās Ķīnas draudu zīmē 17. martā Budapeštā notika steidzīgi sasauktā Varšavas pakta valstu galotņu konference, kuŗā piedalījās Pad. savienības, Polijas, Bulgārijas, Rumānijas, Ungārijas, Austrumvācijas un Čechoslovakijas valdību galvas, ārlietu ministri un militārie vadītāji. Maskavas delegāciju vadīja partijas pirmais sekretārs Brežņevs, valsts prezidents Podgornijs, ārlietu ministrs Gromiko un aizsardzības ministrs Grečko. Delegācijas sastāvā šoreiz bija minēts arī Kosigina vārds.

Iepriekšējās telegrammas no Budapeštas vēstīja, ka konference ilgs trīs dienas, bet, kad pienāca sākuma laiks, pietika ar divām stundām, kuŗās arī vairāk nekā neizdarīja, kā parakstīja ūdeņainu komūnikē, kuŗš, liekas, bija jau iepriekš sagatavots. Tā beidzās 7 Varšavas pakta valstu likteņu noteicēju īsā tikšanās Ungārijas parlamenta ēkā Donavas krastā.

Sarkanās Ķīnas milža draudu ēnā it kā atspoguļojās arī galvenais komūnikē saturs, kas liecināja, ka Kremlis par katru cenu vēlas saprašanos ar Rietumiem, lai paturētu brīvas rokas Tālajos austrumos. Uzsvērta saticīga sadzīvošana ar Rietumiem, kaut vēl pastāv „sarežģītas un neatrisināmas problēmas", kuŗas Pad. savienība un pārējās Varšavas pakta valstis vēlas atrisināt „tikai miera ceļā — sarunās, bet ne militāro spēku draudos".

Īsā konference, protams, nepiemirsa nosodīt sarkano Ķīnu, kuŗas dēļ tā galvenokārt bija sasaukta. Sanāksmē tomēr nav izdevies piedabūt Rumāniju parakstīt sarkanās Ķīnas nosodīšanu par robežincidenta pie Usuri upes, vēl vairāk saasinājies.

Mao savu jauno „atziņu" un reizē arī aicinājumu ietvēris aizplīvurotā „ķīniešu gudrībā", izteiktā vienā perioda teikumā: „Ja kāds iet virzienā iepazīties tur ar situāciju, tam jākļūst informētam par visas kustības norisi, tās iesākumu, attīstību un tagadējo stāvokli, kā masas izturējušās un vadība rīkojusies, kādas pretrunas un cīņas izcēlušās un kādas izredzes radušās šajās pretrunās un kādu progresu tauta uzrādījusi savā dzīves ziņā, lai atrastu tās tiesības."

Nav jāpūlas pārāk iedziļināties šajā austrumnieku gudrībā, lai saprastu, pret ko tēmēta šī analize par tautas tiesīšu atrašanu un ciktāl pati tauta šādām tiesībām jau nobriedusi. Kādā citā vietā tas bija skaidrāk izteikts aicinājumā gāzt „Kremļa kliķi" un Pad. savienības tautu mudinājumā uz sacelšanos.

Varbūt šī Maocetunga mude ir stiprāka par ķiniešu atombumbām un var iedragāt valsts balstus, kas dibinās uz politisku varmācību un cietumiem. Iespējams, ka Pad. savienībai var pienākt brīdis, kad atkal jāmeklē Rietumu palīdzība, kā jau reiz bija otrā pasaules kaŗā, kad Maskava nespēja viena tikt galā ar vācu apdraudējumu. Pad. savienībai tādēļ būtu visai patīkami, ja sarunas ar ASV prezidentu Niksonu sāktos ātrāk. Šo aktuālo orientēšanos uz Rietumiem apliecina Maskavas diplomātiskie taustekļi, kuŗi iesniegušies arī tādā Kremlim neuzticamā vidē un šaubu centrā kā Bonnā.

Mao jaunā diktāta nolūks acumirklī nav vēl skaidri pārskatāms. Atklātāk to minējis Ķīnas komūnistu partijas žurnāls: „Ja padomju vadība vēlas ar mums

D. V.

VAI RIETUMIEM BŪS ATKAL JĀPALĪDZ?

Pekingā milzīgs ļaužu pūlis uzgavilējis jaunajam Maocetunga diktātam — būt gataviem kaŗa gadījumā. Tai pašā laikā sarkanās Ķīnas galvaspilsētā pienāca vēstis, ka konflikts ar Pad. savienību, kas par jaunu iedegās pēc robežincidenta pie Usuri upes, vēl vairāk saasinājies.

(Nobeigums 8. lpp.)

BALTIEŠU DELEGĀCIJU SEKMES

(Pārnesums no 2. lpp.)

rallēles starp to, kā sarkanā Ķīna okupēja Tibetu un kā Pad. savienība pakļāva Baltijas valstis. Kā redzams no pārskatiem par Apvienoto nāciju darbu, Taizeme iesniegusi atkārtotus lūgumus Tibetai nodarīto netaisnību labot. Taizemiešu diplomāts atzina, ka BATUN darbība, apmeklējot Apvienoto nāciju diplomātus un izplatot informāciju par Baltijas valstīm, pašreizējā situācijā ir ļoti lietderīga un teicama. Viņš paskaidroja, ka pagaidām vienīgais veids, kā viņš var baltiešiem palīdzēt, ir Baltijas valstu pieminēšana kā oficiālajās runās, tā privāti, satiekoties ar citiem diplomātiem.

Gandrīz katru dienu baltiešu delegācijas apmeklē kādu Apvienoto nāciju misiju, kaut vairāk nekā puse Eiropas valstu, tāpat daudzas Afrikas, Azijas un Dienvidamerikas zemes jau apmeklētas. Akcijas pirmais cēliens, kuŗā baltiešu delegācijas pieņēma sakarā ar BATUN piesūtīto vēstuli ar lūgumu izkārtot šādu vizīti, tuvojas nobeigumam. Apciemojumi vairākas citās sūtniecībās sekoja pēc otrreizējas, t. s. „atgādinājuma vēstules" izsūtīšanas.

Nākošajā akcijas cēlienā paredzēta to valstu misiju apmeklēšana, kuŗās vizītes sarunātas telefoniski, dažkārt zvanot vairākas reizes. Kaut šādu pieteikšanās veidu apgrūtina paša vizītes lūdzēja bažas par iespējamu atraidīšanu, atkārtota zvanīšana tomēr izrādījusies sekmīga jau vairākos gadījumos, pie tam pašas vizītes noritējušas ļoti draudzīgā garā un daļa apmeklēto diplomātu pat apliecinājuši, ka viņu valsts atbalstīs baltiešu centienus, kad lieta nonāks līdz apspriešanai Apvienotajās nācijās.

Dažas pēdējā laikā apmeklētās misijas ir: Beļģija (apmeklēja prāv. N. Trepša, Lilija Koradi un Olavi Arens, pieņēma sūtnis C. Šūrmans), Ekvadora (apmeklēja Sirje Oka un Andris Kārkliņš, pieņēma sūtniecības padomnieks Dr. Hugo Jativa, Portugalē (apmeklēja Dr. Jānis Kļaviņš, Aivars Jerumanis un Olavi Arens, pieņēma sūtniecības lietvedis Dr. Duarte Vazs Pinto), Haiti (apmeklēja prāv. N. Trepša, L. Gudelis un E. Zilonis, pieņēma sūtnis M. Antuāns), Čile (apmeklētāji Sirje Oka un Bruno Garunštis, pieņēma ministrs - padomnieks Fernando Zēgers), Malta (apmeklēja Dr. Uldis Biukis un Vaino Harju, pieņēma sūtniecības padomnieks Viktors J. Gaucis), Spānija (apmeklēja A. Kārkliņš un V. Kondrotas, pieņēma ārlietu sekretārs Sr. Himenezs). Spānijas misijas apmeklējuma laikā baltiešu delegāti arī apprasījās, vai pastāv iespēja atjaunot radioraidījumus no Madrides uz Baltijas valstīm. Atbildes vietā viņiem ieteica griezties tieši pie Spānijas valsts raidītāja.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.,

Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz ..... uz ..... mēnešiem uz šādu adresi:

Mr. Mrs. Miss .....

Adrese: .....

.....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....

..... abonementa uzmākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

Abonēšanas maksa $2.00 par 1 m ēn., $5.50 par 3 mēn., $10.00 par 6 mēn., $18.00 par gadu.

ieši

HHUTA LUGU „KARAVĪRI"

ls: viņam trūka Hochhuta lu- uzsvērtā daimoniskā elemen-, kuŗš aukstasiniģi aplēš tūk- šiem civiliedzīvotāju iznīci- šanu uzlidojumos.

Var tikai apsveikt lugas izrādi ondonā, jo tā saviļņoja citādi gmatisko britu sabiedrību un ka pārvērtēt daudz vērtību. No- ka kaut kas vēl nepiedzīvots: r lugu runāja pat parlamentā, premjērs Vilsons oficiāli no- idīja pieprasījumu vēlreiz iz- eklēt Sikorska nāves apstāk- s. Nāca atkal gaismā viena ot- aizmirsta lieta. Tā, piemēram, ikrakstā „Observer" parādījās nas par Čičesteras biskapa Bel- likteni: 1955. gadā viņš nesa- ma pelnīto paaugstinājumu, t. nekļuva par Jorkas archibīs- apu. Še pskaidrojams, ka Jor- as archibīskapa iecelšana atka- ga no britu premjēra, un šai matā 1955. gadā bija sērs Anto- ijs Īdens. Čičesteras biskapam ija noteikti principi un drosme s atklāti aizstāvēt, nosodot ci- iliedzīvotāju bombardēšanu, un s kļuva šķērslis viņa karjērai.

Varu tikai apskaust londonie- us, ka viņiem vienmēr izdevība edzēt laikmetīgas lugas, kuŗas ar interesantas problēmas un aistītas ar neseno pagātni. ochhuta luga ar to pašu aktie- Čērčila lomā izrādīta arī To- onto un Ņujorkā. Ceru, ka tu- enes latvieši to redzējuši un ie- azinušies arī ar lugas oriģinālu, uŗā minēts Baltijas valstu ārds. Man bija jāmēro tālais ejš no Skotijas uz Londonu ar spīti „maizes darba" slodzei, et nenožēloju to.

Iespējams, ka drīz vien bez ochhuta lugas britiem būs arī its eksplozīvs pārrunu temats: uvākajās dienās Anglijā iznāks ensācionāla grāmata — „The pook Who Sat by the Door" ed. Allison and Busby). Tās au- ors ir melnās rases amerikānis ams Grīnlijs (Greenlee). Ame- ikāņu apgādi atteikušies šo grā- matu izdot, jo baidoties „apde- izināt pirkstus". Autors savā darbā pareģo revolūciju ASV, ja ivākajā nākotnē nenotiks radi- kālas pārmaiņas nēģeŗu stāvok- i.. Grāmatā uzsvērts, ka ASV melno iedzīvotāju vienīgā cerība r pilsoņu karš.

Mag. hist. Austra Augenberga

S ATKAL JĀPALĪDZ?

īnīties, lausim cauricaurim to iz- hicināt."

Sarkanās Ķīnas draudu zīmē 17. martā Budapeštā notika steidzīgi sasauktā Varšavas pakta valstu galotņu konference, kuŗā piedalī- ās Pad. savienības, Polijas, Bul- ārijas, Rumānijas, Ungārijas, Austrumvācijas un Čechoslovaki- as valdību galvas, ārlietu minis- ri un militārie vadītāji. Maska- vas delegāciju vadīja partijas pir- mais sekretārs Brežņevs, valsts rezidents Podgornijs, ārlietu mi- histrs Gromiko un aizsardzības inistrs Grečko. Delegācijas sa- stāvā šoreiz bija minēts arī Ko- šigina vārds.

Iepriekšējās telegrammas no Budapeštas vēstīja, ka konferen- e ilgs trīs dienas, bet, kad pienā- ca sākuma laiks, pietika ar di- vām stundām, kuŗās arī vairāk nekā neizdarīja, kā parakstīja ūdeņainu komūnikē, kuŗš, liekas, bija jau iepriekš sagatavots. Tā beidzās 7 Varšavas pakta valstu likteņu noteicēju īsā tikšanās Un- gārijas parlamenta ēkā Donavas krastā.

Sarkanās Ķīnas milža draudu ēnā it kā atspoguļojās arī galve- nais komūnikē saturs, kas liecinā- ja, ka Kremlis par katru cenu vē- las saprašanos ar Rietumiem, lai paturētu brīvas rokas Tālajos austrumos. Uzsvērta saticīga sa- dzīvošana ar Rietumiem, kaut vēl pastāv „sarežģītas un neatrisinā- tas problēmas", kuŗas Pad. savie- nība un pārējās Varšavas pakta valstis vēlas atrisināt „tikai mie- ra ceļā — sarunās, bet ne militā- ro spēku draudos".

Īsā konference, protams, nepie- mirsa nosodīt sarkano Ķīnu, ku- ras dēļ tā galvenokārt bija sa- saukta. Sanāksmē tomēr nav izde- vies piedabūt Rumāniju parak- stīt sarkanās Ķīnas nosodīšanu par robežcīņām Tālajos austru- mos, jo Čaušesku vēlējās ieturēt stingru neitrālitāti Maskavas un Pekingas politiskajos strīdos. Ru- mānija, liekas, nevar aizmirst Pad. savienības invāzijas drau-

(Nobeigums 8. lpp.)

DV APGĀDA IZDEVUMI

Angelika Gaillite — Rītausmā	$4.00
Ing. Viksna — Un gājiens neapstājas	$4.20
Ed. Tūters — Pēdas aniegā, dzeja	$3.50
T. Dangavs — Strandējušo sala, proza	$8.20
A. Rubulis — Latvian Literature, latv. proza angļu valodā	$7.00
A. Lūsis — Redziet, kāds cilvēks, kāds Dievs	$3.25
T. Krūka — Silaines mežs runā, st. bērniem	$2.80
„ Tu debesis turi savās rokās	$3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī, rom.	$3.90
Johans H. Vigmans — Viens no miljoniem	$4.00

Pieprasiet DV Grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, Ont., Canada.

Steidzamos gadījumos sūtiet
MŪSU ĀTROS GAISA PASTA SAIŅUS
UZ LATVIJU
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNICAS SAINIŠU NODAĻĀ,
491 College Street, Toronto 4, Ont.

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619 941 Dovercourt Rd., Toronto

VISLABĀKĀS GAĻAS PRECES UN DELIKATESES
iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernākajos un kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas un delikatešu veikalos,
KUR VALDA KVALITĀTE
tip-top MEATS delicatessen
1727 Bloor St. West (High Park) tālr. RO 6-4982
YORKDALE SHOPPING CENTRE —7838866

Labs ikvienā sezonā
ACADIAN FOUR SEASONS Canadian Whisky

Elegantā iesaiņojumā — lieliska dāvana.
ACADIAN
ACADIAN— pirmais visu
IZVĒLĪGO DZĒRĒJU SARAKSTĀ
ACADIAN DISTILLERS, BRIDGETOWN, NOVA SCOTIA

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACENU PAGATAVOŠANA PEC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Specīla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

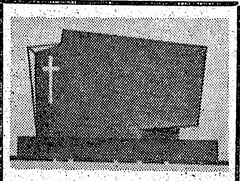
PIEMINEKĻI
Īgauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Daugavas Vanagu Grāmatnīcā
491 College ielā, Toronto 4
Zigfrīda Jurševska
un
Hertas Jaunzemes
KERAMIKA
Jāņa Zāliša
un
Gunara Buša
ĀDAS IZSTRĀDĀJUMI
Ed. Ošiņa
ĀDAS UN KOKA IZSTRĀDĀJUMI
Kārļa Pakrastiņa
SVECTURI
Antona Pastara
ŠĶIVJI
M. Zichmaņa
TAUTAS TĒRPU ZĪMĒJUMI
Otīlijas Mežules
un
Veras Lubes
TAUTISKAS LELLES
E. Eņģeles
un
V. Užules
AUDUMI un PRIEVĪTES
JOSTAS — GRĀMATZĪMES
LATVIEŠU SKAŅU PLATES
un
LATVIEŠU GRĀMATAS

LATVIJU naudu uz
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAIŅU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

NEW TORONTO
IZĪRĒJAMS
mēbelēts vienas guļamistabas dzīvoklis
klusiem un tīrīgiem pieaugušiem.
Zvanīt 259-5898

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8230.

LAIKRAKSTA LATVIJA AMERIKA
ATSEVIŠĶI NUMURI PĒRKAMI TORONTO
Broadview Delicatessen
105 Danforth Ave.
Baliant Newspaper
272 Spadina Ave.
Eric's Delicatessen
375 Broadview Ave.
Esto Meat Products
691 Mt. Pleasant Rd.
Lidums Meat
363 Roncesvalles Ave.
Lotus Florists
792 Bathurst St.
Parkway Delicatessen
731 Broadview Ave.
Pavasars Delicatessen
331 Roncesvalles Ave.
Pokos Meat
376 College St.
Venus Florists
231 Roncesvalles Ave.
West Ark — Gift Shop
2282 Bloor St. W.
HAMILTONA
O. Andersons
26 Market St.
Northland Grocery
120 Barton St. E.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 8, tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
JŪS GAIDA CIEMOS
Silts ēdiens ar dzērieniem. Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

✝
Anna Rasiņa dzim. DIRIĶIS
dzimusi 1888. gada 6. oktobrī,
mirusi 1969. gada 22. martā.
Sv. Andreja ev.-lut. latviešu draudzes
Toronto PALĪDZĪBAS FONDS

Prof. J.F Tidemaņa gleznu izstāde
notiks
LATVIEŠU NAMĀ, 491 COLLEGE STREET, TORONTO,
NO 28. MARTA LĪDZ 6. APRĪLIM
IZSTĀDES ATKLĀŠANA 28. MARTĀ PL. 9 VAKARĀ.
Pēc tuvākas informācijas lūdz zvanīt: tālr.: 759-8697
Latviešu namā: tālr.: 922-2931

TORONTO PILSĒTAS
ATKRITUMU SAVĀKŠANA
Lielajā piektdienā un otrās Lieldienās
Abas ir svētku dienas civilajā resorā.
LIELAJĀ PIEKTDIENĀ — savākšana nenotiks.
To izdarīs nākošajā otrdienā.
OTRĀS LIELDIENĀS — kā parasti, savāks pirmdienās paredzēto daudzumu.
H. F. Atyeo, pils. inžen.
Ielu komisārs

TEICAMA GRĀMATA DĀVANAI
Ingridas Vīksnas
UN GĀJIENS NEAPSTĀJAS
Dziļi personiska pārdomu dzeja, kas rāda mūsu nemitīgo mainīšanos līdzi laika plūsmai. Ar savu piekto grāmatu Ingrida Vīksna pierāda savu īpatnējo, atšķirīgo stilu un seju mūsu daudzo dzejnieku starpā.
Grāmatai apvalku zīmējis Ed. Dzenis.
GRĀMATAS CENA $4.20
Grāmata pasūtināma: DV GRĀMATNĪCĀ — 491 College Street, Toronto 4, Ont.

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 4, Ont.

Government Information

Ontario

dzīvojamo māju koncerns: Pilsētas pirmā daudzstāvu kondominija (Condominium) celtne pacelsies Ziemeļjorkā

Ontario valdība paziņojusi plānus celt 8 milj. dolaru kondominija ēku kompleksu Ziemeļjorkas priekšpilsētā, kur iespējams iegādāties patio un parastos mājokļus par tikai 5% no pārdošanas cenas.

Konstrukcija sāksies nekavējoties Parkway Forest, netālu no Don Valley Parkway, tieši ziemeļos no 401. šosejas. Pirmie īpašnieki varēs ievākties pirms gada beigām.

Kondominijs dod pircējam īpašuma tiesības uz individuāli apdzīvoto platību daudzstāvu vai parastajās mājās. Kopīgi ar pārējiem mājas iedzīvotājiem viņiem pieder gaiteņi, priekštelpas un atpūtas iekārtas.

Valdība kondominija mājokļus uzskata par iespēju, kā apgādāt tās ģimenes, kuŗām nav iespējams iepirkt ģimenes māju lielākās pilsētās. Valdība arī pārliecināta, ka iespēja šā veida mājokļa iegādei daudzmāju kompleksā ar OHC un privātu uzņēmēju palīdzību tiks sagādāta arī citos Ontario provinces centros.

Iemaksas sniegsies no apm. $750 par vienas guļamistabas mājokli daudzstāvu celtnē līdz $1217 par 5 guļamistabu dzīvojamo māju.

Valdība pārliecināta, ka kondominija mājokļi piedāvā jauniem precētiem pāriem izdevību kļūt īpašniekiem un justies vienlīdzīgiem. Tie varētu būt izdevīgi arī vecākiem pāriem, kas dzīvo īrētās telpās, mājokļa izdevumu nostabilizēšanai.

The Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

IEPRIECINIET SAVUS RADUS, PIEDERĪGOS UN PAZIŅAS

PAGAUGSAINI	Cenas ASV dolaros
2 — 2 kg cūku tauki, 2 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2,5 kg baltie kviešu milti, 40 cigaretes, brutto 10 kg	18.50
3 — 2 kg bēkons vai žāv. speķis, 1 kg cūku tauki, 1 kg žāv. karbonāde vai 1 kg šķiņķis, 5 kg	19.75
4 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg	32.00
6 — 9 kg mannā vai baltie kviešu milti (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) un 40 cig. brutto 10 kg	16.00
8 — 19 kg milti vai mannā (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) brutto 20 kg	22.70
9 — 20 mārc. (8,5 kg) augstākā labuma kausēti cūku tauki 0,5 kg paciņās, brutto 10 kg	25.00
11 — 0,5 kg sviesta, 1 kg tauki, 1 kg kakao, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozines, 200 gr šokolādes, 80 cigaretes brutto 5 kg	22.75
12 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg	38.50
13 — 2 kg sviests, 2 kg dūmdesa, 2 kg speķis, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozines, 300 gr šokolades, 1 kg žāvēti jaukti augļi. 100 cigarettes, brutto 10 kg	38.45
14 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	69.00
15 — 2 kg cukurs, 2 kg sviests, 2 kg žāvēta karbonāde, 1 kg pupiņu kafija, 400 gr šokolāde, 200 gr tēja, 454 gr kakao, 100 cig., 225 gr karameles, brutto 10 kg	38.80
16 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	69.90
19 — 9 kg milti, 6 kg cukurs, 4 kg rīsi, brutto 20 kg	26.65
20 — 1 kg sviests, 1 kg rīss, 1 kg dūmdesa, 1 kg žāvēta karbonāde, 0.5 kg pupiņu kafija, 2 kg cukurs, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 454 gr kakao, 454 gr medus, 60 cigarettes, brutto 10 kg	31.00
21 — iepriekšējais sainis dubult. — 200 cigaretes, 20 kg	56.00
22 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 454 gr kakao, 500 gr sviests, 340 gr rozines, 50 gr „Neskafē", 300 gr šokolāde, 225 gr šokolādes karameles, 500 gr biskvīti vai piparkūkas, 240 gr konfektes un 20 svecītes	21.80
23 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais dubultots	35.90
24 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 1 kg milti, 1 kg sviests, 1 kg rīss, 1 kg žāv. jaukti augļi, 1 kg dūmdesa, 500 gr pupiņu kafija, 454 gr kakao, 370 gr biskvīti, 100 gr tēja, 340 gr rozines, 200 gr šokolāde, 227 gr karameles, 20 svecītes un 60 cigaretes	30.00
25 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais sainis dubultots, klāt 500 gr riekstu kodolu	53.00
31 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 1 kg sviesta, 2 kg cūku tauku, 2 mārc. kakao, 1 kg pupiņu kafijas, 1 kg žāv. augļu, 2 kg manna, 1 kg rīsu, 225 gr. šokolādes karameļu, 200 cigaresu	39.90
33 — 18,5 kg cukura, mannas vai rīsu (no katras preces tik, cik vēlaties, vai arī tikai viena prece) — 41 mārc.	24.90
34 — 4,5 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti, 2,5 kg bekona, 2 kg rīsu — 20 mārc.	22.70
35 — iepriekšējais sainis divkāršots — 40 mārc.	37.50
36 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 4,5 kg rīss 4,5 kg cūku tauku — 40 mārc.	30.75
37 — 4 kg baltie „American' kviešu milti, bīdelēti; 2,5 kg žāv. šķiņķa, 2,5 kg bekona — 20 mārc.	29.75
38 — iepriekšējais sainis divkāršots — 40 mārc.	51.50
39 — 4 kg cūku tauku; 4,5 kg eksporta bekona — 19 mārc.	29.50
40 — iepriekšējais sainis divkāršots — netto 28 mārc.	52.50
41 — 2 kg cukura, 4,5 kg bekona, 2 kg rīsu — 19 mārc.	27.50
42 — iepriekšējais sainis divkāršots — 38 mārc.	45.50
43 — 4 kg cūku tauku; 2.5 kg cukura, 2 kg rīsu — 19 mārc.	20.90
44 — iepriekšējais sainis dubultots	36.50
45 — 8 kg cūku tauki, 9 kg eksporta bekona, žāvēts, kopā 38 mārc.	49.50
46 — 5 kg milti, 3 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2 kg makaroni, 1 kg rozines, 250/350 gr raugs, sausais, 1,5 kg piena pulveris, 1 kg sviests, 500 gr siers, 1 kg žāv. augļi, rāts, 200 gr pipari, 200 gr lauru lapas, 50 gr vanilas 210/300 gr pudiņa pulveris, 320/400 gr zupas koncentcukurs — 38 mārc.	37.00

Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valūtsl.

DV GRĀMATNĪCAS
491 College Street, Toronto 4, Ontario,
— sainīšu nodaļa atvērta ik dienas no pl. 8.30 — 5 p.p.
sestdienās no 8.30 — 2 p.p.

SPORTS

LATVIEŠU VIEGLATLĒTI KANADAS LABĀKO SARAKSTĀ

Pērn pārorganizētās Kanadas vieglatlētikas savienības (CTFA) uzdevumā tās darbinieks Pikards nesen publicējis oficiālu 20 labāko sarakstu ik disciplinā aizvadītajā sezonā, kurā figurē arī 7 latviešu vieglatlētu un 3 vieglatlešu vārdi. Tā kā CTFA nolēmusi pāriet uz metrisko sistēmu un arī meistarsacīkstes turpmāk rikos metriskajās distancēs, glitajā grāmatiņā vairs nav ietilpināts 100 jardu skrējiens ar Anitu Jaunzemi ierindā, tāpat vēl nav uzņemta desmitcīņa, kurā Ivars Zvaigznite būtu trešais.

Gluži kā pirms 20 gadiem, arī pērn spēcīgākā Kanadas latviešu disciplīna bijusi diska mešana, kurā Juris Pūce pirmais (64,40 m), Zigurds Strauts trešais (53,10) un Ivars Zvaigznite devitais (47,74). Visi šie rezultāti labāki par neatkarīgās Latvijas rekordu. J. Pūce, kas izvirzījies par Kanadas visu laiku labāko vieglatlētu oficiālo punktu tabulu vērtējumā, pirmais 1968. gadā bija arī lodes grūšanā (19,25 m), un tikai dažus centimetrus vājāks par labākā kanadieša varējumu ir viņa jaunais trimdas latviešu rekords veseŗa mešanā (56,96 m).Z. Strauts ar 16,63 m ir sestais lodes grūšanā, bet I. Zvaigznite septītais šķēpa mešanā (66,74 m) un vienpadsmitais lodē. Jaunais trimdas latviešu rekords trissoļēkšanā (14,60 m) ierindo mūsu jauno rietumkrasta vieglatlētu Ivaru Dravinski septītajā vietā, kamēr viņa labākais rezultāts tāllēkšanā (6,87 m) dod 20. vietu, tāpat kā Jurim Zivtiņam 11,0 sek. 100 m skrējienā. Šķēpraižu saraksta 16. vietā atrodams Visvaldis Ziediņš, bet 17. vietā Juris Tērauds.

Trimdas latviešu rekords augstlēkšanā (1,60 m) Kaivai Ceļdomai piešķir piekto vietu Kanadā. Montrealiete Marianna Tērauda ir 19. vietā šķēpa mešanā (33,66 m), bet jaunā vankuveriete Valda Strauta pabeidz sarakstu diska mešanā ar 34,80 m. Tā nu beidzot pēc 16 gadiem ir pārspēts Ņinas Tomases—Konces Kanadas latviešu rekords.

Trīs distanču skrējienos šievietēm sarakstā figurē vārds Noreen Liepens (sacīkšu aprakstos arī — Liepins). Viņa startēja (kopā ar māsu) arī Kanadas meistarsacīkstēs Toronto, skrien slaidā, spēcīgā solī — īsts talants. Ar 4:33,6 min. rezultātu viņa 1500 m skrējienā ir labākā Kanadā, pirmajā desmitā ierindojusies arī 400 un 800 m skrējienos. Pērn no līdzīga saraksta „izmakšķerējām" Anitu Jaunzemi, varbūt mums laimēsies arī šoreiz?

Laikam gan nevienā trimdas zemē latviešu vieglatlētiem nav bijuši tādi panākumi .valsts mērogā kā Kanadā. Pretēji igauņiem, pavisam bēdīgi mums gan ir ar distanču skrējējiem — Valža Teteŗa trīs rekordi stāv nepārspēti jau 16 gadu. Šogad statistikā vairs nav arī Mārtuņa Jurjāna vārda. Nav pat neviena, kas varētu pietuvoties Norinas (varbūt Noras vai Noriņas) Liepiņas rezultātam metriskajā jūdzē.

A. Z.

Chruščovs parādījies atklātībā

Pēc ilga laika bijusais Kremļa diktators Ņikita Chruščovs atkal parādījies Maskavas ielās. Viņš ieradās vēlēšanu birojā, lai nobalsotu par vienīgo komunistu partijas kandidātu pilsētas padome. Milicija tikai ar pūlēm attureja pūli un ārzemju korespondentus, kuŗi Chruscovu ielenca. Kāds korespondents tagad 75 gadus vecajam padomju eksdiktātoram jautāja, kā viņam klājas, bet Chruščovs sausi atbildēja: „Pateicos!" Kāda vecāka sieviņa pūlī priecīgi iesaukusies: „Ā, Ņikita Sergejevičs!" Viņai Chruščovs pamāja ar roku: „Hallo!" Ieejot vēlēšanu birojā, Chruščovs novilka biezo kažoku un familjāri atsedza savu kailo pakausi. Tagad viņš kļuvis pielaidīgāks arī pret žurnālistiem. Jautāts, kā pavada savu laiku, Chruščovs atbildēja: „Es lasu, pastaigājos. Ko lai citu daritu? Esmu pensionārs." Veco Kremļa pensionāru visu laiku uzticīgi pavadīja sieva, ar kuŗu viņš savas varas dienās kopīgi apceļoja arī ASV, neslēpjot savu apbrīnu kapitālistiskajai lielvalstij, kuŗas saimniecību viņš vēlējās izmantot par paraugu savai izgērbtajai Pad. savienībai. Chruščovs bija pirmais Kremļa virs, kuŗš nebaidījās „grēka" brīvi ieiūkoties kapitālistiskajā pasaulē, tāpat kā nekautrējās ar savu kurpi daužīt Apvienoto nāciju galdu, tā iegūstot lielu „popularitāti". Tagad viņš palaikam mīt savā dzīvoklī Kremļa tuvumā, bet lielāko tiesu laika pavada lauku „dāčā" rietumos no Maskavas.

VAI RIETUMIEM BŪS ATKAL JĀPALĪDZ?

(Pārnesums no 6. lpp.)

dus, un tai nav nekādas vēlēšanās atklāti demonstrēt nostāju pret sarkano Ķīnu. Varbūt Rumānija par paraugu izvēlējusies Albāniju, kuŗa Maocetunga aizvējā jūtas droša Pad. savienības draudu un ekspansijas tieksmju priekšā.

Budapeštas sanāksmē dominēja trīs kardinālie jautājumi — Vietnama, drošība Eiropā, kuŗa izslēgtu jebkādus draudus Pad. savienībai no rietumiem, un situācija sarkanās Ķīnas pierobežā.

Rumānijas atturēšanos Ķīnas nosodīšanā politiskie novērotāji iztulko ar varbūtēju Pad. savienības plāna bloķēšanu sūtīt kopīgu Varšavas pakta valstu karaspēku uz Ķīnas pierobežu. Ar to Maskava censtos pierādīt, ka sarkanā Ķīna komūnistiskajā nometnē atrodas izolētā stāvoklī, reizē stiprinot Austrumeiropas satelītos uzticību Brežņeva doktrīnai, tā arī attaisnojot Varšavas pakta rīkību Čechoslovakijas okupācijā.

Vai Kanadā gaidāma „uguņošana"?

ASV prezidents Niksons izšķirdzības raķešu izšaušanai pār tās territorijai gadījumā, ja uzbruktu Pad. savienība vai sarkanā Ķīna. Līdz šim Otavā dzirdētie komentāri tomēr liek secināt, ka Niksona valdība daudz neinteresējas par to, ko domā Kanada, kuŗas sūtniecībā Vašingtonā paskaidrots, ka runa ir tikai par tehnisko daļu, lai iegūtu pārskatu, kādā augstumā raķetes virs Kanadas eksplodētu un vai tās varētu nodarīt kādus postījumus arī uz zemes. Paredzams, ka Kanadas ministru prezidents Trudo pacels šo jautājumu tiešajās sarunās ar prezidentu Niksoņu.

Pirmās divas ABM bazes ierīkos Grand Forksā, Ziemeļdakotā, un Malstromas gaisa spēku bazē Montānā, abas tuvu Kanadas robežai. Trudo paskaidrojis, ka ASV nav prasījušas atļauju ierīkot ABM bazes arī Kanadā.

ASV aizsardzības ministrs Melvils Lērds senāta bruņošanās jautājumu komisijā izteicies, ka Pad. savienība attīstījusi milzīga apmēra ofensīvās raķetes, ar 25 megatonnu eksplozīvām galvām, kuŗas jau 1970. gada vidū var nostādīt ASV nopietnā jautājuma priekšā, vai tās vispār spēs izdarīt atmaksu, ja laikā neizveidos pretraķešu aizsardzības sienu. Aizsardzības ministrs Niksona ABM plānu apzīmēja par „bloku mieram", kas aizsargātu ASV ar atbaidīšanas līdzekļiem.

Liela daļa kongresa locekļu pārliecināti, ka ABM sistēma veicinās bruņošanos, tādēļ kongresā negūtu vajadzīgo atbalstu. Aizsardzības viceministrs Pakards domā, ka padomju milzu raķetes SS-9 ar masīvajām eksplozivajām galvām tā apbruņotas, lai sasistu ASV raķešu bazes jau pirmajā brīdī un pilnīgi paralizētu katru pretrīcību.

Kongresā kontroversālle jautājumi ir tie paši, par kuŗiem strīdējās kanadieši savā parlamentā: vai ABM izveidošana kāpinās apbruņošanās sacensību un izjauks cerības uz ASV sarunām ar Pad. savienību par bruņošanās ierobežošanu, jeb vai ABM tiešām nodrošinās mieru un aizsargās ASV, kā Niksona valdība apgalvo?

Pastāv nopietnas aizdomas, ka padomju satelītos, kuŗi aprinķo zemeslodi, atrodas atombumbas. Aizsardzības ministrs Lērds izteicies, ka ASV strādā pe uzlabotām tālo distanču aizsardzības raķetēm, kuŗas spēs gaisā saspridzināt Ķīnas vai Pad. savienības raķetes ar ūdeņraža bumbām lidojumā pāri Kanadai un dos labāku aizsardzību pret šo raķešu ielidošanu ASV iekšzemē. Pirmās ASV aizsardzības raķešu bazes Ziemeļdakotā un Montānā atradīsies tikai 90 un 115 jūdžu dienvidos no Kanadas robežas.

Kanadas ministru prezidents Trudo parlamentā izteicies, ka Kanada vēl nav izšķirusies, vai piekrist prezidenta Ričarda Niksona priekšlikumam par ABM sistēmas izveidošanu. Ja Kanada atzīs, ka tā kāpinās atomieroču sacensību un radīs lielas briesmas „cilvēcei", tad — „mums būs jāpasaka ASV, ka mēs nepiekrītam".

ASV aizsardzības ministrs Lērds Vašingtonā pasvītrojis, ka Kanadai nav veto tiesību pār ASV aizsardzības raķešu novietošanas vietu, lai iznīcinātu ienaidnieka atomraķetes, kuŗas lidotu pāri Kanadai. Demokratu senātors un senāta ārlietu komisijas priekšsēdis Fulbraits pārmetis, ka aizsardzības ministrs Lērds izteicies ne visai smalkjūtīgi pret kanadiešiem. „Ja jums šī patiesība nepatik, jūs varat dusmoties," zīmējoties uz ministru, teica Fulbraits.

Kanadas parlamenta ārkārtas debatēs Otavā ministru prezidents Trudo par ASV aizsardzības raķešu iespējamām eksplozijām virs Kanadas izteicies: „Mums nav visas informācijas."

Francijas aizsardzības ministrs Mesmers 8 Kanadas aizsardzības komitejas locekļiem to Parīzes apmeklējuma laikā izteicies, ka Francija lietos savus atomieročus, ja Pad. savienība iebruktu Rietumeiropā, pat ja prezidentam Niksonam neizdotos „nospiest pogu". Mesmers nepielaiž domu, ka karš Eiropā varētu norisināties bez atomieročiem. „Jūs Kanadā esat tālu no mūsu problēmām," teica Degolla aizsardzības ministrs. „Mums nav laika runām, bet jāaizstāvas ar maksimālajiem līdzekļiem, un mūsu ātrākais ceļs ir — atomceļš. Francija lietos atomieročus, vienalga, vai ASV to darīs, vai ne, un mūsu potenciālais agresors to zina, jo — pretēji ASV — mums Eiropā bijuši vairāki karī."

KANADA ŠAUBĀS, VAI ATVILKTIES NO NATO

Kanadas parlamentāriešu grupa, aizsardzības komisijas locekļi, kuŗi atradās divu nedēļu ilgā Eiropas ceļojumā, lai skaidrotu Kanadas bruņoto spēku paturēšanu NATO ietvaros Rietumvācijā, 26. martā sniegs ziņojumu parlamentā, pēc tam ministru prezidents Trudo paziņos savas valdības ieskatus.

Kanadu jau labu laiku nodarbina jautājums, vai turpināt savu militāro vienību stacionēšanu Eiropā un tā uzņemties lielos izdevumus, kuŗi ar to saistīti. Tādēļ komisijas locekļiem ļoti interesanti bija Zviedrijā papētīt, ar ko izskaidrojams, ka tikai 8 milj. lielā zviedru tauta 150 gadu spējusi saglabāt savu neitrālitāti visos karos. Zviedrija nav NATO dalībniece un noraidījusi ikvienu militāru aliansi. „Noslēpums" noskaidrojās, kad kanadieši dzirdēja, ka Zviedrija savu neitrālitāti pasargājusi ar „līdzsvara ieturēšanas politiku" starp Austrumiem un Rietumiem.

Kanadas parlamentāriešiem, protams, bija ļoti patīkami to dzirdēt, un šāda politika viņiem varēja likties ļoti vilinoša, taču NATO galvenajā mītnē Briselē viņu ilūzijas izkliedēja sabiedroto spēku virspavēlnieks Eiropā ģen. Lemnicers, kanadiešu delegācijai paskaidrojot, ka Kanadas spēki Eiropā tieši aizsarga pašu Kanadu. Šo atzinumu vēl papildināja NATO generālsekretārs Brosio, norādīdams, ka aizsardzības priekšrocības kā Kanadai, tā ASV atrodas tieši Eiropā, jo tā ir vieta, kur var izraisīties atomkarš.

Beļģijas ārlietu ministrs Harmels savukārt uzsvēra, ka būtu ļoti nožēlojami, ja Kanada atvilktu kādu daļu no savas gaisa spēku divīzijas vai bruņotās brigādes Rietumvācijā.

Pēc vispusīgām pārrunām un gūtajām atziņām vairums kanadiešu parlamentāriešu grupas locekļiem pārliecinājās, ka NATO spēkos Rietumvācijā būtu joprojām atstājami tie 11.000 kanadiešu karavīru, kuŗi tur pašreiz stacionēti, vismaz tik ilgi, kamēr saspīlētā situācija atslābs. Arī zviedri kanadiešiem Stokholmas apmeklējumā bija ieteikuši savus spēkus no Rietumeiropas neatvilkt. Galu galā tas ļoti iederas zviedru „līdzsvara politikā".

Maskava draud Ķīnai ar atombumbu

Pēc Reutera aģentūras ziņām no Londonas, Pad. savienība piedraudējusi Pekingai ar atomieroču atmaksu, ja nopietnie robežincidenti turpināsies. Draudu izteikts īpašā Maskavas raidījumā Ķīnai, atbildot uz asināmajām robežsadurs mēm aizvadītajās nedēļās.

Tai pašā laikā Ķīnas ziņu aģentūra ziņoja par pastiprinātu karaspēka koncentrēšanu pie ziemeļrietumu robežas. 8 milj. karavīru un civilistu Sinkiangas provincē, kuŗa robežojas ar Pad. savienību, esot gatavi karam.

Sarkanarmijas laikraksts „Krasnaja Zvezda" savukārt ziņo, ka ķīniešu karaspēka daļas atklājušas artilerijas uguni pret padomju pozicijām pāri robežai. Tas ir sestais krievu un ķīniešu robežincidents kopš 2. marta pie Usuri upes.

Sākusies atkal atbruņošanās konference

Ženēvā pēc 8 mēnešu pārtraukuma pavasara sesijā atkal sanākusi 17 valstu atbruņošanās konference, sākot darbu ar trīs pamatjautājumiem, kuŗot ietverta līguma apspriešana par atomieroču novietošanas aizliegumu jūras dibenā, produkcijas samazināšanu tiem materiāliem, kuŗi noderīgi atomieroču ražošanai un atomizmēģinājumu aizliegšana pazemē. No atomizmēģinājumiem atmosfairā ASV, Anglija un Pad. savienība atteikušās jau ar 1963. gadā Maskavā parakstīto vienošanos.

Līgums aizliegt novietot eksplozīvēs vielas jūras dibenā būtu nākamais solis, lai padarītu nelespējamu tālāku atomieroču slepenu attīstību ārpus savstarpējiem līgumiem un kontrolēm.

Ierosinājums aizliegt vai samazināt atomieroču materiālu ražošanu jau sadūries ar Maskavas iebildumiem, Pad. savienībai atsakoties piejaut jebkādas starptautiskas kontroles savās militārajās atomrūpnīcās. Sarkanā Ķīna, Francija un citas iespējamās atomieroču materiālu ražotājas valstis vispār nevēlas apspriest kontroles un ierobežojumus.

Atomizmēģinājumi pazemē saistīti ar pretraķešu tīklu izveidošanas jautājumu. Kamēr ASV un Pad. savienība turpinās meklēt efektīvu aizsardzību pret atomraķetēm, tās nevēlēsies izmēģinājumus pazemē pārtraukt.

Rietumu pārstāvji izteikušies, ka sarunas ar Pad. savienību par aizliegumu jūras dibenu izmantot atomieroču novietošanai sāksies visā drīzumā. To ierosinājis kā ASV prezidents Niksons, tā Pad. savienības ministru prezidents Kosigins līdzīgā iesniegumā Ženēvas atbruņošanas konferencei.

ASV sarunvedis Žerards Smits paredz, ka vienošanās būs grūti panākama, jo Pad. savienība vēlas aizliegt jūras dibena izmantošanu jebkādiem militāriem nolūkiem, kamēr ASV grib aizliegumu attiecināt tikai uz atomu un masu iznīcināšanas ieročiem. Maskava iecerējusi līgumu vēl pastiprināt, ietverot tajā arī „militārās bazes, ierīces, cietokšņu nocietinājumus un citus militāra rakstura objektus". Tas labi saprotams, jo vāji un nesagatavoti Rietumi Pad. savienībai, kuŗa pati apbruņojusies „līdz zobiem", būtu viegli patīkami.

KAD KRIEVU ĒRGLIM SVĪLA ABĀS PUSĒS... „The Daily Telegraph" karikatūra

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Debatēm par pasta kravas mašīnu firmas piegādes noteikumiem turpinoties, Montrealas galvenajā pastā jau uzkrājušies 100.000 saiņu, gaidot piegādi adresātiem. No līdzšinējās galvenās izvadātāju firmas Rod Service Ltd. 106 mašīnām nedēļas nogalē darbojies tikai neliels skaits. Pasta departaments nolēmis līgumu ar minēto firmu atsaukt un uzticēt saiņu piegādi pašu mašīnām.

★ Skolotāju iesaistīšana darbā Ontario provincē notiek ik pavasari Toronto, pulcējoties izraudzītās viesnīcās intervijām un formālitāšu kārtošanai ar skolu padomju locekļiem. Šogad Toronto universitātes studenti, kas gatavojas skolotāju darbam, iesnieguši provinces izglītības ministrijai pieprasījumu izbeigt šo necienīgo ikgadu „lopu tirdzniecību", jo viņi kā „labi izglītoti, labi apmācīti, profesionāli individi" vēlas, lai ar tiem attiecīgi arī apietos. Studenti ierosinājuši skolotāju pieņemšanu turpmāk kārtot ar kompūterizētas reģistrācijas palīdzību, kuŗu pārraudzītu Ontario vidusskolu skolotāju federācija. Šī federācija arī gatavojas atšķelties no Ontario skolotāju federācijas, kuŗā līdz šim bija apvienoti pamatskolu un ģimnaziju mācīšspēki.

★ Sarkanā Ķīna ignorējusi Kanadas valdības pirms 6 nedēļām piedāvātās diskusijas par diplomātisko sakaru nodibināšanu. Kanadas diplomāti Stokholmā, kuŗiem vajadzēja uzņemt tiešos sakarus ar ķiniešiem, vēl nav saņēmuši sarkanās Ķīnas atbildi uz piedāvājumu.

★ Ko kanadiešu jaunatnes audzinātāji un skolotāji izvairās vai kautrējas atzīt, to drosmīgi apliecinājis ģimnazists Kristofers Normans. Katoļu studentu federācijas valdes loceklis, Ontario angļu katoļu izglītības apvienības sanāksmē: „Dievu nevar atšķirt (segregate) no izglītības, jo abi darbojas roku rokā. Kristīgie principi, kuŗus māca katoļu skolās, mums dod ļoti vērtīgas vadlīnijas." Kā zināms, Ontario katoļu skolas cenšas panākt pilnīga nodokļu pabalsta piešķīrumu no provinces valdības.

★ Kanadas zvejošanas aizsardzības iestādes aizturējušas kādu Norvēģijas roņu zvejas laivu, netālu no Labradoras, kas gūstījusi roņus Kanadas ūdeņos. Par līdzīgu pārkāpumu nesen aizturēts arī kāds japāņu kuģītis.

★ Pasaules hokeja sacīkstēs Stokholmā Kanadas hokeja komandas sastāvs zaudējis jau 4 spēles no 6, tā ka zudušas pat cerības uz 3. vietas iegūšanu.

SIKĀS ZIŅAS

● Jordānijas karalis Huseins paziņojis, ka izlidos uz Vašingtonu, lai runātu par krīzi Vidējos austrumos. Viņš būs pirmais arabu pasaules vadonis, kuŗš ieradīsies Vašingtonā pēc Niksona ievēlēšanas prezidenta amatā. Karaļa Īsais paziņojums nāca dažas stundas pēc Izraēlas robežpatruļu apšaudīšanās ar arabu vienībām uz Jordānas pamiera līnijas. Kairo laikraksts „Al Ahram" izsakās, ka Kuba un sarkanā Ķīna mēģina novērst 1967. gada pamieru. „Nav noslēpums, ka daži pasaules revolūcionārie vadītāji, arabu draugi, ieskaitot Maocetungu un Kastro, domā, ka arabiem jānoraida pamiers," raksta Kairo laikraksts.

● Senātors Eduards Kenedijs skubinājis prezidentu Niksonu izbeigt „diplomātijas kaŗa politiku un Ķīnas cietzemes politisko un saimniecisko izolāciju", jo pretējā gadījumā naids pastiprināšoties, kas novedīšot pasauli pie pašizņīcināšanās. Senātors Kenedijs izteicies, ka ASV jāizbeidz pretestība sarkanās Ķīnas uzņemšanai Apvienotajās nācijās un jāizsaka vēlēšanās nodibināt ar Pekingu diplomātiskās attieksmes, mēģinot atjaunot arī Varšavas sarunas Vašingtonas un Pekingas diplomātu starpā.

● ASV spēku virspavēlniecība Saigonā paziņojusi, ka aizvadītajā nedēļā Vietnamā kritis 351 amerikāņu kaŗavīrs, pavairojot kritušo kopskaitu pēdējos 10 mēnešos, kopš iesākušās Parīzes miera sarunas, uz 10.112. Vairāk nekā 8 gadus ilgajās cīņās Vietnamā krituši pavisam 33.063 amerikāņu kaŗaviri. ASV virspavēlniecība lēš, ka Ziemeļvietnama kopš Parīzes miera sarunām zaudējusi ap 120.000 kaŗavīru, bet ap 500.000 kopš 1961. gada 1. janvāŗa, kad ASV iestājās kaŗā.

● Kanadas parlamenta tieslietu komisija Otavā izskaitījusi no bīstamo seksuālo laundaŗu katēgorijas tos homoseksuāļus, kuŗi savās izdarībās „nerada sāpes, ievainojumu vai citus ļaunumus". Komisija steidzīgi iesniegusi krimināļkodeka labojuma projektu un nākošajā nedēļā turpinās vēl lielākas kontroversālas pārmaiņas attieksmē uz homoseksuāļiem. Šīs reformas atbrīvos no soda homoseksuāļu „nodarbības" starp piekritīgajiem pieaugušajiem.

● Izraēlas iebildumi, pēc Vašingtonas ziņām, novilcinājuši „četru lielo" sanāksmi Vidējo austrumu krizes atrisināšanai. Nav ticams, ka ASV, Pad. savienības, Anglijas un Francijas pārstāvji Apvienotajās nācijās sanāks konferencē ātrāk nekā pēc mēneša. Niksona valdība vēlas izklidināt Izraēlas bažas ka „četri lielie" varētu tai uzspiest kādu nokārtojumu, kas negarantētu Izraēlas drošību. ASV ārlietu ministram Rodžeram tomēr nesekmējās pārliecināt Izraēlas ārlietu ministru Ebanu. Jaunā ministru prezidente Golda Meire vēl vairāk kāpinājusi Izraēlas pretestību „četru lielo" apspriedei, kuŗu silti ieteicis Francijas prezidents Degolls. Izraēlas aizsardzības ministrs Dajāns Haifā izteicies: „Es nepieņemtu Pad. savienības, nedz arī ASV garantijas; mēs nepieņemsim arī ASV aizsardzību." Dajāns uzsvēris, ka nav labāka nokārtojuma par Izraēlas tiešām sarunām ar arabiem: „Ja mēs pietiekami ilgi izturēsim, mēs tās panāksim."

● Kuba kļuvusi par pirmo valsti, kas nodibinājusi oficiālas diplomātiskās attieksmes ar vietkongiem. Reizē ar to Kuba atzīst partizānu kustību par legālu stāvokli. Havanas pirmais sūtnis Rauls Vivo akreditējies pie Dienvidvietnamas terroristu centrālās komitejas pr-ka Huto 4. martā „kaut kur atbrīvotajā Dienvidvietnamā". Kubas jaunā „sūtniecība" iekārtota dēļu būdā. Arpusē pie koka pienaglota izkārtne spāņu un vietnamiešu valodā: „Kubas sūtniecība". Šādu ziņojumu par Kastro jauno diplomātisko posteni sniedzis Kubas režīma oficiālais organs „Granma".